

Black Lives Matter-demonstratie, zomer 2020. Bron: Adam Fairclough.

Leidschrift

Strijd voor gelijkheid
Een blik op de zwarte geschiedenis van de
Verenigde Staten

Jaargang 36, nummer 2, juni 2021

Colofon

Kernredactie:

Doris de Bruijn
Nienke Groenewoud
Nicole Hoebert
Maurice van Til

Redactie:

Dr. Carolien Stolte
Michiel Bevaart
Max Boéré
Wander van den Bos
Nora Duijm
Jaap Fleurkens
Anne Kamsteeg
Marijke van Kempen
Tim Paling
Chaja Ringoet
Maurice Roubos
Thijs Scherjon
Lot Schuijjer
Emma Sow
Marijn Versteegen
Anne de Wit

Lay-out en kaftontwerp:

Redactie

Secretariaat:

Doelensteeg 16
2311 VL Leiden
071-5277205
redactie@leidschrift.nl
www.leidschrift.nl

Zet- en drukwerk:

Ridderprint B.V. Ridderkerk

Comité van Aanbeveling:

Prof. dr. C.A.P. Antunes
Dr. J. Augusteijn
Dr. M.J. Janse
Prof. dr. H.J. Paul
Prof. dr. J.S. Pollmann
Prof. dr. H. te Velde

Illustraties:

De foto van de Black Lives Matter-demonstratie in Washington komt uit het persoonlijke archief van Adam Fairclough. Voor de rest van de illustraties heeft de redactie getracht zoveel mogelijk bestaande auteursrechten op illustratiemateriaal te respecteren. Eventuele rechthebbenden kunnen zich wenden tot de redactie.

© 2021 Stichting Leidschrift, Leiden

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of vermenigvuldigd zonder schriftelijke toestemming van de redactie.

ISSN 0923-9146. Jaargang 36, nummer 2, juni 2021

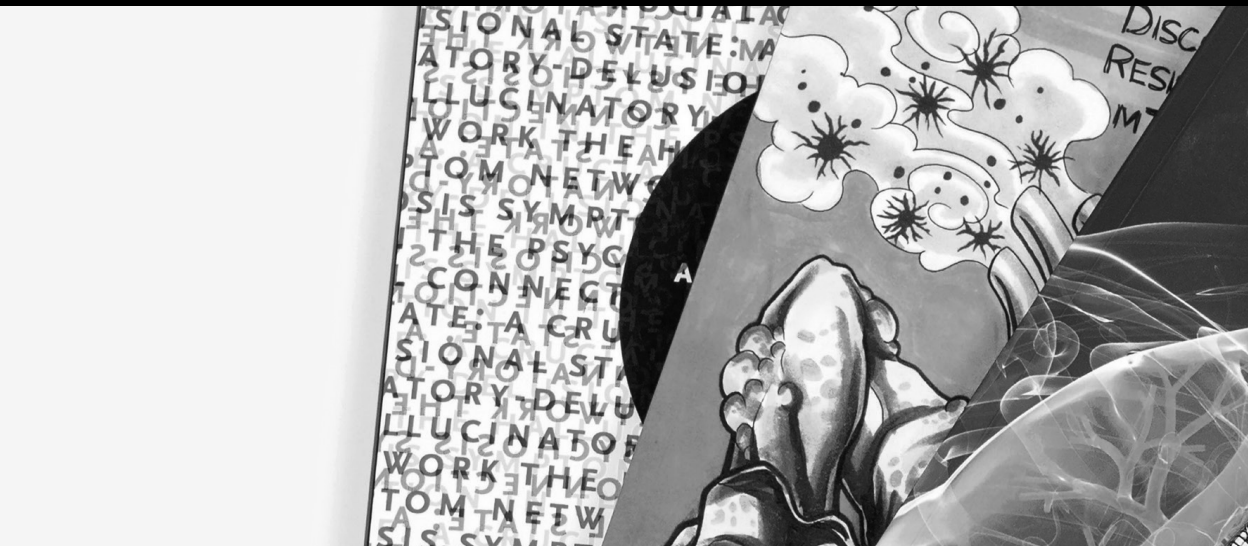
Leidschrift verschijnt drie maal per jaar. Nummers zijn verkrijgbaar in fysieke en digitale vorm via www.leidschrift.nl. Prijzen vindt u elders in dit nummer. Een jaarabonnement (2021) kost €21,- (studenten €18,-). Het abonnement kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd. Opzeggingen dienen drie maanden voor het verschijnen van een nieuw nummer schriftelijk te worden ingediend.

Inhoud

Redactioneel	5
Adam Fairclough	7
Introduction	
Damian Alan Pargas	17
'Stark Mad after Negroes': Het ontstaan van slavernij in Noord-Amerika	
Eduard van de Bilt	33
Een nieuwe 'Lost Cause': Slavernij en de Amerikaanse Burgeroorlog	
Ishany Gaffar	49
Red Summer 1919: Rassenrellen en hun invloed op de zwarte bevolking van de Verenigde Staten	
Adam Fairclough	67
One Reconstruction or Two? The Struggle for Racial Equality, 1865-77 and 1954-68	
Personalia	83
Mededelingen	84
Eerder verschenen	85

YOUR SPECIALIST IN THESIS PRINTING AND DESIGN

Customer service
to be experienced.

RIDDERPRINT

Ridderprint BV
Ohmweg 17
2952 BD Alblasserdam

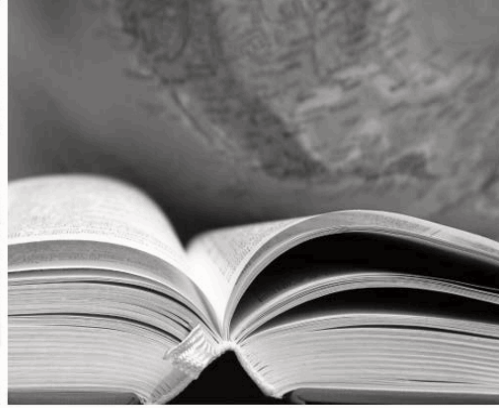
T 0180 463 962
E info@ridderprint.nl
I www.ridderprint.nl

Beste lezer,

In deze tweede editie van dit jaar besteden wij aandacht aan de geschiedenis van de zwarte bevolking in de Verenigde Staten. Hoewel er in de VS al langere tijd meer aandacht komt voor dit onderdeel van haar geschiedenis, zien we dat er op internationaal vlak ook steeds meer erkenning voor komt, en dat er ook meer over wordt geschreven. Naar aanleiding van de dood van George Floyd en de daaropvolgende Black Lives Matter-protesten in de zomer van 2020, blijkt dit thema actueler dan ooit. Het is toegenomen in populariteit, maar weet zijn relevantie te behouden.

De artikelen in dit nummer tonen een nuancering van de geschiedenis en zijn niet bang om kritiek te uiten, maar houden polemieken en activisme buiten te deur. De auteurs laten zien dat de discussie nog steeds leeft en in ontwikkeling is. De nieuwe inzichten en herzieningen in kennis over dit onderwerp laten zien dat de urgentie naar onderzoek binnen deze geschiedenis groot is. Wij hopen met dit nummer een bijdrage te kunnen leveren aan de kennis over deze beladen geschiedenis.

De redactie wenst u veel leesplezier!

Studeren À la Carte: Bij ons leer je de wereld kennen

Wilt u uw kennis verbreden op universitair niveau, maar wilt u niet meteen een hele studie volgen? Dan biedt Studeren à la carte u de ideale mogelijkheid!

De Faculteit der Geesteswetenschappen is uniek in haar rijkdom op het gebied van (kunst)geschiedenis, regiostudies en taal- en letterkunde. Haar expertise en aanbod beslaan niet alleen Europa maar vrijwel de hele wereld. U als à la carte-cursist, kunt tot de verbeelding sprekende kennis opdoen, die uw kijk op de wereld aanzienlijk kan verbreden.

Studeren à la carte biedt u de mogelijkheid om cursussen te volgen op een of meerdere van de volgende gebieden:

- Communicatie en educatie
- Cultuur en geschiedenis
- Gedrag en maatschappij
- Muziek, beeldende kunst en vormgeving
- Religie en filosofie
- Taalkunde

Mogelijkheden genoeg: u heeft de keuze uit ruim 200 cursussen.

Vooropleiding is niet vereist, maar kennis op VWO-niveau en een goede leesvaardigheid in het Engels zijn wenselijk.

Voor meer informatie over de aanmeldprocedure, roosters, kosten en betaling, zie:

www.universiteitleiden.nl/onderwijs/overig-onderwijs/contract-en-aanschuifonderwijs/studeren-a-la-carte

Introduction

Adam Fairclough

In 1939 Billie Holiday recorded the song that came to be her signature number. These are the first two verses:

Southern trees bear a strange fruit
Blood on the leaves and blood at the root
Black bodies swinging in the Southern breeze
Strange fruit hanging from the poplar trees.

Pastoral scene of the gallant South
The bulging eyes and the twisted mouth
Scent of magnolias sweet and fresh
Then the sudden smell of burning flesh.

Strange Fruit is one of the most powerful political statements ever set to words and music. Holiday used it to close her live shows, to great emotional effect. Song and performance brought the horror of lynching, which had claimed at least 4,000 victims since 1880, into the mainstream of American popular culture. Even today, *Strange Fruit* is an oft-played evocation of the most abhorrent expression of American racism.¹

Yet in the year that *Strange Fruit* was released on vinyl, lynching in the ‘classic’ sense—a white mob brazenly torturing, hanging, and sometimes burning an African American—was becoming a thing of the past. In 1930, when Abel Meeropol, a New York teacher of left-wing convictions, wrote the poem *Bitter Fruit*, lynching was still a common occurrence, but numbers were fast declining. In 1938, when he set his poem to music and gave it a new title, the last ‘spectacle lynching’ took place, in Louisiana. Shortly after Holiday first sang and recorded the song, Alabama’s Tuskegee Institute, a repository of information on the subject, reported that no lynchings at all had occurred between May 1939 and May 1940. By the 1950s, lynching was so rare that the murder of fourteen-year-old Emmett Till in 1955 attracted worldwide attention and condemnation.

While some celebrated the virtual disappearance of lynching, however, others cautioned that measuring racial progress was not a straightforward

---

¹ Billie Holiday ‘Strange Fruit’, <https://www.youtube.com/watch?v=c52ElU5tQNo>, accessed 31 March 2021.

matter. The National Association for the Advancement of Colored People (NAACP), America's leading civil rights organization, argued that the killing of black people continued apace in different guises. Blacks now faced trials rather than lynch mobs, but the bias of white prosecutors, white juries, and white judges made 'due process' tantamount to 'legal lynching.' White people who killed blacks, if prosecuted, were routinely acquitted. Police officers used deadly force against blacks with frequency and impunity. The extent of such violence, however, was impossible to measure. Did the decline of lynching register a diminution of anti-black violence in general? Or, like an iceberg, did nine-tenths of such violence remain hidden from view?²

The killing of George Floyd by police officer Derek Chauvin in May 2020 raises a similar question. Following the dissemination of video recordings of that horrific event, racial justice protests swept across America and other countries, demanding an end to the killings of unarmed black people by police officers and white vigilantes. When it comes to establishing the incidence of such killings over time, however, relevant statistics are hard to find. Only in 2019 did the federal government begin to collect data on police use of force. Before then, it had been left to private researchers to track police killings. But even that research is of recent origin. *The Washington Post*, for example, started to gather data in 2015. In short, it is extremely difficult to trace historical trends.³

These problems raise an important question about the history of race in America, and about how scholars should interpret that history. Is anti-black racism a protean force that has changed shape over time but retained its potency? Or has the United States waged a long, uneven, but largely successful battle to universalize the principles of freedom and equality, ostensibly the nation's ideological foundation?

The difference between the two approaches can be illustrated by the claims of the 1619 Project, and the furious reaction to those claims by a group of eminent historians. Sponsored by the *New York Times* to mark the 400th anniversary of the importation of the first enslaved Africans to the British

---

² C. Waldrep, *The Many Faces of Judge Lynch: Extralegal Violence and Punishment in America* (New York 2002), 145-47.

³ FBI, National Use of Force Data Collection, <https://www.fbi.gov/services/cjis/ucr/use-of-force>; Mapping Police Violence; <https://mappingpoliceviolence.org/>; Police Shootings Database, <https://www.washingtonpost.com/graphics/investigations/police-shootings-database/>, all accessed 29 March 2021.

colony of Virginia, the 1619 Project placed slavery and racism ‘at the very center of the story we tell ourselves about who we are as a country.’ In doing so, it took aim at the patriotic narrative of America’s founding that is echoed, in academic language, by many professional historians. According to Project creator Nikole Hannah-Jones, ‘Our Democracy’s founding ideals were false when they were written.’ The Revolution was not so much a struggle for ‘life, liberty, and the pursuit of happiness’ as a strategy ‘to protect the institution of slavery.’ The Constitution, a document normally regarded as holy writ, was carefully constructed to preserve and protect the interests of slaveholders. And in their resistance to slavery and racism, blacks found few white allies.⁴

Angered by these assertions, Sean Wilentz and four other prominent historians wrote a stinging public rebuttal. They noted that the first anti-slavery societies were formed in the American colonies, and argued that the Revolution of 1776 marked such a radical break with the past, and voiced such a ringing endorsement of natural rights, that it gave a decisive impetus to the abolition of slavery. They claimed that the Constitution was not a pro-slavery document, and added that blacks who fought for equality always attracted white sympathizers.⁵

Underlying this dispute over facts was a fundamental divergence over the *longue durée* of American history. To the letter’s five signatories, the essence of that history is the progressive expansion of freedom. In their eyes, the United States has always been, for all its flaws, a beacon of liberty in a world of kings and tyrants—the ‘last best hope of earth,’ in Lincoln’s famous phrase. To the 1619 Project, this notion of ‘American exceptionalism’ is little more than a patriotic fantasy: ‘Nearly everything that has truly made America exceptional derives from slavery and anti-black racism.’⁶

It would be fair to say that the four essays in this issue of *Leidschrift*, which range in time from the early colonial period to the late twentieth century, fall closer to the perspective of the 1619 Project than to that of its

---

⁴ ‘1619 Project,’ *New York Times magazine*, August 18, 2019, https://pulitzercenter.org/sites/default/files/full_issue_of_the_1619_project.pdf, accessed 23 March 2021.

⁵ V. Bynum, J. McPherson, J. Oakes, S. Wilentz, and G. Wood to editor, *New York Times Magazine*, December 29, 2019, 6.

⁶ A. Server, ‘The Fight Over the 1619 Project Is Not About the Facts,’ *The Atlantic*, December 23 2019, <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2019/12/historians-clash-1619-project/604093/>, accessed 31 March 2021.

critics. At the same time, they try to avoid the polemical tone that has marred the arguments of both sides in that controversy.

In discussing the origins of slavery in North America, Damian Pargas illustrates the rapidity with which slavery became economically vital to colonies like Virginia and South Carolina. These settlements began as ‘societies with slaves,’ but by 1700 had evolved into ‘slave societies.’ Indeed, in South Carolina black slaves came to outnumber free whites. Pargas emphasizes that African slavery only became institutionalized after alternative sources of labor—labor required to produce the tobacco and rice that enriched white people—proved recalcitrant or otherwise inadequate. This solution to the whites’ ‘labor problem’ meant that slavery in North America, unlike slavery historically, was *racial* in character; it classified black Africans as inferior human beings whose status as slaves was fitting and heritable. ‘African outsiders had now become permanent outsiders, without any hope of freedom.’ Slavery and racism were thus mutually reinforcing. No wonder such a deeply-rooted institution, which existed for 250 years, bequeathed a legacy of inequality and injustice that is evident today.

In ‘Red Summer 1919’ Ishany Gaffar portrays the black community as both victim and agent. The riots that swept across America after the First World War resembled pre-war Russian ‘pogroms’ in that the aggression was unprovoked, largely one-sided, and initiated by the majority community. This had been the pattern of race riots throughout the nineteenth and early twentieth centuries. Common factors included resistance to black economic advancement and a desire to exclude blacks from ‘white’ public spaces. In some cases, whites attempted to eliminate black communities altogether through forcible expulsion. Wartime mobilization, the northward migration of southern blacks, and the return of black soldiers after Germany’s surrender—soldiers who had enjoyed a degree of freedom in France denied to them in the United States—provided a specific context for the violence of 1919.

Yet Gaffar’s analysis is not a simple aggressor-victim model. The postwar race riots, she argues, did not achieve their intended effect: instead of intimidating blacks to conform to the racist status quo, they spurred black solidarity, encouraged racial pride, and fostered collective resistance. The extent to which blacks engaged in armed self-defense is unclear—the balance of force remained overwhelmingly on the side of whites. What is certain, however, is that the black press was outspoken in criticizing white violence, attacking racial prejudice, and disputing the biased and false reporting of

white newspapers. Equally important, the NAACP, founded in 1910, campaigned against racial injustice in general and lynching in particular. It also represented black defendants who were unjustly prosecuted in connection with the 1919 riots, in many cases winning acquittals. Its successful appeal of the death sentences meted out to twelve blacks after a white rampage in Elaine, Arkansas, was especially noteworthy. Six of the appeals went all the way to the U.S. Supreme Court which, in a landmark decision, reversed the convictions. The NAACP's strategy of pursuing racial justice in the courts paid off in a spectacular fashion when the Supreme Court, in 1954, ruled that segregated public schools were unconstitutional.⁷

The title of Eduard van de Bilt's essay refers to the 'Lost Cause,' the widely-held belief among white southerners that the formation of the Confederacy, and subsequent 'War for Southern Independence,' was a principled defense of states' rights waged by brave and honorable people who, although defeated, displayed commendable military prowess. Proponents of the 'Lost Cause' also maintained that slavery had been a benign institution that northern abolitionists had unjustly maligned. By 1930 monuments to the 'Lost Cause'—statues of Confederate soldiers and generals—graced virtually every town and city in the South. Washington's National Cathedral even installed a stained-glass window that depicted generals Robert E. Lee and Thomas J. 'Stonewall' Jackson as saint-like figures.

That window is now gone. And statues of Confederate soldiers have tumbled, as protesters assailed them as symbols of slavery and white supremacy. This iconoclasm has been gathering strength for years. State flags that incorporated the Confederate battle-flag have been a subject of fierce controversy since the 1990s. The Charleston church massacre of 2015, which left nine black people dead, led to the removal of the Confederate flag from the grounds of South Carolina's capitol. In 2017, the mayor of New Orleans ordered a statue of Robert E. Lee, which stood atop a classical column, hauled away by helicopter and banished from public sight. Later that year, a campaign to remove an equestrian statue of Lee from a public park in Charlottesville, Virginia, provided a rallying-point for Nazis and Klansmen, who instigated a riot that left a young woman dead.

---

⁷ *Brown v. Board of Education of Topeka* 347 US 483 (1954); M.V. Tushnet, *The NAACP's Legal Strategy Against Segregated Education, 1925-1950* (Chapel Hill, NC 1987), 1-20; J.T. Patterson, *Brown v. Board of Education: A Civil Rights Milestone and Its Troubled Legacy* (New York 2001), 21-69.

The myth of the 'Lost Cause' retains its attraction for Civil War re-actors, neo-Confederates, and extreme white nationalists. But the association of Confederate symbols with violent far-right extremism is inescapable, and the link has made any defense of the Confederacy increasingly untenable. Even among white southerners, enthusiasm for Confederate iconography has ebbed. Among historians, 'Lost Cause' interpretations of the Civil War command virtually no support. Few dispute that the white southerners who formed the Confederacy did so in order to defend slavery.

In searching for the causes of the Civil War, however, Van de Bilt argues that acknowledging the primacy of slavery should be the starting-point, not the end-point. An exclusive focus on slavery, he suggests, especially one that adopts an overly moralistic approach, can lead to interpretations that are, in their own way, as misleading as that of the 'Lost Cause.'

In the not too distant past, Van de Bilt reminds us, historians viewed the causes of the Civil War as a complex interaction of economic, political, social, and moral factors. Slavery itself, although undoubtedly the principal cause of the war, was inextricably bound up with debates over the tariff, states' rights, the settlement of the West, and so on. This is not to diminish the importance of slavery: it was so central to America's early development that Edmund Morgan, writing in 1975, argued that the establishment of universal suffrage for white males would not have occurred without it. 'Following Morgan,' Van de Bilt notes, 'more and more historians now argue that American democracy was made possible by slavery: the existence of an 'inferior' group of black people created a form of solidarity and a feeling of equality among white Americans.'

Yet Van de Bilt also points to a counter-narrative advanced by other historians (including four of the five who criticized the 1619 Project) that has become increasingly influential in recent years. This school of thought places slavery as a *moral* issue at the front and center of its analysis of the Civil War's causation. Minimizing northern racism and downplaying economic issues, it portrays the Republican party as an anti-slavery vehicle committed to extending the principles of 'life, liberty, and the pursuit of happiness.' Instead of an avoidable tragedy or a conflict between competing economic interests, the Civil War is portrayed as an idealistic crusade to eliminate human bondage. An emphasis on black agency, exemplified by studies of black soldiers and biographies of Frederick Douglass, reinforces this interpretation of the Civil War as a 'story of activism that put an end to slavery.' It is a morally edifying

narrative that recalls the tradition of American exceptionalism, a belief in the ‘unique role and example of the United States as a free and democratic nation where everyone can make their dreams a reality.’

My own essay makes a similar point regarding recent interpretations of Reconstruction, the Republican party’s abortive effort to remake the South after the Civil War. To historians who view the Civil War as a ‘battle-cry of freedom’ (to quote the title of James McPherson’s best-selling account of the conflict), Reconstruction presents a problem. To accept that the war abolished slavery but condemned blacks to a century of second-class citizenship (and worse) would diminish both the moral significance of the Union’s hard-won victory and the liberating effect of emancipation. It would also contradict the image of the United States as the exemplar of freedom and democracy. Many historians are therefore reassessing Reconstruction, long taken to be a disastrous failure, in a more positive light. Some even contend that the partial success of Reconstruction paved the way, sowed the seeds, or laid the groundwork (the metaphors vary) for the Civil Rights Movement of the mid-twentieth century.⁸

Debates over the significance of race in America always run the risk of overemphasizing the grimness of the historical record on the one hand, and exaggerating the nation’s commitment to democratic ideals on the other. One way to avoid these pitfalls is to place the American case within a wider context. If we examine racial and ethnic conflicts in other parts of the world, it is easy to find examples of massacres, genocides and ‘ethnic cleansings’ against which America’s own conflicts pale by comparison. To make such an observation is not to engage in ‘whataboutism;’ it merely keeps things in proportion and discourages facile moralizing.⁹

A similar point can be made about slavery. It would be obscene to speak of a ‘mild’ slavery, but it is accurate to note that the United States was the only slave society in which the enslaved population grew by natural

---

⁸ See for example E. Foner, *Reconstruction: America’s Unfinished Revolution, 1863-1877* (New York 1988), 611-12; J. Oakes, et al., *Of The People: A History of the United States since 1865* (New York 2011), 479.

⁹ For a sobering account of such massacres, genocides, and ‘ethnic cleansings,’ see John Connelly, *From Peoples into Nations: A History of Eastern Europe* (Princeton, NJ 2020).

increase.¹⁰ One can also acknowledge, without romanticizing the Old South, that paternalism played a far greater role in the relationship between masters and slaves in the United States than it did in other slave societies.¹¹ One needs to concede, too, that race has been an especially large and intractable problem in the United States because slavery developed as an *internal* institution. For Britain, France, Spain, Portugal, and the Netherlands, slavery was *external*, a system of exploitation practiced in their overseas possessions. This made it easier for those nations to abolish slavery, but their post-emancipation colonies were no strangers to racial discrimination. Moreover, even when European colonizers failed to enslave native populations, they still exploited and oppressed them.

When viewing American race relations, the persisting inequalities and recurring brutalities tempt us to conclude that *plus ça change, plus c'est la même chose*. But that would be an error. King's insistence that 'the moral arc of the universe is long, but it bends toward justice,' reflected his Christian faith and may appear naively optimistic. But it was also informed by a reading of history that, following Hegel, held that progress toward freedom comes about through conflict. The defeat of Reconstruction followed the victory of Emancipation, but the resulting synthesis, a combination of legal segregation and informal discrimination, was not a return to slavery. The confrontational protests of the Civil Rights Movement elicited a vehement 'white backlash,' but that dialectic produced a higher synthesis in the form of partial integration and greater economic opportunity. Black advances were subsequently blunted by widening economic inequality, mass incarceration, and renewed efforts at voter suppression. Nevertheless, forward movement continued, and record black voter turnout helped to elect Barack Obama in 2008 and 2012. The Trump presidency, which poured the old wine of racism into the

---

¹⁰ R.W. Fogel, *Without Consent or Contract: The Rise and Fall of American Slavery* (New York 1989), 116-53. It should be emphasized there is no simple correlation between slave population growth, positive or negative, and the rate of exploitation.

¹¹ Paternalism is the central theme of E.D. Genovese, *Roll, Jordan, Roll: The World the Slaves Made* (New York 1976). Paternalism, in Genovese's quasi-Marxist analysis, refers to the dialectical relationship between masters and slaves, not to the manner in which the former treated the latter in terms of 'kindness' or 'benevolence.' More recent studies of slavery minimize the significance of paternalism and emphasize harsh exploitation within a capitalist economy; see for example W. Dusinger, *Them Dark Days: Slavery in the American Rice Swamps* (Athens, GA 2000); E.E. Baptist, *The Half Has Never Been Told: Slavery and the Making of American Capitalism* (New York 2016).

new bottle of white nationalism, seemed like a brutal reversal, but the Black Lives Matter movement, and a reinvigorated Democratic party, provided an antithesis. In short, progress in the matter of race has always been a question of two steps forward and one step back.¹²

Of one thing we can be certain: in 2020 the issue of racial injustice, both current and historic, acquired new urgency. The phrases ‘racial reckoning’ and ‘systemic racism’ became ubiquitous. Not since the Civil Rights Movement of the 1960s had so many people taken to the streets to call for racial justice. Never before had the nation’s police forces been subjected to such widespread criticism—from whites as well as blacks—for their treatment of African-Americans. The essays in this issue of *Leidschrijft*, we hope, will help readers place the current turmoil in its historical context the better to understand it.

---

¹² For a scientist’s analysis of human history as moral progress, see S. Pinker, *The Better Angels of Our Nature: Why Violence Has Declined* (New York 2012).

‘Stark Mad after Negroes’: Het ontstaan van slavernij in Noord-Amerika

Damian Alan Pargas

Op 24 juli 1769 gingen medewerkers van de firma van David & John Deas de straat op om strooibiljetten uit te delen aan inwoners van de havenstad Charleston, in de Britse kolonie South Carolina. De tekst van de biljetten luidde: ‘TO BE SOLD, on Thursday the third day of August next: a cargo of ninety-four prime, healthy NEGROES, consisting of 39 men, fifteen boys, 24 women, and 16 girls. Just arrived...from Sierra Leone.’¹ Opvallend is dat de inwoners van Charleston hier niet van opkeken. Er werden geen vragen gesteld, geen protesten georganiseerd, geen kritische opiniestukken in de plaatselijke krant gepubliceerd, geen rechtszaken aangespannen. De verkoop van bijna honderd pas geïmporteerde West-Afrikaanse slaven in een zuidelijke kolonie van het Noord-Amerikaanse vasteland was halverwege de achttiende eeuw een volstrekt normale gebeurtenis.

Honderdvijftig jaar eerder was het wellicht een ander verhaal geweest. De omarming en normalisering van slavernij in de Britse koloniën van Noord-Amerika, was een ontwikkeling die vele decennia besloeg. Toen aan het begin van de zeventiende eeuw de eerste permanente *settler colonies* gesticht werden, was het nog lang niet vanzelfsprekend dat Afrikaanse slavernij zich daar überhaupt zou ontwikkelen, laat staan dat het in een deel van die koloniën echt verankerd zou geraken. Maar in de loop van die eeuw ontwikkelde zich een van de meest diepgewortelde instituten van raciale slavernij uit de moderne geschiedenis. Tegen de eerste helft van de achttiende eeuw waren vooral zuidelijke kolonisten (in de koloniën Virginia, Maryland, de Carolinas en uiteindelijk Georgia) ‘stark Mad after Negroes’ geworden, zoals één prominente kolonist uit Savannah het omschreef. Deze obsessie zorgde ervoor dat slavernij en slavenbezit binnen korte tijd de hoekstenen van de zuidelijke economische en sociale orde werden.²

De ontwikkeling van de Amerikaanse slavernij is een van de meest paradoxale hoofdstukken uit de Atlantische geschiedenis. De overgrote

---

¹ ‘Advertisement for Sale of Newly Arrived Africans, Charleston, July 24, 1769’. <http://slaveryimages.org/s/slaveryimages/item/1971>, geraadpleegd 11 januari 2021.

² John Dobell, zoals geciteerd in B. Wood, *Slavery in Colonial Georgia, 1730-1775* (Athens, GA 2007), 75; P.H. Wood, *Black Majority: Negroes in Colonial South Carolina from 1670 through the Stono Rebellion* (New York 1996) 132.

meerderheid van de menselijke samenlevingen heeft slavernij gekend en in al die samenlevingen vormde slavernij de meest extreme vorm van onvrijheid. Deze onvrijheid werd gekenmerkt door een gewelddadige vervreemding van de 'legitieme' samenleving. Slaven stonden niet onderaan de samenleving maar er geheel buiten. Zo ook in Amerika. Tot slaaf gemaakte Afrikanen en hun nakomelingen golden als kapitaal bezit. Ze konden verhandeld worden; hadden dezelfde juridische status als dieren; hun familiebanden werden ontkend; zelfs hun recht op het leven werd niet erkend. Bijzonder aan het Amerikaanse geval is echter niet alleen de enorme schaal van slavernij maar dat dit systeem zich onder een bevolking ontwikkelde die grotendeels uit mensen bestond die naar de koloniën geëmigreerd waren omdat ze 'vrij' wilden zijn, en in een periode waarin de slavernij in Europa zo goed als verdwenen was. Eveneens bijzonder is dat kolonisten dit systeem in raciale termen probeerden te rechtvaardigen, door te beweren dat Afrikanen en hun nakomelingen uitermate geschikt waren voor slavernij en dat alleen zij—de Europeanen en nakomelingen van Europeanen—de vrijheid verdienden.³

Waarom is er in koloniaal Noord-Amerika een systeem van raciale slavernij ontstaan? Over deze vraag bestaat allang veel verwarring. In de populaire cultuur heerst er een mythe dat Europese kolonisten Afrikaanse slavernij ontwikkelden omdat zij racistisch waren. Ze plunderden West-Afrikaanse samenlevingen, ontvoerden mannen, vrouwen en kinderen die zij toch als barbaars beschouwden en dwongen dezen om op de plantages in de Nieuwe Wereld te werken. Historici weten dat dit beeld niet klopt en dat de werkelijkheid veel ingewikkelder was. Ze zijn het erover eens dat verklaringen voor het ontstaan van Afrikaanse slavernij in de Britse koloniën van Noord-Amerika gezocht moeten worden in specifieke economische en culturele factoren. Maar de mate waarin bepaalde economische dan wel culturele factoren een rol speelden blijft betwist.⁴ Dit artikel gaat dieper in op het ontstaan van Afrikaanse slavernij in Noord-Amerika. In het bijzonder geeft het antwoord op drie specifieke deelvragen: Waarom slavernij? Waarom

---

³ P. Kolchin, *American Slavery, 1619-1877* (New York 2003) 3-27; I. Berlin, *Generations of Captivity: A History of African-American Slaves* (Cambridge, MA 2003), 51-96; A. Parent, *Foul Means: The Formation of a Slave Society in Virginia, 1660-1740* (Chapel Hill 2003) 55-79, 105-134; E. Morgan, *American Slavery, American Freedom: The Ordeal of Colonial Virginia* (New York 1975) 293-215.

⁴ I. Berlin, 'American Slavery in History and Memory and the Search for Social Justice', *Journal of American History* 90 (2004) 1251-68.

Afrikanen als de slaven? En welke rol speelde ras in de ontwikkeling van Noord-Amerikaanse slavernij?

De economische voorwaarden voor slavernij

Waarom slavernij? Historici hebben de neiging om het ontstaan van slavensamenlevingen, vooral in de vroegmoderne periode, vanuit een economisch perspectief te verklaren. Daar is ook een goede reden voor: de vroegmoderne slavernij was als arbeidssysteem onlosmakelijk verbonden aan de opkomst van het kapitalisme. In tegenstelling tot de meeste andere vormen van slavernij uit de wereldgeschiedenis, waarbij slavenbezit hoofdzakelijk als statussymbool diende of als een vernedering voor vijanden (vooral krijgsgevangenen), draaide de vroegmoderne slavernij om één doel: de maximalisering van winst. De meeste historici van de Atlantische slavernij hangen een aangepaste versie van de zogenaamde ‘Nieboer-Domar hypothese’ aan. Deze verklaring, geformuleerd in de eerste helft van de twintigste eeuw, luidt dat pre-industriële samenlevingen naar grootschalig gebruik van slavenarbeid in plaats van vrije arbeid neigden als er sprake was van een beperkt aantal grootgrondbezitters met een overschot aan vruchtbaar land maar te weinig arbeid om dat land te bewerken. Met andere woorden, slavernij ontstaat wanneer een machtige groep landeigenaren geconfronteerd wordt met: a) zeer aantrekkelijke economische groeiomogelijkheden; b) een arbeidstekort; en c) de aanwezigheid van mensen die gedwongen kunnen worden om het arbeidstekort op te vullen.⁵

Deze formule klopt grotendeels voor de Atlantische context, maar de term ‘arbeidstekort’ is enigszins misleidend. Er zijn twee mogelijke definities van een arbeidstekort. Ten eerste kan een arbeidstekort betekenen dat er letterlijk te weinig mensen zijn om een bepaald werk te verrichten. Ten tweede kan een arbeidstekort betekenen dat er te weinig mensen zijn die een bepaald werk willen verrichten en ze laten zich niet dwingen. Als men naar de meeste diepgewortelde slavensamenlevingen kijkt, waaronder de Britse koloniën van Noord-Amerika, dan is het duidelijk dat er sprake was van deze tweede versie van een arbeidstekort. Landeigenaren in de Britse koloniën

---

⁵ H. Klein, *The Atlantic Slave Trade* (New York 1999) 2-3; H.J. Nieboer, *Slavery as an Industrial System: Ethnological Researches* (Den Haag 1900) 295-315; E.D. Domar, ‘The Causes of Slavery and Serfdom: A Hypothesis’, *Journal of Economic History* 30 (1945) 18-32.

kenden wel alternatieven voor Afrikaanse slaven, alleen geen góede alternatieven. En om dat te kunnen begrijpen moeten historici niet alleen economische maar ook culturele factoren in acht nemen.

Belangrijk om te onthouden is dat slaven, in tegenstelling tot andere onvrije mensen in de wereldgeschiedenis, vrijwel altijd als de ultieme buitenstaanders werden beschouwd. Als zodanig konden ze maximaal uitgebuit worden en wel op manieren waarop dat niet kon met arbeiders die géén buitenstaanders waren. De geschiedenis leert dat het heel moeilijk is om een inheemse bevolking en/of leden van de eigen sociale groep tot slaaf te maken. Echte slaven waren ver van huis en behoorden niet tot de sociale groep van de meesters. De socioloog Orlando Patterson omschreef slavernij als een vorm van *social death*. Daarmee bedoelde hij niet dat slaven ineens ophielden zich als mensen te gedragen, maar dat ze vervreemd waren geraakt van hun oorspronkelijke gemeenschappen. Ze genoten geen bescherming, kenden geen traditionele rechten of privileges. Ze werden gevangengehouden en golden als verhandelbaar bezit. Ze hoefden niet als ‘mensen’ behandeld te worden omdat ze op papier geen mensen waren. Door middel van geweld en intimidatie konden ze gedwongen worden om te werken, om te verhuizen, om voor onbepaalde tijd in dienst van dezelfde meester te blijven. Ze konden buiten de wet om met de dood worden bedreigd (of zelfs gedood worden). Al die dingen konden niet zomaar met arbeiders die geen buitenstaanders waren. Het verband tussen slaaf en buitenstaander zijn, is essentieel om de ontwikkeling van slavernij te kunnen begrijpen.⁶

De ontwikkeling van onvrije arbeid in Noord-Amerika

Laten we de ‘Nieboer-Domar hypothese’ op de situatie in zeventiende-eeuws Noord-Amerika toepassen. Er waren in de koloniën zeer zeker aantrekkelijke economische groeimogelijkheden. Reeds in de eerste helft van de zeventiende eeuw was er sprake van een grote groep landeigenaren met een overschot aan vruchtbaar land en een almaar toenemende vraag naar arbeid. Dit was vooral het geval in de zuidelijke koloniën, waar tabak—en later rijst—verbouwd werd (Virginia, Maryland en de Carolinas). Landeigenaren hoopten met tabak en rijst veel geld te verdienen. Volgens traditionele economische verklaringen was er eenvoudigweg te weinig arbeidskracht om aan de vraag te voldoen.

---

⁶ O. Patterson, *Slavery and Social Death: A Comparative Study* (Cambridge, MA1982); Klein, *The Atlantic Slave Trade*, 1-3.

Een Atlantische handel in Afrikaanse slaven was al ruim een eeuw aan de gang—de Spanjaarden en Portugezen waren in de vijftiende eeuw al begonnen aan slavenhandel in West-Afrika, later door de Nederlanders en Engelsen overgenomen—en dus was het logisch dat Noord-Amerikaanse kolonisten ervoor kozen om hun nijpende arbeidstekort met Afrikaanse slavenarbeid op te vullen. In grote lijnen klopt deze redenering, maar het ‘arbeidstekort’ was in werkelijkheid iets ingewikkelder dan deze verklaring doet vermoeden. Er waren voor Noord-Amerikaanse kolonisten wel degelijk alternatieve arbeidskrachten beschikbaar, alleen lieten dezen zich niet zo gemakkelijk dwingen om werk te verrichten dat ze niet wilden doen.⁷

In de zeventiende eeuw experimenteerden Noord-Amerikaanse landeigenaren eerst met andere vormen van (onvrije) arbeid, vóórdát ze zich volledig op Afrikaanse slaven stortten. Zo volgden ze het voorbeeld van de Spanjaarden en Portugezen en probeerden ze de inheemse bevolking te dwingen om bossen te kappen en plantages en boerderijen aan te leggen. Vooral kolonisten in Virginia (een tabakskolonie) en later South Carolina (een rijstkolonie) maakten gebruik van inheemse krijgsgevangenen als slaven en onvrije arbeiders. Reeds in 1626 stond het bestuur van Virginia het toe om ‘any man to use any other way or meanes for the keeping of Any Indyan wch they shall attain unto.’⁸ Om meerdere redenen werkte dit systeem echter niet naar de tevredenheid van de kolonisten. Ten eerste werkte het niet omdat het aanbod sterk afhankelijk was van ad hoc ontvoeringen en gewapende conflicten met de inheemse bevolking. Er was dus geen betrouwbaar aanbod. Experimenten met inheemse slavernij en dwangarbeid werkten echter vooral niet omdat inheemse gevangenen geen ideale buitenstaanders waren en zich niet gemakkelijk als slaaf lieten gebruiken. Ze waren niet ver van huis, ontworteld of gedesorïenteerd. Ze konden ontsnappen en terug naar hun gemeenschappen vluchten, iets wat ze regelmatig ook deden. Ze kenden het landschap beter dan de kolonisten. Nog gevaarlijker voor de kolonisten was dat het tot slaaf maken van inheemse krijgsgevangenen niet zelden tot

---

⁷ Kolchin, *American Slavery*, 3-27; Klein, *The Atlantic Slave Trade*, 17-46; T. Burnard, *Planters, Merchants, and Slaves: Plantation Societies in British America, 1650-1820* (Chicago 2015); D.B. Davis, *Inhuman Bondage: The Rise and Fall of Slavery in the New World* (New York 2006), 77-140; T. Green, *The Rise of the Trans-Atlantic Slave Trade in Western Africa, 1300-1589* (Cambridge 2011); P.E. Lovejoy, *Transformations in Slavery: A History of Slavery in Africa* (Cambridge 2012) 1-44.

⁸ H.R. McIlwaine, ed., *Minutes of the Council and General Court of Virginia* (Richmond 1924) 111.

hernieuwde schermutselingen en oorlogen leidde. Om de vrede te bewaren moesten de koloniale autoriteiten soms ingrijpen om bepaalde gevangenen vrij te laten, uit angst voor represailles. In Virginia werd er in 1662 zelfs een decreet uitgevaardigd waarin stond dat kolonisten voortaan toestemming van de gouverneur moesten vragen om belangrijke inheemse leiders gevangen te nemen en tot slaaf te maken, ‘because the imprisonment of any Indian may bring a Warre upon the country.’⁹ Kolonisten bleven gedurende de gehele zeventiende eeuw gebruik maken van inheemse slaven maar slechts incidenteel en op relatief beperkte schaal.¹⁰

Waarom konden Europese arbeiders het arbeidstekort in de zuidelijke koloniën niet opvullen? De traditionele verklaring is alweer economisch: plantagehouders slaagden er niet in om voldoende Europese arbeiders naar de vreselijke plantages van de Nieuwe Wereld te lokken. Dat verklaart echter niet waarom Europese machthebbers ze niet gewoon dwongen. Konden ze de armste lagen van hun eigen bevolking niet tot slaaf maken? Konden de Engelsen de paupers van Londen of de Ieren niet tot slaaf maken en ze naar Amerika verschepen? Volgens hen niet—niet omdat het fysiek onmogelijk zou zijn geweest maar om juridische en culturele overwegingen. David Eltis neemt deze vraag onder de loep in zijn boek *The Rise of African Slavery in the Americas*. Eltis onderstreept—terecht—het belang van de traditionele wederzijdse verplichtingen die bestonden tussen Europeanen onderling. Vooral na het verdwijnen van de horigheid heerste er in Europa het idee dat christenen elkaar niet tot slaaf moesten maken. En christenen werden in deze tijd door de Engelsen als ‘Europeanen’ opgevat (dat is belangrijk, want in Afrika waren er ook christenen, maar deze regel gold niet voor hen). Europese christenen vormden dus een sociale groep waaruit geen slaven te halen vielen, niet omdat dat niet mogelijk zou zijn geweest, maar vanwege hun culturele opvattingen. Engelse onderdanen konden bovendien niet tot slaaf gemaakt worden omdat zij bepaalde rechten

---

⁹ William Waller Hening, ed., *Statutes at Large* (New York 1823) I:141.

¹⁰ E.S. Morgan, *American Slavery, American Freedom*, 77-97; Kolchin, *American Slavery*, 3-27; Winthrop Jordan, *White over Black: American Attitudes toward the Negro, 1550-1812* (Chapel Hill 1968), 22. Zie ook Alan Galay, ed., *Indian Slavery in Colonial America* (Lincoln, NE 2009).

genoten. In de Engelse wet stond zwart op wit dat ze niet door andere Engelsen tot slaaf gemaakt konden worden.¹¹

Toch werd er in Noord-Amerika wel degelijk geëxperimenteerd met een andere vorm van ‘onvrije’ Europese arbeid, vooral op de tabaksplantages van Virginia, namelijk *indentured servitude* (of contractarbeid). *Indentured servitude* was tot in de jaren 1660 het dominante arbeidssysteem in de koloniën. Hierbij werd een contract gesloten tussen werkgever en werknemer waarbij de werknemer (doorgaans een kansarme jongere) zichzelf aan de werkgever ‘verkochte’, meestal voor een periode van vijf tot zeven jaar. Het was in feite geen dwangarbeid, hoewel het in de literatuur vaak als zodanig geportretteerd wordt. Het was een vrijwillige overeenkomst. In ruil voor zijn (of haar) arbeid kreeg de *servant* geen loon maar werd zijn reis naar Amerika betaald en gedurende de looptijd van het contract werd hij door zijn werkgever onderhouden. Na afloop van het contract werd de *servant* weer vrijgelaten en kreeg hij meestal een soort afscheidsbonus (zoveel zakken met graan, bijvoorbeeld). *Indentured servitude* was geen pretje. Contractarbeiders moesten hard werken onder moeilijke omstandigheden, hadden geen geld, kregen bij overtredingen barbaarse lijfstraffen en hun arbeid kon worden doorverkocht aan andere werkgevers. Veel contractarbeiders klaagden erover dat *servitude* in de koloniën veel erger was dan *servitude* in Engeland zelf. Het feit dat koloniale kranten vol advertenties stonden van weggelopen *servants* getuigt van de wijdverspreide onvrede die er onder veel *servants* heerste, vooral in de zuidelijke koloniën.¹²

Indentured servitude wordt niet zelden als een vorm van ‘witte slavernij’ omschreven. Toen de eerste Afrikaanse slaven in de koloniën aankwamen werkten *servants* en slaven zelfs zij aan zij. Dat wil echter niet zeggen dat *servants* dezelfde status als slaven hadden. Hoe zwaar en onaantrekkelijk hun leven ook was, *indentured servitude* bestond uit wederzijdse verplichtingen. Zo moest de werkgever—doorgaans ‘meester’ genoemd—al zijn contractuele verplichtingen nakomen. Deed hij dat niet dan kon een *servant* hem voor de

---

¹¹ D. Eltis, *The Rise of African Slavery in the Americas* (Cambridge 2010), 1-28; J. Fynn-Paul, ‘Empire, Monotheism and Slavery in the Greater Mediterranean Region from Antiquity to the Modern Era’, *Past & Present* 205:1 (2009) 3-40.

¹² Kolchin, *American Slavery*, 3-27; Morgan, *American Slavery, American Freedom*, 123-292; J. Donoghue, ‘Indentured Servitude in the 17th-Century English Atlantic: A Brief Survey of the Literature’, *History Compass* 11:10 (2013) 893-902; C. Tomlins, *Freedom Bound: Law, Labor, and Civic Identity in English Colonization, 1580-1865* (Cambridge 2010), 21-66.

rechter slepen. Dat gebeurde regelmatig omdat *servants* rechten hadden. *Servants* waren geen buitenstaanders—ze behoorden tot dezelfde sociale groep als de meesters. Slaven hadden daarentegen geen contract en werden levenslang in slavernij gehouden. *Indentured servants* waren dus geen slaven en werden ook niet door hun meesters als zodanig beschouwd, ook al leefden en werkten ze soms samen met slaven.¹³

Overgang op Afrikaanse slavenarbeid

Indentured servitude was in de eerste helft van de zeventiende eeuw het dominante arbeidssysteem op de plantages in de zuidelijke koloniën. Toch waren er wel degelijk een aantal Afrikaanse slaven in Noord-Amerika in deze vroege periode. Vanaf 1619 sippelden zij in kleine groepjes het continent binnen, vaak gekocht van Nederlandse handelaren. Hun aantallen waren echter zeer gering en hun status was zelfs enigszins ongedefinieerd. De Afrikanen die er waren, waren bovendien geen ‘typische’ slaven maar zogenaamde ‘*Atlantic Creoles*’, zoals de historicus Ira Berlin ze genoemd heeft. *Atlantic Creoles* waren Afrikanen die afkomstig waren van de Europese handelsposten in West-Afrika. In tegenstelling tot latere generaties slaven—de zogenaamde ‘*saltwater slaves*’—kwamen *Atlantic Creoles* niet uit het binnenland van West-Afrika. Ze kwamen niet gedesorienteerd in de Nieuwe Wereld aan en waren niet in de war over waar ze waren of wat hen overkwam. Ze kenden Europeanen, kenden slavenhandel, wisten over de Nieuwe Wereld. Ze waren de ‘wereldburgers’ van de Atlantische wereld. Wat ze anders maakte dan latere slaven was vooral hun kennis. Ze leefden van de Atlantische handel tussen Europeanen en Afrikanen, spraken meerdere talen (Europese en Afrikaanse talen), voelden zich thuis in meerdere culturen. Sommigen waren van gemengde afkomst. In West-Afrika dienden *Atlantic Creoles* vaak als tussenpersonen en slimme zakenlieden, maar soms werden ze door zowel Europeanen als Afrikanen verstoten en kwamen ze in de Atlantische slavenhandel terecht als straf voor bijvoorbeeld schulden of diefstal. Sommigen werden als slaven naar Lissabon of Sevilla gestuurd, anderen

---

¹³ Jordan, *White over Black*, 47-66; Kolchin, *American Slavery*, 3-27; Tomlins, *Freedom Bound*, 21-66; Morgan, *American Slavery, American Freedom*, 123-130.

kwamen in Noord-Amerika terecht, vooral in Virginia en Nieuw-Nederland (als slaven van de WIC, de West Indische Compagnie).¹⁴

Atlantic Creoles waren voor de meeste Noord-Amerikaanse kolonisten in de vroege zeventiende eeuw de enige beschikbare Afrikaanse slaven. De meeste Afrikaanse slaven werden toen al naar de veel rijkere koloniën in de Cariben en Iberisch Amerika verscheept. Sommige *Atlantic Creoles* die aldaar niet verkocht werden, werden vervolgens tegen een schappelijke prijs aan de minder rijke kolonisten van Noord-Amerika verkocht (of, in het geval van Nieuw-Nederland, door de WIC meegenomen uit Curaçao). Grootschalig gebruik van *Atlantic Creoles* als slaven kwam echter niet van de grond, niet alleen omdat hun aantallen sowieso gering waren maar ook omdat ze geen ideale slaven waren. Ze waren namelijk geen goede buitenstaanders. Ze kenden Atlantische slavernij, wisten waar ze waren, spraken de Europese talen van hun meesters. Dat maakte ze lastig. Ze legden zich er niet zomaar bij neer om slaaf te zijn. Ze deden er alles aan om hun vrijheid terug te winnen of te kopen. In West-Afrika kenden *Atlantic Creoles* een vorm van slavernij waarbij aanpassing aan de dominante cultuur soms tot vrijheid kon leiden. Ze dachten daarom dat assimilatie een mogelijke uitweg vormde. Als slaven buitenstaanders waren dan moest je ervoor zorgen dat je niet langer als buitenstaander werd gezien. En *Atlantic Creoles* waren meesters in assimilatie. Ze gedroegen zich niet als slaven. In zowel Nieuw-Nederland als Virginia gebruikten deze eerste slaven zelfs het rechtssysteem om zichzelf en hun kinderen vrij te krijgen. *Atlantic Creoles* dienden petitie in—Nieuw-Nederlandse slaven stuurden zelfs een keer een petitie naar de Staten-Generaal in Den Haag—om te pleiten voor hun eigen vrijheid als compensatie voor hun militaire dienst tegen de Indianen. Ze lieten zich bekeren tot het christendom en pleitten vervolgens voor vrijlating omdat ze nu christelijk waren. Ze gingen redelijk goed om met *indentured servants* en pleitten soms voor vrijheid omdat ze met een Europese *servant* wilden trouwen. *Atlantic Creoles* brachten hun meesters in de war over de exacte voorwaarden voor slavernij. Velen slaagden erin om vrijgelaten te worden. In Nieuw-Nederland kreeg 20 procent van deze eerste slaven de status ‘half-vrij’, waarbij ze vrij werden maar een speciale belasting aan de WIC moesten

---

¹⁴ I. Berlin, *Many Thousands Gone: The First Two Centuries of Slavery in North America* (Cambridge, MA 1998), 29-92; Berlin, *Generations of Captivity*, 21-50; L. Heywood and J.K. Thornton, *Central Africans, Atlantic Creoles and the Foundation of the Americas, 1585-1660* (Cambridge 2007).

blijven betalen. Ook in Virginia waren er *Atlantic Creoles* die uiteindelijk vrijgelaten werden en land kochten.¹⁵

In de tweede helft van de zeventiende eeuw veranderde echter alles. Vanaf de jaren 1660 werden de zuidelijke koloniën van Noord-Amerika van *societies with slaves*, waarbij de voornaamste arbeidskracht uit *indentured servants* bestond en slaven slechts incidenteel voorkwamen, in *slave societies* omgetoverd, waarbij slavernij het economisch systeem volledig domineerde. Deze nieuwe golf slaven bestond ook niet langer uit *Creoles*—dit waren Afrikanen uit het binnenland, mensen die niet wisten waar ze waren, nog nooit Europeanen hadden gezien. Dit waren pas échte buitenstaanders. Economisch, demografisch en cultureel gezien was het een behoorlijk grote transitie. Hoe kan de snelle omschakeling naar Afrikaanse slaven worden verklaard?

Drie ontwikkelingen lagen aan deze omschakeling ten grondslag. Ten eerste steeg de vraag naar arbeid gigantisch vanwege de uitbreiding en het succes van de tabaksindustrie in Virginia en Maryland. Ten tweede begon het aanbod *indentured servants* juist op te drogen, vooral na de restoratie van de Engelse kroon in 1660. In de jaren die volgden brak er een economisch gunstige periode aan voor de Engelsen; er waren daarom minder wanhopige jongeren die zich jarenlang als *servant* in de koloniën wilden verkopen. Tegen die tijd hadden de plantages van Noord-Amerika namelijk een behoorlijk slechte reputatie gekregen. Planters deden er alles aan om potentiële *servants* te werven. Een planter in Maryland schreef een propagandistisch traktaat waarin hij voorstelde dat voor slechts ‘the debarment of a four years sordid liberty’ iedere hardwerkende jongeman naar Maryland zou kunnen komen ‘and there live plentifully well. And what’s a four years Servitude to advantage a man all the remainder of his dayes...?’ Zulke pogingen waren tevergeefs. Er bestond ook geen manier om Engelse arbeiders te dwingen—ze hadden namelijk rechten.¹⁶

---

¹⁵ Berlin, *Many Thousands Gone*, 29-92; Berlin, *Generations of Captivity*, 21-50; E.J. McManus, *A History of Negro Slavery in New York* (Syracuse 2001), 1-22; E.B. O’Callaghan, ed., *Laws and Ordinances of New Netherland* (Albany 1868) 36-37; I. Berlin, ‘From Creole to African: Atlantic Creoles and the Origins of African-American Society in Mainland North America’, *William & Mary Quarterly* 53:2 (1996) 251-288; J.K. Thornton, ‘The African Experience of the “20 and Odd Negroes” Arriving in Virginia in 1619’, *William & Mary Quarterly* 55 (1998) 421-434.

¹⁶ Kolchin, *American Slavery*, 3-27; A. Kulikoff, *Tobacco and Slaves: The Development of Southern Cultures in the Chesapeake, 1680-1800* (Chapel Hill 1986), 37-44; G. Alsop, ‘A

Toevallig—en dit is de derde factor—werden voor kolonisten Afrikaanse slaven tegelijkertijd goedkoper en beschikbaararder, vooral nadat de Engelsen in 1664 een aantal belangrijke routes en handelsposten van de Atlantische slavenhandel op de Nederlanders veroverd hadden. De Britse koloniën van Noord-Amerika kregen te maken met een bijzondere situatie. Er was een enorme behoefte aan arbeidskracht. De traditionele aanvoer van *indentured servants* voldeed daar lang niet meer aan en slaven uit Afrika werden ineens verkrijgbaar en redelijk betaalbaar. De oplossing voor het acute arbeidstekort lag voor de hand: slaven importeren. In 1648 telde Virginia slechts 300 slaven. In 1700 waren dat er 16.390. In South Carolina vormden Afrikaanse slaven in 1700 reeds een meerderheid van de bevolking. De zuidelijke koloniën veranderden razendsnel in slavensamenlevingen.¹⁷

Het feit dat deze Afrikaanse slaven echte buitenstaanders waren maakte ze volgens Noord-Amerikaanse landeigenaren bijzonder efficiënt en gewild, zeker vergeleken met inheemse krijgsgevangenen, *indentured servants* en *Atlantic Creoles*. Volgens Amerikaanse planters vormden Afrikaanse slaven de ideale arbeidskrachten. Ze waren compleet onworteld en vielen buiten de traditionele Engelse wetgeving. Het waren geen christenen of Engelse onderdanen en dus hadden ze in Amerika geen rechten. Zij konden wél gedwongen worden om de oceaan over te steken. Zij konden gestraft en bedreigd en gedwongen worden om onaantrekkelijk werk te verrichten. Zij waren níét georganiseerd en konden moeilijk verzet bieden of effectief onderhandelen. Geen enkel lid van hun oorspronkelijke gemeenschappen zou ze komen redden. In Amerika konden pas aangekomen Afrikanen ook niet gemakkelijk vluchten omdat ze niet wisten waar ze waren en het terrein niet kenden. Bovendien hadden zij een donkere huidskleur en waren zij gemakkelijk als slaven te herkennen. De kolonisten dachten een ideale oplossing voor hun arbeidstekort te hebben gevonden. Ineens hadden ze een redelijk goedkope toevoer van arbeiders die levenslang in dienst gehouden konden worden en geen effectief verzet konden bieden. Daarnaast golden zij en hun nakomelingen als waardevol kapitaal bezit. Een nieuwe planter in South Carolina kreeg bij aankomst in 1688 het advies van een mentor: ‘negroes [are] more desirable than English servants...that will certainly be the

---

Character of the Province of Maryland, 1666,’ zoals geciteerd in C.C. Hall, ed., *Narratives of Early Maryland* (New York 1946) 354-360.

¹⁷ Kolchin, *American Slavery*, 3-27; Kulikoff, *Tobacco and Slaves*, 37-44; Klein, *The Atlantic Slave Trade*, 43; Wood, *Black Majority*, 13-91; S. Smallwood, *Saltwater Slavery: A Middle Passage from Africa to American Diaspora* (Cambridge, MA 2007) 9-32, 122-152.

most profitable for you & you need not trouble your friends for servants from hence.¹⁸

De invloed van ras

De rol die racistische vooroordelen in deze ontwikkeling speelden blijft een betwist vraagstuk. Sommige historici, zoals Herbert Klein, Peter Kolchin en Ira Berlin, beweren dat de vraag naar arbeid in Noord-Amerika aanvankelijk ‘kleurenblind’ was, en dat het racisme zich pas na (en als gevolg van) de overgang op Afrikaanse slavernij ontwikkelde, mede om de slavernij te rechtvaardigen. Andere historici wijzen er echter op dat er in de Engelse cultuur reeds negatieve vooroordelen over Afrikanen bestonden voordat de trans-Atlantische slavenhandel echt op gang kwam.¹⁹

Als men kijkt naar hoe vroegmoderne Engelsen (en Engelse kolonisten) dachten over ‘zwart’ en ‘Afrikanen’ dan is het duidelijk dat ze Afrikanen altijd al als ultieme buitenstaanders zagen. In de eerste plaats waren het ‘heidenen’, dus niet christelijk. Dat was echter niet genoeg om ze als slaaf te gebruiken, want sommige *Atlantic Creoles* bekeerden zich tot het christendom of waren zelfs al christenen toen ze in Amerika aankwamen. De Europese traditie dat christenen elkaar niet tot slaaf moesten maken gold niet voor Afrikanen. In de tweede plaats waren Afrikanen ‘zwart’, in tegenstelling tot de Engelsen, die zich in de loop van de zeventiende eeuw steeds vaker ‘wit’ noemden. In de Engelse cultuur had (en heeft) de kleur wit positieve connotaties. Wit symboliseerde reinheid, puurheid, onschuld. De kleur zwart had juist negatieve connotaties—deze kleur symboliseerde viezigheid, zonde, de duivel. Ten derde waren Afrikanen volgens de Engelsen ‘savages’, ofwel bruten, wat betekende dat hun cultuur als inferieur werd beschouwd. Deze kenmerken waren op zichzelf niet doorslaggevend—er waren Afrikaanse christenen,

---

¹⁸ Kolchin, *American Slavery*, 12-13; Kulikoff, *Tobacco and Slaves*, 37-44; Klein, *The Atlantic Slave Trade*, 43; Wood, *Black Majority*, 13-91; Smallwood, *Saltwater Slavery*, 9-32, 122-152; Edmund White aan Joseph Morton, 29 februari 1688, zoals geciteerd in Wood, *Black Majority*, appendix A.

¹⁹ Klein, *The Atlantic Slave Trade*, 1-46; Kolchin, *American Slavery*, 7-13; Berlin, *Generations of Captivity*, 21-50; Jordan, *White over Black*, 44-99; I.X. Kendi, *Stamped from the Beginning: The Definitive History of Racist Ideas in America* (New York 2017) 15-77; F. Bethencourt, *Racisms: From the Crusades to the Twentieth Century* (Princeton 2015) 83-100.

mulatto’s die niet heel donker waren, Afrikanen die zich snel aanpasten aan de Engelse cultuur en voor niemand als ‘savages’ overkwamen, en dat veranderde niets aan hun status—maar al deze factoren tezamen droegen bij aan de rechtvaardiging voor Afrikaanse slavernij toen de kolonisten daar eenmaal aan begonnen.²⁰

Vanaf het begin werden Afrikanen in koloniaal Amerika ‘Negroes’ genoemd (afgeleid van het Spaanse woord *negro*, dat ‘zwart’ betekent) en werden ze anders behandeld dan ‘Englishmen’ of ‘whites’. Zelfs vrije *Atlantic Creoles* werden anders behandeld. Het meest beroemde voorbeeld is de zaak John Punch uit Virginia in 1640. In dat jaar sloegen drie ‘servants’ op de vlucht. Twee van hen waren wit, maar één, John Punch—een *Atlantic Creole*—was zwart. Toen ze alle drie gepakt werden, werden ze voor de rechter gesleept. De twee witte jongens kregen een straf van drie extra jaren dienst aan hun meester, maar John Punch, ‘being a negroe’, werd een straf opgelegd die geen Europese arbeider ooit had gekregen (of zou krijgen). De rechter bepaalde dat Punch ‘shall serve his said master or his assigns for the time of his natural life here or elsewhere.’ Punch werd tot slavernij veroordeeld omdat hij een ‘negro’ was.²¹

In de tweede helft van de zeventiende eeuw, toen de slavernij in de zuidelijke koloniën echt op gang kwam, werd de juridische status van ‘zwarten’ ten opzichte van ‘witten’ nog verder gedegradeerd. Dat blijkt onder andere uit de wetgeving van de zuidelijke koloniën Virginia, Maryland en South Carolina. In 1662 werd in Virginia geëxpliciteerd dat de kinderen van Afrikaanse slavinnen ook slaven waren, zelfs wanneer de vader Europees was. In 1705 volgde een ‘slavenwet’ waarin stond dat alle Afrikanen die naar de kolonie werden vervoerd als slaven zouden worden beschouwd; dat bekering tot het christendom hen niet vrij zou maken; dat Afrikanen naakt gestraft mochten worden maar witte criminelen niet. Huwelijken en seksuele relaties tussen wit en zwart werden ook expliciet verboden.²²

---

²⁰ Jordan, *White over Black*, 44-99; Bethencourt, *Racisms*, 83-100; Kolchin, *American Slavery*, 14-15; A. Pagden, ‘The Peopling of the New World: Ethnos, Race, and Empire in the Early Modern World’, in: M. Eliav-Feldon, B. Isaac en J. Ziegler, ed., *The Origins of Racism in the West* (Cambridge 2013) 292-312.

²¹ H. Catterall Tunnicliff, ed., *Judicial Cases Concerning American Slavery and the Negro*, vol. 1 (Washington 1926) 93; Jordan, *White over Black*, 75.

²² E. Cobbs Hoffman en J. Gjerde, ed., *Major Problems in American History, volume I: To 1877* (Boston 2007) 39-40.

Al deze maatregelen moesten ervoor zorgen dat Afrikaanse slaven buitenstaanders van de Noord-Amerikaanse samenleving zouden blijven. De kolonisten waren bang dat deze nieuwe slaven zich net als de *Atlantic Creoles* zouden proberen aan te passen aan de Engelse cultuur en zich zodoende een weg uit de slavernij proberen te banen. Twee van bovengenoemde drie vooroordelen over Afrikanen, die de slavernij aanvankelijk moesten rechtvaardigen, waren namelijk niet waterdicht. Een 'heiden' kan zich tot het christendom bekeren. Een 'savage' kan zich aanpassen aan de Engelse cultuur, trouwen met een Engelse en Engelse kinderen krijgen. De koloniale autoriteiten kozen er bewust voor om het derde vooroordeel—dat Afrikanen 'zwart' waren—doorslaggevend te laten zijn. Bekering tot het christendom en aanpassing aan de Engelse cultuur verloren hun waarde. Zolang Afrikanen 'zwart' bleven—iets wat zij uiteraard nooit zouden kunnen veranderen—konden zij volgens de wet als slaven worden gebruikt. Afrikaanse buitenstaanders waren nu permanente buitenstaanders geworden, zonder hoop op vrijheid.

Conclusie

Waarom is er aan het einde van de zeventiende eeuw in Noord-Amerika een systeem van raciale slavernij ontstaan? Economische factoren verklaren het ontstaan van slavernij *an sich*. Er was zonder meer sprake van economische groeimogelijkheden gecombineerd met een nijpend arbeidstekort. Economische factoren verklaren echter niet waarom per se Afrikaanse slaven de meest efficiënte oplossing voor dat arbeidstekort werden. Experimenten met alternatieve vormen van 'onvrije' arbeid door inheemse krijgsgevangenen en Engelse *indentured servants* mislukten grotendeels omdat deze twee groepen geen echte buitenstaanders waren. Als zodanig lieten zij zich niet gemakkelijk dwingen of gevangenhouden. De inheemse bevolking was niet ontworteld; Engelse *servants* hadden rechten. Als de meest ontwortelde en ultieme buitenstaanders in Noord-Amerika konden Afrikaanse slaven echter wél gedwongen worden om het arbeidstekort in de koloniën op te vullen. Zij waren ver van huis, niet christelijk, geen Engelse onderdanen. Er waren geen culturele of juridische redenen om ze níét maximaal uit te buiten. Raciale vooroordelen over Afrikanen droegen zelfs bij aan de oorspronkelijke rechtvaardiging voor Afrikaanse slavernij. Uiteindelijk werden deze vooroordelen in de wet gegrift om ervoor te zorgen dat Afrikanen

permanente buitenstaanders en in een permanente staat van slavernij zouden blijven. Zodoende bedachten kolonisten een langdurige oplossing voor hun zogenaamde 'arbeidstekort.'

Een nieuwe ‘Lost Cause’: Slavernij en de Amerikaanse Burgeroorlog

Eduard van de Bilt

In een recente terugblik op de in 1990 uitgebrachte en destijds veelgeprezen documentaire van Ken Burns over de Amerikaanse Burgeroorlog, beschuldigde Gillian Brockell in *The Washington Post* de maker van de negendelige serie van geschiedvervalsing.¹ In haar ogen had Burns te veel geprobeerd het perspectief van beide kanten in het conflict recht te doen. Door zijn oor te luisteren te leggen bij de door hem bewonderde Zuidelijke schrijver Shelby Foote, had Burns de mythe van de ‘Lost Cause’ ten onrechte nieuw leven ingeblazen. Foote had aan het begin van de documentaire het onvermogen compromissen te sluiten uitgeroepen tot oorzaak van het conflict: Burns had deze uitspraak in zijn werk weliswaar met een opmerking gecorrigeerd, maar had Foote in zijn serie buitensporig veel ruimte en het laatste woord gegeven.² Het was alsof de door veel Zuiderlingen aangehaalde verdediging van de Amerikaanse *states’ rights*-traditie, en niet slavernij, de kern van de Burgeroorlog weergaf, zoals de mythe van de ‘Lost Cause’ aangeeft.³

Brockells kritiek op de documentaire werd niet alleen ingegeven door de dertigste ‘verjaardag’ van Burns’ werk maar ook door een opmerking over de Burgeroorlog van president Donald Trump, die in de discussie over het conflict met eenzelfde claim kwam als Foote.⁴ Hoewel Burns op Trump had gereageerd door in een tweet te melden dat de Burgeroorlog slechts één oorzaak had, namelijk slavernij, vond Brockell het nodig Burns’ eigen gedateerdheid en beperkingen aan de orde te stellen: in deze tijden van de Black Lives Matter-beweging was het Zuidelijke perspectief op de Burgeroorlog volkomen achterhaald. Opvattingen over de Zuidelijke

---

¹ K. Burns, ‘The Civil War’ (1990).

² G. Brockell, ‘Re-watching ‘The Civil War’ during the Breonna Taylor and George Floyd protests’, *Washington Post*, 26 september 2020.

³ De machtsverhouding tussen de federale overheid en de deelstaten is voortdurend onderwerp van discussie binnen het Amerikaanse politieke systeem. Aanhangers van de *states’ rights*-traditie willen de macht vooral bij de deelstaten leggen en verdedigen een visie die sinds de invoering van de grondwet van 1787 veel Amerikanen aanspreekt.

⁴ Zie bijvoorbeeld CNN, 3 mei 2017, ‘Historians: Trump gets Andrew Jackson and Civil War totally wrong’, <https://edition.cnn.com/2017/05/02/opinions/trump-civil-war-comments-opinion-roundup/index.html>, geraadpleegd op 15 maart 2021.

samenleving als welwillend paternalistisch jegens zwarten en tot slaaf gemaakten en de Zuidelijke verheerlijking van de rol van deelstaten binnen het Amerikaanse politieke systeem waren hier ongepast: voor de Zuidelijke mythe van de 'Lost Cause' van mensen als Foote was geen plaats meer.⁵

Hoewel, zoals Burns en met hem de meeste historici tegenwoordig verzekeren, slavernij de Amerikaanse Burgeroorlog verklaart, is daarmee de kwestie van causaliteit van het conflict niet opgelost. De slavernij en het door haar veroorzaakte conflict zijn onderdeel geworden van een nieuwe historische vertelling waarbij vraagtekens geplaatst kunnen worden. De nadruk op slavernij als oorzaak van de oorlog van 1861 tot 1865 dreigt soms andere mythes over de Amerikaanse geschiedenis en samenleving te bevestigen—mythes die de beklemtoning van slavernij juist beoogt te ondergraven. Slavernij en de Burgeroorlog lopen het gevaar een nieuwe 'Lost Cause' te worden in een 'exceptioneel' Amerikaans verhaal over de realisatie van vrijheid, gelijkheid, en zelfredzaamheid.

Kernpunt van conflict

Zonder slavernij is de geschiedenis van de Amerikaanse Burgeroorlog ondenkbaar. In de decennia voor de strijd uitbrak, dook slavernij op allerlei manieren op in de geografische uitbreiding, de economie en de politiek van de Verenigde Staten. In de Amerikaanse geschiedenis tussen Onafhankelijkheidsstrijd en Burgeroorlog zijn de sporen van slavernij alom aanwezig en traceerbaar. Om met de Amerikaanse filosoof William James te spreken de afdruk (of misschien wel beter, 'de smet') van slavernij is overal op terug te vinden.⁶

Alleen al de vorm die de Verenigde Staten aannamen, is gekleurd door slavernij. De expansie van het land en de discussie daarover confronteerden politici en burgers keer op keer met de aanwezigheid van een systeem dat aanvankelijk in het hele land bestond, maar vanaf de eerste helft van de negentiende eeuw vooral in het Zuiden de samenleving beheerste. Nadat in

---

⁵ Brockell, 'Re-watching 'The Civil War' during the Breonna Taylor and George Floyd protests'.

⁶ In zijn lezingen over het belang van zijn pragmatisme voor het debat over kennis en waarheid zei James (vrij vertaald) dat menselijke sporen alles kleurden; W. James, 'What Pragmatism Means', in *Pragmatism* (Indianapolis en Cambridge 1981 [oorspr. 1907]) 33.

de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd en de jaren daarna de noordelijke deelstaten de slavernij afschaften (doorgaans op termijn, door de kinderen van de aanwezige tot slaaf gemaakten vrijheid te beloven), kreeg de uitbreiding van de Verenigde Staten een aparte dynamiek. Zodra kolonisten nieuw land aan het Amerikaanse grondgebied toevoegden, ontstond discussie over de vraag hoe dit territorium aan de Unie van Verenigde Staten moest worden toegevoegd: vrij van slavernij of niet? Twee groepen met botsende belangen eisten de grond op. Kleine zelfstandige boeren in het noordelijk deel van het land, waar vruchtbare landbouwgrond schaars was, waren voor de eerste optie; eigenaren van vooral katoenplantages in het Zuiden die niet in staat waren hun bedrijf zonder slavenarbeid draaiend te houden en dringend grond nodig hadden waren voor de tweede keuze.⁷ Een vroege overeenkomst als bijvoorbeeld de North-West Ordinance van 1787 had de kwestie voor gebieden gelegen in het toenmalige noordwesten van het land geregeld, maar de voortdurende expansie (door onder meer de Louisiana Purchase, de aankoop in 1803 van een groot Frans gebied in Noord-Amerika tijdens het presidentschap van Thomas Jefferson) bracht de vraag telkens terug op de agenda.⁸ Keer op keer moest bepaald worden welk gebied als wat voor deelstaat toe mocht treden tot de Unie van de Verenigde Staten.

De kwestie was verweven met politieke en economische aangelegenheden die zonder meer al niet los van elkaar waren te zien. In tegenstelling tot het Zuiden, industrialiseerde het Noorden in de eerste helft van de negentiende eeuw snel, onder andere door de gebrekkige grond aldaar. De beginnende Amerikaanse nijverheid kon de concurrentie met Britse bedrijven echter nog niet aan. Om te overleven, moest de zich ontwikkelende industrie beschermd worden tegen haar modernere, efficiënter opererende Britse tegenhanger. De door de federale overheid daartoe in het leven geroepen tarieven op Britse producten waren Zuiderlingen echter een doorn in het oog: hun vooral op de katoenteelt gerichte economie creëerde een grote behoefte aan import van buiten, en die werd door de federale overheidsmaatregelen op economisch gebied alleen maar duurder. De al door de slavernijkwestie gekleurde tegenstellingen tussen Noord en Zuid kregen

---

⁷ J. M. McPherson, *Battle Cry of Freedom: The American Civil War* (Londen 1990), 6-8, 40-41, beschrijft deze voorgeschiedenis. D. Walker Howe, *What Has God Wrought: The Transformation of America, 1815-1848* (New York 2007) 147-160, is een van de vele andere studies die deze kwesties bespreken.

⁸ De 'North-West Ordinance' van 1787 maakte het noordwesten van de Verenigde Staten slavenvrij.

hierdoor een extra politieke lading.⁹ De kwesties van slavernij, economisch beleid en politieke invloed in het nationale Congres en de federale overheid raakten verstrengeld.

De verdeling van de macht in het nationale Congres in Washington, D.C. en winst in de verkiezingen voor het presidentschap werden zo een heikele kwestie. De Zuidelijke bevolking en haar vertegenwoordigers zagen erop toe dat het Noorden niet te veel te zeggen kreeg in de nationale politiek en daarmee Zuidelijke belangen kon schaden. Omgekeerd zagen Noorderlingen niet graag dat slavenhouders de nationale politiek gingen beheersen. Afschaffing van slavenarbeid was voor het Zuiden in toenemende mate onbespreekbaar: de welvaart van de regio was erop gebaseerd. Gezien het belang van dit soort arbeid voor hun samenleving, wensten Zuidelijke politici geen federaal overheidsingrijpen op dit terrein. Al tijdens het overleg over een nieuwe grondwet in de zomer van 1787 in Philadelphia leidde de kwestie tot het nodige geruzie. Het Zuiden wenste tot slaaf gemaakt te worden te rekenen als onderdeel van de bevolking (hoewel deelstaatwetgeving hen omschreef als bezit) om zo meer vertegenwoordigers in het nationale Huis van Afgevaardigden te krijgen. De kwestie werd uiteindelijk in een compromis opgelost door hen slechts voor 3/5 mee te tellen—de beruchte 3/5 clausule van de oorspronkelijke Amerikaanse grondwet.¹⁰ Politieke besluitvorming in de hoofdstad van het land, het economisch beleid van de nationale overheid en de expansie van de Verenigde Staten (de trek westwaarts over het continent en Amerikaans imperialisme): tijdens de periode voor de Amerikaanse Burgeroorlog waren zij allemaal nauw verbonden met de slavernijkwestie.

De vooral vanaf 1831 actieve abolitionistische beweging, die de slavernij wilde afschaffen, zorgde ervoor dat de kwestie voortdurend in de publieke belangstelling stond. De textielindustrie in noordelijke deelstaten als Massachusetts draaide op katoen geproduceerd in het Zuiden. In steden als New York werd begin jaren 1850 grof geld verdiend met de (sinds 1807 officieel afgeschafte) internationale slavenhandel, en vooroordelen over zwarten waren ook sterk aanwezig in deelstaten buiten het Zuiden. Er waren, met andere woorden, genoeg inwoners in het Noorden van de Verenigde

---

⁹ Walker, *What Has God Wrought*, 395-410, behandelt uitgebreid de ruzie over tariefmuren.

¹⁰ Daarnaast wist het Zuiden een *fugitive slave* clausule af te dwingen, waardoor gevluchte slaven teruggebracht konden worden naar hun meesters, en mocht de internationale slavenhandel de eerste twintig jaren niet afgeschaft worden.

Staten die zich niet identificeerden met de abolitionistische campagne. Toch wist de beweging in toenemende mate aandacht te trekken. Terwijl politieke compromissen in 1821 (bij de toelating van Missouri als deelstaat) en 1833 (over de hoogte van tarieven op buitenlandse goederen) de angel uit het conflict wisten te halen, gaf het 'Compromis van 1850' (over de inpassing van op Mexico veroverd gebied in het zuidwesten) vooral een impuls aan de abolitionistische beweging, onder meer omdat het Noorderlingen dwong te helpen bij het oppakken van gevluchte slaven.¹¹ Vanaf 1850 was een conflict tussen Noord en Zuid gecentreerd rond slavernij eigenlijk nauwelijks nog te vermijden.¹²

Historiografische herwaardering

De slavernij heeft niet alleen in de historiografie over de Burgeroorlog een centrale rol gekregen, maar verklaart ook, zelfs in de ogen van niet-academici, allerlei andere aspecten van de Amerikaanse geschiedenis en samenleving. Toen de *New York Times* in 2019 het vierhonderdjarig bestaan van de Amerikaanse slavernij in de Verenigde Staten herdacht met het zogenaamde *Project 1619*, bleek hoe de visie van historici op de slavernij in brede lagen van de Amerikaanse bevolking was doorgedrongen.¹³ In de voormalige Britse koloniën in Noord-Amerika waren de eerste slaven in 1619 in Virginia aan land gebracht. De krant gebruikte de gebeurtenis om een serie van bijdragen te wijden aan de invloed van de slavernij op de ontwikkeling van de Verenigde Staten.

De artikelen schetsten een beeld dat historici bekend voorkwam. Edward Baptist en Greg Grandin verduidelijken in respectievelijk *The Half Has Never Been Told: Slavery and the Making of American Capitalism* uit 2014 en *The Empire of Necessity: Slavery, Freedom, and Deception in the New World* uit

---

¹¹ Een aangescherpte formulering van de in de grondwet vastgelegde *fugitive slave* clause dwong Noorderlingen Zuiderlingen te helpen bij het opsporen van gevluchte slaven.

¹² J. Lepore, *These Truths: A History of the United States* (New York 2018) 259-261, bespreekt onder meer de aard en gevolgen van het Compromis van 1850.

¹³ 'The 1619 Project', *The New York Times*, 14 augustus 2019. Het 'project' leidde tot de nodige discussie, met onder andere kritiek van prominente historici in een ingezonden brief van 20 december 2019 en het antwoord daarop van de *New York Times* redactie.

datzelfde jaar hoe slavenarbeid en slavenhandel essentiële bijdragen leverden aan de ontwikkeling van kapitalisme in niet alleen de Verenigde Staten maar heel de Atlantische wereld.¹⁴ Grandin wijst er bijvoorbeeld op dat slavernij de economische groei van het Zuiden én het Noorden van de Verenigde Staten beïnvloedde door de ontwikkeling van het verzekeringswezen. De invloed was echter niet louter economisch. De ervaring van artsen met tot slaaf gemaakten aan boord van onder meer slavenscheperen had volgens Grandin een significante invloed op de ontwikkeling van de medische wetenschap.¹⁵ De politiek bleef evenmin onberoerd door slavernij. In ieder geval sinds het verschijnen van Edmund Morgans *American Slavery, American Freedom: The Ordeal of Colonial Virginia* in 1975 groeide onder historici het besef dat slavenarbeid ook de politieke ontwikkelingen van de Verenigde Staten in hoge mate beïnvloedde en faciliteerde. Min of meer in navolging van Morgan beargumenteren tegenwoordig steeds meer geschiedschrijvers dat de Amerikaanse democratie mogelijk is gemaakt door slavernij; het idee dat er een minderwaardige groep van zwarte mensen bestond, ingegeven door een witte elite die een coalitie van diverse arme groepen vreesde en tegenwerkte, creëerde onder de witte bevolking van de Verenigde Staten een vorm van solidariteit en gevoel van gelijkheid die democratische opvattingen legitimeerden en stimuleerden. De Amerikaanse democratie kan, in een volgende stap, zelfs gezien worden als een manier om witte hegemonie veilig te stellen: de beloftes van Jeffersons Onafhankelijkheidsverklaring over vrijheid en gelijkheid vormden de opmaat voor een etnisch witte democratie, mogelijk gemaakt door en gebaseerd op uitsluiting van de zwarte bevolking.¹⁶

Deze brede ‘herwaardering’ van het belang van de slavernij voor een goed begrip van de Amerikaanse geschiedenis ondergraaft verhalen over een natie gebaseerd op vrijheid en gelijkheid en plaatst voorheen gemarginaliseerde figuren en gebeurtenissen in het middelpunt van de historische belangstelling. De Verenigde Staten worden niet langer gezien als Gods uitverkozen land met een democratisch politiek systeem. De aandacht van historici gaat niet meer primair uit naar wat er in de politiek gebeurt: de

---

¹⁴ G. Grandin, *Empire of Necessity: Slavery, Freedom, and Deception in the New World* (New York 2014); E. Baptist, *The Half Has Never Been Told: Slavery and the Making of American Capitalism* (New York 2014).

¹⁵ Grandin, *Empire of Necessity*, 40.

¹⁶ E. Morgan, *American Slavery, American Freedom: The Ordeal of Colonial Virginia* (New York 1975); zijn opvattingen zijn recentelijk meer gemeengoed geworden, zoals het ‘1619 Project’ van *The New York Times* aangeeft.

bereidheid van witte politici om met behulp van compromissen de eenheid van de Verenigde Staten te garanderen is van ondergeschikt belang. In de geschiedenis van de Burgeroorlog verdwijnt de discussie over *states' rights* naar de achtergrond: de vooral morele campagne van de tegenstanders van slavernij krijgt hernieuwde aandacht. Aangezien slachtoffers van discriminatie tegenwoordig in eigen ogen en die van hun historici niet louter lijdzaam zijn maar zich ook tegen discriminatie, vooroordelen en racisme verzetten, voegen zwarte abolitionisten als Frederick Douglass, Charles Remond en Sojourner Truth zich bij de witte protagonisten van deze geschiedenis—figuren als William Lloyd Garrison, Wendell Phillips en Abbey Kelley Foster.¹⁷

Zelfverwerkelijking

De geschiedenis van de Burgeroorlog wordt zo een verhaal over activisme dat een einde maakt aan slavernij. Van belang is de manier waarop slavernij heimelijk en openlijk vooral door tot slaaf gemaakten en vrije zwarten ter discussie werd gesteld, tegengewerkt, en ondergraven. Verzet van zwarte kant, al was het maar in de vorm van sabotage van arbeid door slaven op de plantages van het Zuiden, krijgt alle aandacht. Opstanden van slaven worden breed uitgemeten.

Iets soortgelijks geldt voor het internationale toneel. De gebeurtenissen op Haïti aan het einde van de achttiende eeuw, toen tot slaaf gemaakten op het eiland een vrije republiek vestigden, worden nu als belangrijker gezien dan de Amerikaanse vrijheidsstrijd tegen Groot-Brittannië. Terwijl intellectuelen en historici als Hannah Arendt en Gordon Wood de Amerikaanse Revolutie als radicaler beschouwden dan haar Franse en latere Russische en Chinese tegenhangers, geldt de Haïtiaanse Revolutie inmiddels voor sommige historici als de 'ware' omwenteling.¹⁸ Zij maakte immers een einde aan de slavernij in dit deel van de Atlantische Wereld. Toussaint L'Ouverture en zijn aanhangers realiseerden daarmee, meer dan Jefferson en

---

¹⁷ M. Sinja, *The Slave's Cause: A History of Abolition* (New Haven en Londen 2016) geeft een recent overzicht van deze strijd. D. Blight kwam recentelijk met een nieuwe biografie van Douglass: *Frederick Douglass: Prophet of Freedom* (New York 2018).

¹⁸ H. Arendt, *On Revolution* (New York 1963); G. Wood, *The Radicalism of the American Revolution* (New York 1992); zie onder meer Grandin en Sinha voor dit argument over Haïti.

andere Founding Fathers, de gedroomde gelijkheid. Zij brachten de idealen van het Europese Verlichtingsdenken daadwerkelijk in de praktijk. De Atlantische revoluties die R.R. Palmer decennia geleden onder de aandacht bracht, krijgen nu een niet louter witte invulling.¹⁹

In de historiografie over de Burgeroorlog leidt dit alles tot aandacht voor een lang vergeten groep. Voorlijke ‘vroege’ historici als Herbert Aptheker publiceerden vlak voor en na de Tweede Wereldoorlog al werk over hun bijdrage aan de strijd, maar de laatste jaren hebben zij steeds meer academische aandacht gekregen: zwarte soldaten die meevochten in de oorlog.²⁰ Toen de regering Lincoln het aantal witte vrijwilligers dat dienst nam om de oorlog tegen het Zuiden te voeren zag teruglopen, begon onder de politieke en militaire leiders van het Noorden een discussie over het rekruteren van zwarten. De publieke opinie in het Noorden was er aanvankelijk van overtuigd dat de strijd tegen de afgescheiden Zuidelijke staten kort zou zijn. Veel Noorderlingen zagen de oorlog daarnaast niet als een principieel moreel gevecht om de afschaffing van slavernij. Zoals een recente biografie over journalist, *public intellectual*, en historicus Henry Adams laat zien, dachten hij en zijn vader, de Amerikaanse ambassadeur van Lincoln in Londen tijdens het conflict, de oorlog tussen Noord en Zuid zelfs nog te kunnen voorkomen door een ‘fout’ compromis met Zuidelijke politici te bewerkstelligen: van hen mocht slavernij in het Zuiden blijven bestaan en moest het Noorden maar leren leven met een aangescherpte *fugitive slave*-wet.²¹ Na het oorspronkelijke elan om de strijd aan te gaan, nam het enthousiasme voor de oorlog in het Noorden af. Tegelijkertijd werden Noordelijke officieren in toenemende mate aan de frontlinie geconfronteerd met weggelopen slaven die hun diensten aanboden. De federale overheid weigerde aanvankelijk gebruik te maken van deze zwarte hulp maar werd ingehaald door de werkelijkheid. Radicale Noordelijke officieren lieten deze slaven onder meer de Noordelijke legerkampen onderhouden; zij stimuleerden tot slaaf gemaakten bovendien de plantages te ontvluchten

---

¹⁹ R. R. Palmer, *The Age of the Democratic Revolution: A Political History of Europe and America, 1760–1800*, 2 delen (Princeton 1959 en 1964).

²⁰ H. Aptheker, ‘Negro casualties in the Civil War’, *Journal of Negro History*, 32:1 (1947) 10-80; H. Aptheker, *The Negro in the Civil War* (New York 1938). Een meer recente studie is J. T. Glatthaar, *Forged in Battle: The Civil War Alliance of Black Soldiers and White Officers* (Baton Rouge 1990).

²¹ D. Brown, *The Last American Aristocrat: The Brilliant Life and Improbable Education of Henry Adams* (New York 2020) 64-65.

aangezien een verlies aan arbeidskracht de Zuidelijke oorlogsinspanningen ondermijnde. Het gebrek aan soldaten (en enthousiasme) noopte het Noorden verder te gaan: een nieuwe impuls richting de publieke opinie was noodzakelijk. Lincoln vond die in zijn Emancipatieproclamatie van januari 1863. Niet alleen maakte hij van de oorlog nu een morele strijd voor de afschaffing van slavernij, maar ook voorzag hij in rekrutering van zwarte soldaten voor de Noordelijke strijdkrachten—iets waarvoor zwarte leiders en abolitionisten als Frederick Douglass al langer hadden gepleit.²² De zwarten speelden een belangrijke rol in de pogingen de oorlog tot een goed einde te brengen: zij konden hun eigen vrijheid bevechten. Al doende maakten zij een van de grootste angstbeelden aan zuidelijke kant waar: de vrees voor gewapende Afrikaanse Amerikanen. Hoewel er tegen het einde van de oorlog wel over werd gesproken, heeft het Zuiden daarom ook nooit zwarten als soldaten ingezet.

Zwarte soldaten en hun onbehagen

Aandacht voor de geschiedenis van deze zwarte soldaten past binnen het veranderde beeld van de Amerikaanse Burgeroorlog onder met name historici, maar roept tegelijkertijd vragen op die het beeld compliceren. Het zwart activisme dat in de persoon van zwarte soldaten in de oorlog voor zowel de direct betrokkenen als hun historici een hoogtepunt bereikt, openbaart meer algemene problemen in de discussie rond slavernij onder historici.

De ongeveer 180.000 zwarte soldaten die tijdens de Burgeroorlog diens deden, werden niet als gelijken behandeld in het leger. Zij verdienden minder dan hun witte collega's, werden slechter verzorgd en deden in eerste instantie vooral het vuile werk in de eenheden: zij waren verantwoordelijk voor de schoonmaak en het onderhoud van de legerkampen en hielpen de gewonden en doden te verzorgen na het einde van de gevechtshandelingen.²³

---

²² Lincoln en zijn opvattingen over slavernij zijn het onderwerp van E. Foner, *The Fiery Trial: Abraham Lincoln and American Slavery* (New York 2010). W. S. McFeely, *Frederick Douglass* (New York 1991) 223-227, bespreekt de rol van Douglass in deze geschiedenis.

²³ Om en nabij 35.000 tot 40.000 van hen waren vrije zwarten uit de noordelijke deelstaten. Ongeveer 20.000 zwarten deden dienst in de marine. In de National Archives wordt digitaal aandacht besteed aan de geschiedenis van deze zwarte soldaten en is informatie over hen terug te vinden, zie hiervoor:

Het duurde even voor deze zwarte soldaten daadwerkelijk mochten vechten, en dat gebeurde dan slechts in gesegegreerde eenheden onder leiding van witte officieren. Zij bleven daarnaast de hele periode van de oorlog slachtoffer van vooroordelen: waar veel Zuiderlingen met angst en beven en in woede de aanwezigheid van gewapende zwarten in de Noordelijke strijdkrachten aanzagen, was menig een in zowel Noord als Zuid er tegelijkertijd van overtuigd dat zwarten niet konden vechten.²⁴

Het bekendste zwarte regiment in de oorlog, het ‘Massachusetts 54th’, geeft deze problematische geschiedenis van de zwarte soldaten passend weer. Frederick Douglass was betrokken bij de oprichting en rekrutering van de eenheid; twee van zijn zonen namen dienst in het regiment. Onder leiding van hun witte officier Robert Gould Shaw weerlegde het 54ste regiment de mythe dat zwarten niet konden vechten. De manschappen maakten vooral naam en faam door een aanval op Fort Wagner in de zomer van 1863, waarbij een groot deel van hen het leven liet—evenals Shaw zelf. In hun ijver en verlangen vooroordelen te ondergraven, offerden de soldaten van het 54ste regiment zichzelf op: zij gaven hun leven om de wereld te laten zien hoe goed zij konden vechten. De stad Boston bedankte hen daar ook voor door een monument op de hoek van de ‘Boston Common’ te laten plaatsen dat in 1897 werd ingewijd met toespraken van onder andere de Harvard filosoof William James en de zwarte leider Booker T. Washington. Het monument gaat door voor het eerste civiele monument voor zwarte soldaten dat hun bijdrage aan de Burgeroorlog herdenkt. Het Robert Gould Shaw Memorial’ is vernoemd naar de witte officier die de zwarte soldaten leidde; te paard gezeten, torent hij op het gedenkteken hoog boven zijn lopende manschappen uit. Het duurde tot het einde van de twintigste eeuw vooraleer de zwarte soldaten een aparte vermelding kregen bij een monument dat vooral Shaw en diens zelfopoffering herdacht. Toen pas wisten ook meer historici hun activisme naar waarde te schatten en kregen de zwarte manschappen bredere bekendheid dankzij *Glory*, een film over de geschiedenis van het regiment die in 1989 werd uitgebracht.

De film en de historische studies over het activisme van de soldaten van het 54ste regiment doen ongetwijfeld recht aan de keerzijdes van hun

---

<https://www.archives.gov/education/lessons/blacks-civil-war#:~:text=By%20the%20end%20of%20the,30%2C000%20of%20infection%20or%20disease,geraadpleegd 2 april 2021.>

²⁴ Glatthaar, *Forged in Battle*, 81-98, beschrijft het racisme waarmee de soldaten te kampen hadden.

geschiedenis—en datzelfde geldt voor de meer recente commentaren over het Robert Gould Shaw Memorial van historici en anderen—maar tegelijkertijd gaan zij nogal ver in de verheerlijking van de zwarte dadendrang. Verschillende historici en commentatoren beschrijven de aanval op Fort Wagner als suïcidaal. Dat weerhoudt hen, collega-geschiedschrijvers en de makers van *Glory* er niet van de soldaten van het regiment vanwege hun acties af te schilderen als martelaren voor de goede zaak. Dat gebeurde ook al op 'het monument van 1897. De tekst op het gedenkteken meldt met betrekking tot hun officier: 'Omnia relinquit/servare Republicam' ('Hij gaf alles op/liet alles achter zich om de republiek te redden').²⁵ Zwart activisme betreft in dit geval zelfopoffering, en deze zelfopoffering van de leden van het 54ste regiment wordt geïdealiseerd als model voor goed burgerschap. Zij krijgen daarnaast onze waardering aangezien zij geen hulpeloze slachtoffers van slavernij en racisme waren, maar actief probeerden om hun lot en dat van hun zwarte medemens te verbeteren: wij prijzen hun zelfredzaamheid.²⁶ Aangezien zij voor hun eigen vrijheid vochten, worden zij ook nog eens gezien als vrijheidsstrijders. De soldaten krijgen heroïsche, epische trekjes toegemeten.

Hoewel ontzag voor de zwarte manschappen op zijn plaats is, doet een dergelijke verheerlijking enigszins overdreven aan. Geschiedschrijvers lijken onvermoed Harriet Beecher Stowe-aanhangers: medemens in pijn roepen reacties van mededogen op, meldde de schrijfster van *Uncle Tom's Cabin* in haar aanval op de slavernij.²⁷ Dat blijkt ook hier het geval. De aanval op Fort Wagner was dan misschien zinloos, de zwarte soldaten van het 54ste regiment krijgen onze empathie vanwege het geweld en de discriminatie die hun en alle Afrikaanse Amerikanen waren aangedaan. Medelijden speelt hier waarschijnlijk ook een rol. In een vorm van compensatie, lang na hun daadwerkelijke strijd, steunen wij de soldaten door hen te beschrijven in

---

²⁵ Het monument werd de laatste jaren herhaaldelijk beschadigd (tijdens de recente Black Lives Matter-demonstraties gebeurde dit opnieuw) en wordt momenteel gerenoveerd. Nieuw begeleidende teksten moeten een beter beeld geven van de geschiedenis van het regiment en de activiteiten van de zwarte soldaten naar waarde schatten.

²⁶ Vroegere 'witte' historische studies over slavernij zoals K. Stamp, *The Peculiar Institution: Slavery in the Ante-Bellum South* (New York 1956) en S. Elkins, *Slavery: A Problem in American Institutional and Intellectual Life* (Chicago 1959) benadrukken de slachtofferrol.

²⁷ H. Beecher Stowe, *Uncle Tom's Cabin; or, Life Among the Lowly* (New York 1994 [oorspr. 1852]).

epische termen als de helden van de geschiedenis waarin zij actief participeren. Toch is de gedaanteverandering van lijdende en machteloze figuren naar leiders en ‘meesters’ hier misschien net te dramatisch om helemaal te overtuigen. Zij helpt het verhaal van de soldaten te *framen* binnen weinig radicale raamwerken. Niet alleen epische geschiedschrijving en overtrokken verwachtingen met betrekking tot activisme liggen op de loer, maar ook een soort van waardering van zelfredzaamheid die past binnen bekende ‘witte’ Amerikaanse tradities. Een *can do*-mentaliteit gebaseerd op overtrokken verwachtingen met betrekking tot de kracht van individuen brengt zelfs de meest benadeelde groep uit de Amerikaanse geschiedenis, haar grootste slachtoffers, de vrijheid en gelijkheid waarvoor de Verenigde Staten volgens veel Amerikanen staan. De geschiedenis van de Amerikaanse Burgeroorlog wordt door dit soort beschrijvingen en beelden onderdeel van de traditie van Amerikaans ‘exceptionalisme’—het geloof in de unieke rol en voorbeeldfunctie van de Verenigde Staten als vrije, democratische natie waarin iedereen de eigen dromen kan waarmaken. Op de een of andere manier moeten zelfs de grootste slachtoffers uit het Amerikaanse verleden ingepast worden in het triomfantelijk verhaal dat de Amerikaanse geschiedenis in de ogen van veel Amerikanen, historici niet uitgezonderd, is.²⁸

Wat voor de zwarte soldaten tijdens het conflict geldt, gaat, met de nodige verschillen, ook op voor de Burgeroorlog zelf. Nadruk op de zwarte aspecten van het conflict ‘degradeert’ de oorlog enigszins. De Burgeroorlog wordt onderdeel van een langere geschiedenis. Recente historische herschrijvingen van het conflict met daarin een hoofdrol voor slavernij lopen het gevaar de oorlog, net als de zwarte soldaten, in te passen in bekende en bekritiseerde narratieve tradities. De zonder meer terechte centrale plaats van Afrikaanse Amerikanen in de geschiedenis van de Burgeroorlog roept bijna als vanzelf vragen op over hun latere lot. Het dertiende amendement op de grondwet maakte in 1865 een einde aan de slavernij; zwarten kregen burgerrechten zoals het kiesrecht dankzij het veertiende en vijftiende amendement. Tijdens wat de ‘reconstructie’ van het Zuiden wordt genoemd, leek de positie van de vrijgemaakte slaven in de jaren na het conflict te verbeteren, in politiek en economisch opzicht.²⁹ Maar dit bleek maar tijdelijk het geval, en viel bijvoorbeeld wat economische ontwikkelingen betreft tegen.

---

²⁸ G. Hodgson, *The Myth of American Exceptionalism* (New Haven 2009) en A. Van Engen, *A History of American Exceptionalism* (New Haven 2020) zijn enkele van de meer recente studies over het onderwerp.

²⁹ E. Foner, *Reconstruction: America’s Unfinished Revolution, 1863-1877* (New York 1988).

Witte Zuidelijke obstructie, Zuidelijke deelstaatwetgeving, en terreur van organisaties als de Ku Klux Klan ondermijnden de verworvenheden en voerden in het Zuiden tot de institutionalisering van een apartheidssysteem, een volledig gesegregeerde samenleving, waaraan de Civil Rights Movement van de jaren 1950 en 1960 pas een einde wist te maken.³⁰ Maar zelfs toen, zo melden historici en anderen tegenwoordig, kwam er geen einde aan de discriminatie en achtergestelde positie van zwarten. Het dertiende amendement maakte een uitzondering op de afschaffing van slavernij en onvrijwillige lijfeigenschap in het geval van veroordeelde wetsovertreders. Deze uitzondering werd gebruikt om de verworvenheden van de beweging voor burgerrechten teniet te doen: zwarten werden massaal voor allerlei vergrijpen veroordeeld en in de gevangenis gestopt, om zo het verkrijgen van hun rechten te ondermijnen.³¹ Burgeroorlog en burgerrechtenbeweging bleken slechts kortstondig, en in beperkte mate, soelaas te bieden in de pogingen de positie van zwarten in de Amerikaanse samenleving te verbeteren. De vooruitgang die de geschiedenis van de Burgeroorlog schetst, was maar tijdelijk, en in ieder geval onvolledig. Meer acties waren nodig om de idealen van vrijheid en gelijkheid te realiseren.

De Burgeroorlog en slavernij worden zo onderdeel van een geschiedenis waarin de Verenigde Staten langzaam maar zeker, met horten en stoten, naar de verwezenlijking van deze idealen toewerken: een reis gekenmerkt door vooruitgang, maar ook steeds nieuwe belemmeringen. De geschiedschrijving over het onderwerp past op die manier in de traditie van John Bunyans *The Pilgrim's Progress*, een verhaal over religieuze idealen en beproevingen; zij wordt een nieuwe versie van George Bancrofts *History of the United States of America*, een hegeliaanse studie uit de negentiende eeuw die bespreekt hoe het idee van vrijheid geleidelijk wordt gerealiseerd in de Amerikaanse samenleving.³² De Burgeroorlog en slavernij worden

---

³⁰ R. White, *The Republic for Which It Stands: The United States During Reconstruction and the Gilded Age, 1865-1896* (New York 2019), T. Branch, *Parting the Waters: Martin Luther King and the Civil Rights Movement, 1954-1963* (New York 1989) en diens *At Canaan's Edge: America in the King Years, 1965-1968* (New York 2007) beschrijven deze geschiedenis onder andere.

³¹ Het inmiddels breed aangehangen perspectief uitgedragen door M. Alexander, *The New Jim Crow: Mass Incarceration in the Age of Colorblindness* (New York 2010) en de op haar werk gebaseerde documentaire van A. DuVernay, '13th' (2016).

³² J. Bunyan, *The Pilgrim's Progress from This World, to That Which Is to Come* (1678); G. Bancroft, *History of the United States* (Boston 1879, 6 delen).

tegelijkertijd onderdeel van de door Sacvan Bercovitch geschetste traditie van de 'Jeremiad', de Puriteinse preek waarin op de zondes en het falen van de Amerikaanse samenleving en geschiedenis wordt gewezen om de weg vooruit aan te geven en hoop te bieden op een betere toekomst.³³ De geschiedschrijving over de Burgeroorlog omarmt zo in academische zin de retoriek van politici als Barack Obama, die op soortgelijke wijze als de Calvinistische dominees van de 17^e eeuw op het falen van de Amerikaanse samenleving wees om vervolgens desalniettemin een hoopvol beeld van Amerika's toekomst te schetsen.³⁴ Het verhaal van de Burgeroorlog wordt er een van vooruitgang, teleurstelling en hoop—van het 'kritisch exceptionalisme' dat Obama en andere zwarte leiders met meer of minder succes hanteerden om verbetering van de positie van zwarten in de Verenigde Staten aan te kaarten.

Conclusie

Bedoeld om de Zuidelijke mythe van een 'Lost Cause' en de daarop gebaseerde witte hegemonie in de Amerikaanse samenleving en geschiedenis tegen te gaan, neemt de door de slavernij veroorzaakte Burgeroorlog zelf ook 'witte' aspecten aan. De oorlog wordt niet alleen onderdeel van een traditie van 'exceptionalisme' maar dreigt zelfs een nieuw soort 'Lost Cause' te worden: de nadruk op slavernij corrigeert Zuidelijke geschiedvervalsing maar maakt van de oorlog een onafgemaakt verhaal, een strijd die zwarte problemen niet oplost. De zwarte hoofdrolspelers van het conflict zoals de zwarte soldaten blijken tragische helden. De zaak waar zij voor vochten leek weliswaar op papier geregeld, maar hun droom van vrijheid en gelijkheid werd hooguit ten dele gerealiseerd. Slavernij, een aspect van het Amerikaanse verleden dat 'exceptionalisme' lijkt te logenstraffen, bevestigt alsnog de traditie. De vrijheid en gelijkheid van de zwarte bevolking zal op zekere dag in de Amerikaanse geschiedenis worden gerealiseerd, dankzij en ondanks

---

³³ S. Bercovitch, *The American Jeremiad* (Madison 1973).

³⁴ Obama's Selma speech, gehouden tijdens de herdenking van de mars naar Selma die leidde tot het stemrecht voor zwarten, geeft zijn 'exceptionalisme' goed weer. S. Brooks, *American Exceptionalism in the Age of Obama* (Londen 2014) en M. Eric Dyson, *The Black Presidency: Barack Obama and the Politics of Race in America* (Boston 2016) bieden materiaal om de traditie in de context van Obama's presidentschap te bespreken.

'gemankeerde' overwinningen als de Burgeroorlog. Een herwaardering van de oorzaken van de oorlog herhaalt 'witte' manieren van denken. De strijd bracht zwarten niet alleen vooruitgang maar ook gemiste kansen en verlies.

Een nieuwe taal leren? Schrijf je nu in!

Het Academisch Talencentrum biedt taalonderwijs in een groot aantal talen, zowel voor beginners als gevorderden. Culturele aspecten vormen een vast onderdeel van het taalonderwijs. De taalcursussen zijn vooral gericht op het aanleren van de communicatieve vaardigheden spreken, luisteren, schrijven en lezen. Uiteraard is er ook aandacht voor grammatica en opbouw van de woordenschat.

- > Nederlands
- > Engels
- > Duits
- > Frans
- > Spaans
- > Italiaans
- > Zweeds
- > Russisch
- > Kroatisch
- > Arabisch
- > Perzisch
- > Chinees
- > Japans
- > Koreaans
- > Nederlandse Gebarentaal

Cursusperiodes

- > juni-juli:
2 lessen per week, 6 weken
- > juli, augustus
5 lessen per week, 3 weken
- > september
1 les per week, 12 weken

Twijfel je over je startniveau? Neem contact met ons op via talencentrum@hum.leidenuniversity.nl voor advies.

Voor meer informatie over de cursusinhoud, rooster en prijzen, bekijk onze website:

atcleiden.nl

Universiteit
Leiden
Academic Language Centre

Academic
Language Centre

Discover the world at Leiden University

Leidschrift

Historisch Tijdschrift

Student en tof paper geschreven?
Laat het publiceren op onze website!

'Podium' biedt studenten geschiedenis de mogelijkheid om korte artikelen te publiceren. Mail je artikel onder vermelding van 'Podium' naar redactie@leidschrift.nl

Red Summer 1919: Rassenrellen en diens invloed op de zwarte bevolking van de Verenigde Staten

Ishany Gaffar

Op 10 mei 1919 besloot een zwarte Amerikaanse man in Charleston, South Carolina, een avondwandeling te maken. Hierbij kwam hij een witte Amerikaan tegen, waarbij er een conflict ontstond.¹ De zwarte Amerikaan duwde de witte Amerikaan van de stoep en vluchtte naar een nabijgelegen huis. Een groep witte Amerikanen besloot de achtervolging in te zetten, wat uiteindelijk resulteerde in een rel. Flessen en stenen werden heen en weer gegooid tussen beide groepen. Op een gegeven moment werden er vier schoten gelost door een zwarte Amerikaan. Niemand raakte daarbij gewond, maar de situatie escaleerde en verspreidde zich door de stad. De marine van Charleston moest ingezet worden om de orde te herstellen. In de nasleep werd duidelijk dat achttien zwarte en vijf witte Amerikanen zwaar verwond waren geraakt; drie zwarte Amerikanen overleefden hun schietwonden niet. Niet lang hierna werd het officiële rapport van de marine gepubliceerd waarin werd gesteld dat het hier ging om een ‘serieuze zaak van wit geweld jegens de zwarte gemeenschap’.²

Vier maanden later, op 28 september 1919, brak er een rassenrel uit in Omaha, Nebraska. Aanleiding was de publicatie in de regionale krant *The Omaha Daily Bee* op 27 september over de verkrachting van de witte Agnes Lobeck door de zwarte Will Brown. ‘Girl identifies assailant’ kopte de krant om hierna te spreken van 250 mensen die voor het huis van het slachtoffer stonden met de intentie om Brown, de mogelijke dader, te lynchen.³ Agenten wisten Will Brown te escorteren naar het gerechtsgebouw in afwachting van zijn proces. Zover kwam het niet. Op 28 september ging de menigte richting het gerechtsgebouw en eiste de overhandiging van Brown. Deze eis werd niet ingewilligd en de menigte, inmiddels uitgegroeid tot meer dan vijfduizend

---

¹ Er is gekozen om gebruik te maken van de termen ‘wit’ en ‘zwart’ om de bevolkingsgroepen aan te geven. De term ‘Afro-Amerikaan’ werd in deze periode nog vrij weinig gebruikt. Hiernaast gaat deze term uit van afkomst, terwijl de term ‘blank’, die hier tegenover gebruikt zou worden, uitgaat van huidskleur.

² In het officiële rapport worden namen genoemd van witte mariniers en burgers die een grote rol gespeeld zouden hebben in deze rassenrel en verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor de dood van de drie zwarte mannen, J. Voogd, *Race & Resistance. The Red Summer of 1919* (New York, NY 2008) 82-98.

³ *The Omaha Daily Bee*, 27 september 1919; *The Omaha Daily Bee*, 28 september 1919.

mensen, stak het gebouw in brand en viel binnen op zoek naar Brown. Nadat ze hem hadden gevonden werd hij naar buiten gesleurd, waarnaar hij werd geslagen, beschoten, gelyncht en verbrand. Op 30 september was de rust volgens luitenant Conklin (Fort Omaha) wedergekeerd en had Omaha de politie-eenheid versterkt met driehonderd tot vijfhonderd mensen in een poging deze rust te behouden.⁴

De gebeurtenissen in Charleston en Omaha vallen in een periode tussen april en november 1919 waarin meer dan 25 rassensrellen hebben plaatsgevonden. Deze periode is door historici 'Red Summer' genoemd. Over het exacte aantal rassensrellen is geen consensus bereikt, omdat de cijfers onder historici variëren van 25 tot 56.⁵ De oorzaak hiervoor ligt onder meer in het feit dat rassensrellen, zeker vóór 1930, lange tijd in de doofpot gestopt zijn. William Tuttle creëerde met zijn *Race Riot: Chicago in the Red Summer of 1919* (1996) aandacht voor de Red Summer.⁶ Sindsdien hebben vele historici hun bijdrage geleverd aan het verder openen van deze beerput.⁷ Men komt hierbij steeds vaker tot de conclusie dat deze periode een significante rol speelt in de Amerikaanse geschiedenis en in het bijzonder het gevecht van de zwarte bevolking voor gelijke rechten. Dit artikel wijst op de invloed van de Red Summer op de zwarte Amerikaanse bevolking en hiermee samenhangend de Amerikaanse geschiedenis. Het is een periode van veel rassensrellen in zowel de noordelijke als zuidelijke steden, maar ook waarin de zwarte bevolking zich bewust wordt van de eigen identiteit als individu, maar

---

⁴ *The Omaha Daily Bee*, 30 september 1919, C. McWhirter, *Red Summer 1919. The Summer of 1919 and The Awakening of Black America* (New York, NY 2011) 200-201.

⁵ Het officiële nummer voor de rassensrellen van 1919 staat op 26. Jan Voogd stelt dat dit ook het nummer is dat in het anti-lynchen wetsontwerp van het Congres uit 1920 staat vermeld. Hij voegt echter toe dat dit nummer zou stijgen naar 56 als men alle beschikbare informatie over mogelijke rassensrellen zou meenemen, J. Voogd, 'Red Summer Race Riots of 1919' in: W. Rucker ed., *Encyclopedia of American Race Riots volume 2* (Connecticut, CT 2007) 548-559.

⁶ W. Tuttle, *Race Riot: Chicago in the Red Summer of 1919* (Champaign, IL 1996).

⁷ Een aantal belangrijke (basis)werken over de Red Summer 1919: C. McWhirter, *Red Summer 1919. The Summer of 1919 and The Awakening of Black America* (New York, NY 2011); J. Voogd, *Race & Resistance. The Red Summer of 1919* (New York, NY 2008); D. F. Krugler, *1919, The Year of Racial Violence. How African Americans Fought Back* (Cambridge, 2014); K. E. Williams, *They Left Great Marks on Me. African Americans Testimonies of Racial Violence from Emancipation to World War I* (New York, NY 2012). A. Collins, *All Hell Broke Loose. American Race Riots from the Progressive Era through World War II* (California, CA 2012)

vooral als gemeenschap op sociaal, politiek en artistiek gebied. De Red Summer was het resultaat van een Amerikaanse samenleving waarin de bestaande raciale orde steeds vaker en luider aan de kaak werd gesteld. Dit klimaat katalyseerde meer dan 25 rassenrellen in minder dan zeven maanden tijd.

Wettelijke segregatie

Na het einde van de Amerikaanse burgeroorlog, de afschaffing van de slavernij en de dood van president Abraham Lincoln in 1865 was het Andrew Johnson die de wederopbouw van het land moest leiden. Het grote vraagstuk was hierbij op welke manier de zuidelijke staten, die zich hadden afgescheiden gedurende de burgeroorlog en geen voorstander waren van de afschaffing van de slavernij, teruggahaald dienden te worden. Johnson wilde een snelle restauratie van deze zuidelijke staten en had minder oog voor de bescherming van de voormalige tot slaafgemaakten. Volgens Ryan Swanson zorgde het gemak waarmee de zuidelijke staten weer toetraden tot de Verenigde Staten ervoor dat enig schuldgevoel achterwege bleef.⁸ Deze claim ziet zijn bevestiging in de invoering van de Black Codes in het Zuiden na 1865. Deze Black Codes waren wetten waarbij zwarte Amerikanen geen recht hadden op onder meer huisvesting en rechtsspraak.⁹ Het Congres verklaarde de Black Codes ongrondwettelijk met de invoering van het veertiende amendement waarin 'equal protection of the laws' grondwettelijk werd vastgelegd. De Black Codes werden minder gehandhaafd, maar werden vervangen door de Jim Crow-wetten. Dit waren wetten die de zwarte bevolking het recht op huisvesting en arbeid niet ontnamen, maar wel eisten dat zij gescheiden van de witte gemeenschap gebruikmaakten van deze rechten. Anders dan in 1866 werden deze Jim Crow-wetten door het hele land ingevoerd én grondwettelijk goedgekeurd door het Hooggerichtshof in *Plessy v. Ferguson* (1896) met de beroemde uitspraak 'separate but equal'.

---

⁸ R. A. Swanson, 'Andrew Johnson and His Governors. An Examination of Failed Reconstruction Leadership', *Tennessee Historical Quarterly* 71.1 (2012), 16-45: 21.

⁹ R. E. Vaughn, 'Black Codes' *Negro History Bulletin* 10.1 (1946) 17-19. B. A. Crouch, 'All the Vile Passions': The Texas Black Code of 1866' *The Southwestern Historical Quarterly* (1993) 12-34.

Die uitspraak had een stijging van segregatiewetten en lynchpartijen tot gevolg, betoogt William James Hoffer.¹⁰ *Weekly News and Courier* schreef in 1898 dat er op veel meer vlakken gesegegreerd diende te worden dan alleen de spoorweg, waar Plessy v. Ferguson om draaide. ‘There should be a Jim Crow section in the jury box, and a separate Jim Crow dock and witness stand in every Court--and a Jim Crow Bible for colored witnesses to kiss’, somt de auteur op.¹¹ *The San Francisco Call* rapporteerde een jaar later over het voorstel van de gouverneur van Indiana op ‘the lynching problem’. Zes gouverneurs komen aan het woord en alhoewel ze hier allen andere gedachtes op loslieten, beaamden ze dat lynchpartijen veelvoudig voorkwamen binnen de eigen staat.¹² ‘Mob Law in the South’ kopte de *Morning Oregonian* in augustus 1899. In het artikel wordt een lange lijst aan lynchpartijen opgesomd in het zuiden van Amerika.¹³ De stijging van segregatiewetten en lynchpartijen schetst het landschap aan het begin van de twintigste eeuw. Deze bronnen passen in het geschetste beeld van Hoffer van grote segregatie in Amerika dertig jaar na de invoering van het veertiende amendement en aan de vooravond van de twintigste eeuw.

Vechtend voor vrijheid en gelijkheid

In 1908 vond er een rassenrel plaats in Springfield, Illinois, de thuishaven van president Abraham Lincoln. Het choqueeerde veel Amerikanen, die beredeneerden dat met het uitbreken van een rassenrel in Springfield, Amerika verder weg leek te zijn van de gelijkheid die Lincoln in 1865 voor ogen had.¹⁴ Journalist en socialist William Walling schreef dat ‘the spirit of the abolitionists, of Lincoln and Lovejoy, must be revived and we must come to treat the negro on a plane of absolute political and social equality.’¹⁵ Dit stuk was aanleiding voor sociaal werker Mary White Ovington om contact op te nemen met Walling voor een verdere uitwerking van deze woorden. Meer

---

¹⁰ W. H. Hoffer, *Plessy v. Ferguson. Race and Inequality in Jim Crow America* (Kansas: KS 1977) 1-2, 180-185.

¹¹ *Weekly News and Courier*, 26 januari 1898, 1.

¹² *The San Francisco Call*, 30 april 1899, 20.

¹³ *Morning Oregonian*, 12 augustus 1899.

¹⁴ S. Collins en K. S. Sturdevant, ‘The History and Rhetoric of the NAACP. The Origins’ *Black History Bulletin* 71.2 (2008) 12-21.

¹⁵ W. E. Walling, The Race War in the North, *Independent*, 3 september 1908.

prominente figuren sloten zich aan en in januari 1909 stelde Oswald Garrison Villard ‘The Call’ op, een brief vanuit het perspectief van Abraham Lincoln, die de progressie evalueerde vanaf de Emancipatie Proclamatie en opriep tot actie tegen raciale ongelijkheid met de woorden ‘Hence we call upon all the believers in the democracy to join in a national conference for the discussion of present evils, the voicing of protests, and the renewal of the struggle for civil and political liberty’.¹⁶ Op 12 februari 1909 werd, symbolisch op de geboortedag van Lincoln, The National Association of the Advancement for Colored People (NAACP) opgericht. Het doel van de organisatie was het aanvechten van de onderdrukking van de ‘ten million colored Americans’ door te zorgen voor ‘equal treatment in the Legislature and before the law’.¹⁷ Ook in het bijbehorende tijdschrift *The Crisis* werd dit doel onderstreept met de woorden: ‘it will record important happenings and movements in the world which bear on the great problem of inter-racial relations, and especially those which affect the Negro-American’.¹⁸

De noodzaak van de NAACP en hun doelstelling werd duidelijk toen president Woodrow Wilson in 1915 de primeur voor de eerste vertoning van een film in het Witte Huis schonk aan *The Birth of a Nation* van D.W. Griffith.¹⁹ In de film werd de Reconstructie, de periode na de Amerikaanse Burgeroorlog, vanuit het oogpunt van de zuidelijke staten bekeken. Hierbij werd de Ku Klux Klan verheerlijkt en de zwarte bevolking neergezet als gewelddadige verkrachters. Na afloop van de film merkte Wilson op ‘It’s like writing history with lightning. My only regret is that it is all so terribly true’.²⁰ De NAACP begon een nationale campagne om de film te verbieden.²¹ Ondanks dat de NAACP kon bewerkstelligen dat in sommige staten de ‘meest beledigende’ scenes of de gehele film werden verboden, kon het een heropleving van de Ku Klux Klan en een toename van gewelddadige racistische incidenten niet voorkomen.²²

De deelname van Amerika aan de wereldoorlog in 1917 had twee ingrijpende gevolgen die bijdroegen aan de Red Summer. Ten eerste

---

¹⁶ Oswald Garrison Villard, *The Call* (New York: NY 1909).

¹⁷ National Negro Committee, *Platform 1909* (New York: NY 1909).

¹⁸ NAACP, *The Crisis*, november 1910.

¹⁹ D. W. Griffith (regisseur). (1915). *The Birth of an Nation* [film].

²⁰ M. E. Benbow, ‘Birth of a Quotation. Woodrow Wilson and ‘Like Writing History with Lightning’ *The Journal of the Gilded Age and Progressive Era* 9.4 (2010) 509-533.

²¹ NAACP, *The Crisis*, mei 1919.

²² Benbow, Birth of a Quotation, 509-533.

migreerde de zwarte bevolking in groten getale van het Zuiden naar andere delen van Amerika, een periode die wordt getypeerd als The Great Migration. Door de oorlog was er in het industriële Noorden veel werkgelegenheid ontstaan en doordat veel Amerikanen naar het front vertrokken, moest dit opgevuld worden. Isabel Wilkerson tekent een idealistisch beeld van zwarte gezinnen, migrerend naar het Noorden, die vooral voorspoed brachten en ondervonden in haar *The Warmth of Other Suns*.²³ Zij heeft hier echter geen oog voor het racistische landschap dat ook in het Noorden aanwezig was. Hoewel het Noorden fel had gestreden voor de afschaffing van de slavernij, was het hebben van een zwarte buurman of collega een brug te ver voor de witte bevolking, zoals Steve Luxenberg overtuigend bewijst in zijn *Separate: The Story of Plessy v. Ferguson, and America's Journey from Slavery to Segregation* (2019).²⁴

Ten tweede zagen de zwarte soldaten overzees een wereld zonder wettelijke segregatie. Zij werden door witte barmannen bediend en mochten met witte vrouwen dansen. Bij terugkeer in Amerika, na vrijheid in Europa gebracht te hebben en het vaderland gediend te hebben, was er geen warm onthaal voor de zwarte soldaten, betoogt Anthony Gero. Een bevestiging hiervan is de rassenrel in Norfolk, Virginia op 21 juli 1919. 'Rioting breaks out in Norfolk. Four shot, none dead, in clash as Negro Soldiers are welcomed' kopte de *New York Tribune* een dag later.²⁵ Volgens Gero nam het racisme toe en bereikte het een hoogtepunt tussen beide wereldoorlogen.²⁶ Dit wordt bevestigd door de vele rassenrellen, die de Red Summer vormden.

Deze snelle openvolging van gebeurtenissen kan niet los van elkaar gezien worden. De oorlog en al diens ervaringen leken een nieuwe vlam aangewakkerd te hebben in zwarte soldaten. Na het vechten voor vrijheid overzees waren zij klaar om te vechten voor de eigen vrijheid. Deze vlam werd een vuur met de woorden van W.E.B. du Bois in april 1919:

---

²³ I. Wilkerson, *The Warmth of other Suns. The epic story of America's Great Migration* (New York, NY 2010) 9-13.

²⁴ S. Luxenburg, *Separate: The Story of Plessy v. Ferguson, and America's Journey from Slavery to Segregation* (New York City, NY 2019).

²⁵ 'Rioting breaks out in Norfolk. Four shot, none dead, in clash as Negro Soldiers are welcomed', *New York Tribune*, 22 juli, 1919

²⁶ A. Gero, *Black Soldiers of New York State, A Proud Legacy* (New York City, NY 2009).

'We return. We return from fighting. We return fighting. Make way for Democracy! We saved it in France, and by the Great Jehovah, we will save it in the United States of America or know the reason why.'²⁷

De invloed van deze woorden mag niet onderschat worden, gezien het verloop van de Red Summer en de invloed van W.E.B. du Bois op de zwarte gemeenschap, wat ook in verschillende onderzoeken is aangetoond.²⁸ Deze woorden werden geschreven in april 1919, waarna vanaf mei een wind van rassenrellen door Amerika waaide.

Veranderende visie

Rassenrellen waren niet nieuw ten tijde van de Red Summer. De Red Summer laat echter een reeks aaneensluitende rassenrellen zien waarin de zwarte bevolking zich steeds meer gaat verdedigen en uitspreken tegen raciale ongelijkheid. Structurele problemen, culturele spanning en een concrete aanleiding zijn volgens Collins de drie factoren die een rassenrel veroorzaken. Hierbij bepalen de actuele verhoudingen in een samenleving of een aanleiding uitmondt in een rassenrel.²⁹ Deze verhoudingen stonden in 1919 op scherp na een wereldoorlog die de migratie vanuit het Zuiden op gang had geholpen en daarmee ook het racisme door heel het land blootlegde. Ook zag de Wereldoorlog zwarte soldaten terugkomen van het front om te vechten voor gerechtigheid en de eigen vrijheid.³⁰ De structurele problemen hadden te maken met de economische situatie. Er hoefde niet meer voor een oorlog geproduceerd te worden, wat een vermindering in banen opleverde. Er kwamen echter veel Amerikanen terug van het front op zoek naar een baan. Deze banen werden voor een deel vervuld door de zwarte arbeider die gedurende de oorlog de binnenlandse economie draaiende hield en vaak goedkoper was dan de witte arbeider.³¹ De culturele spanning lag volgens

---

²⁷ W. E. B. Du Bois, 'Returning Soldiers', *Crisis*, april 1919.

²⁸ McWhirter, *Red Summer 1919* (2011). S. Mathieu en C. McWhirter, *We Return Fighting. Red Summer Remembered* [Lezing] (30 juli 2019).

²⁹ Collins betoogt dat het bij de aanleiding vaak ging om vermeend geweld jegens witte vrouwen, zwarte overtredingen tegen witte autoriteiten of zwarte individuen die sociale grenzen overschrijden, Collins, *All Hell Broke Loose*, 85.

³⁰ Krugler, *1919, The Year of Racial Violence*, 57.

³¹ Wilkerson, *The Warmth of Other Suns*, 10.

Collins in het verlengde van deze structurele problemen. Segregatiewetten moesten de witte cultuur 'beschermen' tegen de zwarte cultuur en The Great Migration zag deze opvatting door heel Amerika beaamd worden.³²

Ook de aanleidingen van de verschillende rassenrellen tijdens de Red Summer ondersteunen de analyse van Collins. Een van de eerste rassenrellen van de Red Summer, in Charleston in mei 1910, liet zien hoe een zwarte man zich verdedigde tegen een actie van een witte man. Hierbij werd hij ook gesteund door andere zwarte Amerikanen die opstonden tegen de groep witte Amerikanen die hem opzochten.³³ Deze rassenrel toonde aan dat verhoudingen in Amerika op scherp stonden. De aanleiding voor de rassenrel in Washington D.C. (juli 1919) was de reactie op de mogelijke arrestatie van een zwarte man voor de verkrachting van een witte vrouw. Een witte volksmenigte plunderde winkels en viel zwarte mensen op straat aan.³⁴ In deze rassenrel zit de culturele spanning verstopt in de witte vrouw die beschermd diende te worden tegen de 'gevaarlijke' zwarte man. Het structurele probleem is terug te zien in de vernieling van winkels van welvarende zwarte arbeiders waardoor deze arbeiders een economische tegenslag moesten verwerken. Het probleem van de economische welvaart van de zwarte bevolking speelde ook een rol in de rassenrel in Elaine (september 1919). Hier kwamen zwarte boeren bijeen in een kerk om hun onvrede te uiten over hun financiële situatie. Deze samenkomst zorgde voor wantrouwen onder de witte gemeenschap van Elaine en angst voor een opstand, waardoor zij de confrontatie opzochten en de rassenrel uitbrak.³⁵ De raciale ongelijkheid die door de wet in stand werd gehouden is zichtbaar in de rassenrellen van Chicago (juli 1919) en Omaha (september 1919). In Chicago werd een zwarte man opgepakt nadat hij vroeg om de arrestatie van een witte man, die stenen naar twee zwarte tieners had gegooid.³⁶ In Omaha werden er geen arrestaties verricht na het lynchen van Will Brown, terwijl de daders bekend waren.³⁷

---

³² Collins, *All Hell Broke Loose*, 77-80.

³³ Voogd, *Race & Resistance*, 84.

³⁴ McWhirter, *Red Summer*, 98-99.

³⁵ Whitaker, *On the Laps of Gods*, 86-89.

³⁶ S. Balto, *Occupied Territory. Policing Black Chicago from Red Summer to Black Power* (Noord Carolina, NC 2019) 26-27.

³⁷ Nadat Brown was verbrand zijn er verschillende foto's gemaakt waarop de daders te zien zijn. Deze foto werden gepubliceerd, maar er is nooit een arrestatie gemaakt.

Collins heeft in haar analyse weinig aandacht voor de rol van de politie binnen de Red Summer. In een van de meest recente onderzoeken naar de Red Summer claimt Simon Balto echter dat het ten grondslag ligt aan een toenemend raciaal politieklimaat in de twintigste eeuw. Hij ziet de late jaren tien tot begin jaren zeventig als een periode waarin raciale selectiviteit werd opgebouwd met een zwarte gemeenschap die disproportioneel werd beschermd en gepatrouilleerd.³⁸ Alhoewel Balto's analyse onderdeel is van de vraag naar het 'waarom', met betrekking tot het toenemende politiegeweld jegens de zwarte gemeenschap in Chicago, lijkt zijn claim over de groeiende raciale verhouding waarin ook de politie een rol speelt bewezen te worden in de Red Summer. Toen tijdens de rassenrel in Washington D.C. (juli 1919) zwarte winkels werden geplunderd door een witte volksmenigte, keek de zwarte bevolking naar de politie. Toen deze weigerde in te grijpen, besloot een groepje zwarte Amerikanen voor zichzelf op te komen en terug te vechten.³⁹

Het hielp niet dat drie dagen na de rassenrel in Washington D.C. in Chicago hetzelfde gebeurde. Twee zwarte tieners voeren met hun bootje in zee over de segregatielijn, waarna het bootje met stenen werd bekogeld door een witte man. Een van de tieners verdween onder water en verdronk. Aan de kust eisten verschillende zwarte mannen dat de witte man die de stenen gooide gearresteerd werd, maar dat gebeurde niet. Een van de zwarte mannen die om een arrestatie riep, werd zelf gearresteerd. Het was opnieuw een bevestiging voor de zwarte bevolking dat zij niet op de hulp van de politie kon rekenen. De situatie op het strand escaleerde en verspreidde zich al snel over heel Chicago, waarbij ook duidelijk werd dat de zwarte burger geen hulp van de politie kon verwachten en in elk scenario als vijand werd gezien: een zwarte man rende naar de politie voor bescherming, maar werd gefouilleerd, geslagen en neergeschoten. Een andere zwarte man die levenloos bij een treinspoor lag, maar nog wel bleek te ademen, werd in een cel gestopt. Een zwarte tiener op zoek naar zijn moeder vroeg om hulp, maar werd in een cel gestopt en toen twee witte politieagenten een witte volksmenigte een zwarte man in elkaar zagen slaan, liepen zij door.⁴⁰ In Omaha werd Will Brown door een witte volksmenigte uit de gevangenis gesleurd, gelyncht en verbrand zonder verdere consequenties. Die avond liet de zwarte bevolking in Omaha weten paraat te staan met wapens indien deze volksmenigte voor verdere

---

³⁸ S. Balto, *Occupied Territory*, 5-6.

³⁹ McWhirter, *Red Summer 1919*, 114-126.

⁴⁰ S. Balto, *Occupied Territory*, 26-40.

vernieling zorgde.⁴¹ Toch was er in Omaha vanaf de arrestatie van Brown politie op de been om hem te beschermen.⁴² Na de lynchpartij van Brown liet gouverneur McKelvie versterking komen bestaande uit driehonderd tot vijfhonderd agenten ‘to prevent further outbreaks’.⁴³ Gezien de reactie van de zwarte bevolking om zelf paraat te staan, leken zij deze acties als mosterd na de maaltijd te beschouwen. Hiernaast was er binnen 24 uur een nieuwe rassenrel in Elaine waarbij de politie het naliet om in te grijpen en de zwarte bevolking zelf de wapens oppakten ter verdediging.⁴⁴ Deze situaties bevestigen Balto’s conclusie dat de rassenrellen:

laid bare core problems of policing for black people: that they may not be properly protected in moments of need; and that police may abuse, harass, and violate them for no reason other than the color of their skin. Those problems powerfully shaped how black people experienced the police from that point forward.⁴⁵

De zwarte Amerikaan werd zich steeds bewuster van het isolement waarin hij zat. Bescherming van de politie leek een utopie, dus moest men voor zichzelf en de eigen bevolking zorgen.

De voorpagina beïnvloedt de strijd

‘Massacre of Whites Planned by Negroes’ kopte de voorpagina van *Dallas Morning News* op 3 oktober 1919.⁴⁶ Dezelfde dag kopte de *New York Times*

---

⁴¹ McWhirter, *Red Summer 1919*, 192-206.

⁴² *The Omaha Daily Bee* noemt in een artikel van 26 september 1919 dat er agenten zijn om Brown naar het gerechtsgebouw te begeleiden. Op 27 september 1919 spreekt diezelfde *The Omaha Daily Bee* van een bevel van de politiechef dat elke agent van de dag- en nachtdienst het gebouw dient te bewaken tot in de vroege ochtend.

⁴³ *The Omaha Daily Bee*, 30 september 1919.

⁴⁴ R. Whitaker, *On the Laps of Gods. The Red Summer of 1919 and the Struggle for Justice that Remade a Nation* (New York City, NY 2008) 87-89, 120.

⁴⁵ Het gehele citaat luidt: *The chaos of the riot, without question, was unique. But it laid bare core problems of policing for black people: that they may not be properly protected in moments of need; and that police may abuse, harass, and violate them for no reason other than the color of their skin. Those problems powerfully shaped how black people experienced the police from that point forward, including in the Prohibition decade that followed the riot.* S. Balto, *Occupied Territory*, 51.

⁴⁶ *Dallas Morning News*, 3 oktober 1919.

‘Negroes seized in Arkansas Riots confess to Widespread Plot; Planned Massacre of Whites Today’ en de *Shreveport Weekly Caucasian* ‘This is the first attempt to massacre white people in the United States since the insurrection at Harper Ferry’.⁴⁷ Deze krantenkoppen over de rassenrel van Elaine, waarbij een witte menigte het samenkomen van zwarte boeren in een kerk niet vertrouwde en er een gevecht ontstond, maakte veel los in Amerika. Volgens Francis leidden deze voorpagina’s tot scherpere tegenstellingen en de arrestatie van meer dan honderd zwarte burgers.⁴⁸ Ook de rassenrel in Omaha werd in de *Omaha Daily Bee* groots belicht. Met de kop ‘Omaha mob hangs and burns negro who assaulted girl’ bracht de krant het nieuws naar buiten van de lynchpartij en moord op de zwarte Will Brown.⁴⁹ De dagen hier voorafgaand kopte de krant ‘Negro assaults young girl’ om in de tekst te spreken van ‘Black beast first sticks-up couple. The most daring attack on a white woman ever perpetrated in Omaha occurred [...] last night’.⁵⁰ Onderzoek heeft uitgewezen dat de krant een grote bijdrage heeft geleverd aan de escalatie in Omaha, en ook in 1919 merkte een pastor in Omaha dit op, door te stellen dat ‘the yellow journalism of a certain Omaha newspaper created the conditions for an outbreak of violence’.⁵¹ Kranten droegen niet alleen bij aan de escalatie van de rassenrellen, maar verspreidden ook onwaarheden.⁵²

Krugler haakt hierop in door te claimen dat de zwarte bevolking gedurende de Red Summer probeerde om de waarheid de Amerikaanse huiskamers in te krijgen.⁵³ Toen in *The New York Times* werd gerapporteerd dat de zelfverdediging van de zwarte Amerikanen bij de rassenrellen van Elaine gezien kon worden als plot om het kapitalisme omver te helpen, sloeg James Weldon Johnson terug met een column in de *New York Age* waarin hij spreekt over ‘grote leugens’.⁵⁴ Ook bij de rassenrellen in Washington D. C.,

---

⁴⁷ *New York Times*, 3 oktober 1919, *Shreveport Weekly Caucasian*, 3 oktober 1919.

⁴⁸ M. M. Francis, ‘The White press has a history of endangering black lives going back a century’ *The Washington Post* (2020).

⁴⁹ *The Omaha Daily Bee*, 29 september 1919.

⁵⁰ *The Omaha Daily Bee*, 26 september 1919.

⁵¹ J. Voogd, *Race & Resistance*, 108.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ Krugler, 1919, *The Year of Racial Violence*, 165-180.

⁵⁴ McWhirter, *Red Summer 1919*, 240.

Chicago en Omaha werden valse beschuldigingen jegens de zwarte bevolking naar buiten gebracht.⁵⁵

Hiernaast zorgden zwarte kranten voor eigen berichtgeving, waarbij de *Chicago Defender* en *The Crisis* leidend waren. *The Crisis* sprak na de vele rassenrellen expliciet van geweld jegens de zwarte gemeenschap. De *Chicago Defender* belichtte de vernieling in zwarte buurten en het geweld jegens zwarte individuen waaruit de reactie van de zwarte gemeenschap voortkwam. Hierbij maakten deze kranten zich ook schuldig aan valse claims door tijdens verschillende rassenrellen te schrijven dat zwarte huizen in brand werden gestoken terwijl dit niet zo bleek te zijn.⁵⁶ Deze voorbeelden ondermijnen Kruglers claim dat de focus van zwarte kranten lag op de waarheid in de Amerikaanse huiskamers te krijgen. Net als bij de witte kranten kunnen dit soort berichten hebben gezorgd voor het aanwakkeren van emoties en het aanscherpen van de raciale tweedeling. Hier doet Krugler geen uitspraak over en ook andere wetenschappers koppelen hier geen conclusies aan. Het gevolg van de berichtgeving was echter wel dat de zwarte bevolking zich gesterkt zag in haar zaak om zich uit te spreken en te verdedigen tegen de ongelijkheid die zij te verduren had.⁵⁷

De NAACP verandert individualisme in saamhorigheid

Na de rassenrel in Elaine werden meer dan honderd zwarte mensen opgepakt waarvan er twaalf werden veroordeeld tot dood door elektrocutie. Deze uitspraak werd aangevochten door de NAACP en na een lang gevecht in de rechtbank werden alle twaalf mannen in 1922 vrijgesproken.⁵⁸ Niet alleen de twaalf mannen die voor moord werden veroordeeld kwamen vrij. Dit gold ook voor het merendeel van de 110 zwarte Amerikanen die waren opgepakt gedurende de rassenrel in Elaine.⁵⁹

---

⁵⁵ J. Voogd, *Race & Resistance*.

⁵⁶ Collins, *All Hell Broke Loose*, 83.

⁵⁷ H. Shapiro, *White Violence and Black Response. From Reconstruction to Montgomery* (Massachusetts, MA 1988), 149-150.

⁵⁸ Voor meer informatie over de Elaine rassenrel en de rechtszaak, zie R. Whitaker, *On the Laps of Gods. The Red Summer of 1919 and the Struggle for Justice that Remade a Nation* (New York City, NY 2008).

⁵⁹ NAACP, *The Crisis*, april 1923.

Gedurende de Red Summer werden veel arrestaties van zwarte Amerikanen door de NAACP aangevochten in de rechtbank.⁶⁰ Ook de arrestaties naar aanleiding van de rassenrel eind juli in Chicago werden aangevochten door de NAACP, waarbij de organisatie meer dan vijftig vrijspraken bewerkstelligde.⁶¹

In *The Crisis* werd tussen 1919-1923 veelvuldig melding gemaakt van zaken waar de NAACP zich mee bezig hield. In februari 1920 schreven zij over '58 rechtszaken die leiden tot 46 vrijspraken, 6 veroordelingen, van wie alleen twee een 'zwarte straf' kregen, maar die hebben wij ook weer aangevochten'.⁶² In elke editie was er ook een sectie 'misdad' aanwezig waarin de zaken rondom rassenrellen werden opgesomd waar de NAACP bij betrokken was. Hiernaast hield het blad de lezers op de hoogte van de zaken in Elaine en Chicago, waaraan apart aandacht werd besteed in verschillende edities. Deze rechtszaken vergden veel geld, wat de NAACP haar leden liet weten door in *The Crisis* te spreken over de aanstelling van nieuwe advocaten, het starten van eigen onderzoeken en de inzet van leden voor geheim veldwerk.⁶³ In verschillende nummers van *The Crisis* werd aan de lezer gevraagd om te doneren zodat 'gerechtigheid voor zwarte Amerikanen bewerkstelligd kon worden'.⁶⁴ In februari 1920 kopte *The Crisis* 'what a few have done' met een verdere uitwerking wat er bewerkstelligd kon worden als meer mensen zich zouden inzetten. Zij herhaalde dit nogmaals in maart 1920: 'What are YOU doing to help?'. In een tijd waarin de zwarte Amerikanen de rassenrellen door heel Amerika hadden zien waaien, lijkt de NAACP hier op de emoties van haar lezers in te spelen. De zwarte bevolking kon het verschil maken en moest dit volgens de NAACP ook doen. Door het doneren van geld kon de NAACP in de rechtbank opkomen voor zwarte Amerikanen en hier weer over publiceren in *The Crisis*, wat de zwarte bevolking verbond. De bevestiging is te vinden in het lidmaatschap, dat groeide van 75.000 in 1918 naar 95.000 in 1919.⁶⁵

---

⁶⁰ Hier doen ze in hun tijdschrift elke maand melding over: NAACP, *The Crisis*, september 1919 - april 1923.

⁶¹ NAACP, *The Crisis*, november 1921.

⁶² NAACP, *The Crisis*, februari 1920.

⁶³ NAACP, *The Crisis*, september 1919 - april 1923.

⁶⁴ NAACP, *The Crisis*, november 1921, 23; NAACP, *The Crisis*, december 1921, 72. NAACP, *The Crisis*, januari 1922, 117.

⁶⁵ De cijfers zijn afgerond, de originele cijfers zijn van 75.187 naar 94.908. NAACP, *The Crisis*, januari 1922.

Volgens Krugler werden de rechtszaken ook gebruikt om wit Amerika de wreedheden van de rassenrellen te laten zien en op deze manier verandering tot stand te brengen.⁶⁶ Gedurende de rechtszaak rondom de rassenrel in Chicago oordeelde de geheel witte jury dat de aanhoudingen van witte en zwarte betrokkenen disproportioneel waren. De jury ging in staking totdat er meer witte Amerikanen werden aangeklaagd voor hun rol in de rassenrel. Ook de witte procureur-generaal Edward Brundage noemde het optreden van de politie in deze zaak zeer nalatig.⁶⁷ Uiteindelijk werd ook een aantal witte Amerikanen aangeklaagd en kon de rechtszaak voortgezet worden. Deze witte Amerikanen werden veroordeeld tot minimale straffen, terwijl voor de zwarte Amerikanen maximale straffen volgden. Enerzijds liet deze situatie zien dat er onder de wet nog steeds geen gelijkheid was tussen wit en zwart, maar anderzijds toonde dit ook een wil tot verandering vanuit wit Amerika. In 1920 publiceerde de *Omaha World Herald* 'Law and the Jungle', een stuk van de witte journalist Harvey Newbranch waarin de Omaha rassenrel van 1919 werd veroordeeld. Newbranch schreef:

'The lack of efficient government in Omaha, the lack of governmental foresight and sagacity and energy, made the exhibition possible (...) and it is the duty of all, whites and blacks alike, to uphold especially the might of the law—to insist, if need be, on its full exercise—in protecting every colored citizen of Omaha in his lawful and constitutional rights'.⁶⁸

Hiermee werd niet alleen de overheid openlijk bekritiseerd, maar werd ook de witte Amerikaan aangesproken en gemaand tot actie om de gelijke rechten van zwarte Amerikanen te beschermen. Een essay als deze, wat een directe reactie is op een rassenrel uit de Red Summer, laat zien dat deze rassenrellen witte Amerikanen aanzetten om zich uit te spreken, zoals Krugler claimt. In 1922 publiceerden kranten als *The New York Times* en de *Evening Star* een paginagrote advertentie van de NAACP over 'the shame of Amerika' waarin de Amerikaanse aanpak tegen lynchpartijen werd gelaakt.⁶⁹ Hiermee gaf de media een duidelijk signaal af over de kant die zij kozen.

Ook het politieke klimaat werd door de Red Summer beïnvloed. Gouverneur Dorsey van Georgia richtte een comité op rondom raciale

---

⁶⁶ Krugler, 1919, *The Year of Racial Violence*, 260.

⁶⁷ Balto, *Occupied Territory*, 41.

⁶⁸ Harvey E. Newbranch, 'Law and the Jungle', *Omaha World Herald*, 1920.

⁶⁹ *Evening Star*, 23 november 1922, *The New York Times*, 23 november 1922.

relaties en gouverneur Brough van Arkansas gaf na de rassenrel van Elaine een speech waarin hij zijn steun uitsprak voor gelijke rechten.⁷⁰ Toen in januari 1920 in Dumas, Arkansas een gevecht uitbrak tussen witte en zwarte Amerikanen, stuurde de gouverneur 130 federale troepen waardoor het gevecht niet escaleerde.⁷¹ Ook het Amerikaanse Congres kreeg te maken met de gevolgen van de Red Summer toen Republikeinen en de NAACP samenwerkten om de 'Dyer Anti-Lynching Bill' doorgevoerd te krijgen, waarin lynchpartijen als federale misdaad werden gezien en daders vervolgd konden worden. 'Dyer-Bill is saved' kopte *The Northwestern Bulletin* in juni 1922 om in november te spreken over 'Dems. Filibuster Dyer-Bill'.⁷² In verschillende krantenartikelen kwam naar voren dat de NAACP haar leden aanspoorde om Republikeinen in het Congres te krijgen, zodat de 'Dyer-Bill' aangenomen zou worden.⁷³ De NAACP spoorde haar lezers in *The Crisis* ook aan om op Republikeinen te stemmen, en ook politiek actief te blijven door te stellen dat 'if then the Senate does not pass the Dyer Anti-Lynching Bill, any Negro who votes for the Republican Party at the next election writes himself down as a gullible fool'.⁷⁴ De wet werd niet door een meerderheid ondertekend, waardoor deze niet werd aangenomen.

Toch liet deze periode zwarte Amerikanen zien wat er op politiek vlak mogelijk was. Hierna steeg het aantal zwarte Amerikanen in de politiek.⁷⁵ Het liet ook zien dat Amerikaanse politici, vaak in samenwerking met de NAACP, de rassenrellen niet alleen serieuzer namen, maar zich ook begonnen uit te spreken tegen raciale ongelijkheid en zich in te zetten om rassenrellen te voorkomen. Volgens het onderzoek van Whirter zag Amerika na 1919 aanzienlijk minder rassenrellen.⁷⁶ Dit betekende niet dat het racisme minder was, zoals eerder in dit onderzoek al is aangekaart en ook met de oppositie voor de 'Dyer Anti-Lynching Bill' duidelijk zichtbaar werd. Toch lijkt de Red Summer iets te hebben aangewakkerd onder steeds meer Amerikanen, vanuit alle lagen van de samenleving, om zich uit te spreken tegen raciale

---

⁷⁰ McWhirter, *Red Summer 1919*, 255-256.

⁷¹ Ibidem.

⁷² *The Northwestern Bulletin*, 19 juni 1922, *The Northwestern Bulletin*, 22 november 1922.

⁷³ *The Colorado Statesman*, 28 oktober 1922, *Phoenix tribune*, 9 december 1922, *The Northwestern Bulletin*, 23 december 1922.

⁷⁴ NAACP, *The Crisis*, april 1922, 248.

⁷⁵ W. F. Pinar, 'The NAACP and the Struggle for Antilynching Federal Legislation', *Counterpoints* 163 (2001) 683-752, 711-712.

⁷⁶ McWhirter, *Red Summer 1919*, 251.

ongelijkheid in een samenleving waarin ook nog veel witte Amerikanen hier geen reden toe zagen.

Zwarte Renaissance

In juli 1919 publiceerde *The Liberator* het gedicht 'If I must Die' van Claude McKay waarin hij sprak over verzet en zelfverdediging. Schilder Edwin Harleston had zelf de rassenrel in Charleston meegemaakt en schilderde 'The Soldier' (1919), een zwarte soldaat die klaar stond om te vechten. Een van de eerste zwarte films in Amerika was *Within our Gates* van Oscar Micheaux, gefilmd in Chicago in 1919 als reactie op de rassenrel van dat jaar. Walter White schreef *Fire in Flint* (1924) over een zwarte man in Georgia die gelyncht werd. Jean Toomer schreef zijn *Cane* (1926) over (rassen)geweld en het gedicht 'I Too' (1926) van Langston Hughes ging over het verlangen naar gelijkheid. De Red Summer lijkt hiermee in de artistieke wereld door te hebben gewerkt. Meerdere historici claimen ook dat vele zwarte Amerikanen zich in de jaren twintig lieten inspireren door de ervaringen van de Red Summer en zich in hun kunst uitspraken over raciale ongelijkheid en geweld.⁷⁷ Deze periode is inmiddels omgedoopt tot de Harlem Renaissance, maar stond in de jaren twintig zelf bekend als Negro Renaissance.⁷⁸ In heel Amerika zag men namelijk zwarte artiesten en kunstenaars zich op artistieke wijze uitdrukken. Niet alleen racisme en rassenrellen waren onderwerp van de artistieke creaties, maar men voelde zich ook trots om meer Afrikaanse invloeden op te nemen in de eigen kunst, zoals Zora Neale Hurston en Jessie Fauset.⁷⁹ Ook in de muziek, met gospel, blues en jazz, werd in de teksten en melodieën inspiratie opgedaan uit de rassenrellen en de Afrikaanse cultuur.⁸⁰

In *The Crisis* werd tussen 1910 en 1918 geschreven over kunst, literatuur en muziek in de secties 'what to read' en 'art'. Deze secties waren echter zeer klein in omvang en gingen vaak over Europeanen of witte Amerikanen. Vanaf eind 1918 schreef *The Crisis* meer over zwarte kunstenaars

---

⁷⁷ Collins, *All Hell Broke Loose* (2012) 83. Krugler, 1919, *The Year of Racial Violence* (2014) 338. Voogd, *Race & Resistance* (2008) 158.

⁷⁸ E. J. Mitchell II, 'Black Renaissance': A Brief History of the Concept, *Amerikastudien / American Studies* 55.4 (2010) 641-665.

⁷⁹ P. Gaál-Szabó, 'Zora Neale Hurston's Cultural Space and African American Spatiality', *Hungarian Journal of English and American Studies* 17.1 (2011) 85-96.

⁸⁰ Collins, *All Hell Broke Loose*, 82.

en diens werken en vanaf 1924 verdubbelden de pagina's die hierover gingen.⁸¹ Artistieke werken van zwarte Amerikanen waren niet nieuw in 1919. Na de Red Summer leek er echter wel meer gepubliceerd te worden. Het platform groeide, zoals de stijging van het lidmaatschap van *The Crisis* eerder al duidelijk maakte, en de toename van zwarte artistieke werken lijkt een wisselwerking te zijn geweest tussen laten inspireren en zelf inspireren tegen de achtergrond van de Red Summer.

Alain Locke publiceerde in 1925 zijn anthologie *The New Negro: an Interpretation* waarin hij sprak over de 'New Negro'. Hierbij beschreef hij de 'oude' zwarte Amerikaan als een persoon die conformeerde naar de gewoontes en hiërarchie van de slavernij. De 'nieuwe' zwarte Amerikaan was een persoon die naar zichzelf keek met zelfliefde, zelfrespect en zelfverdediging.⁸² Deze 'nieuwe' zwarte Amerikaan leek voort te komen uit de Red Summer waarin deze aspecten structureel werden tentoongesteld. Deze nieuwe mentaliteit toonde zich ook al in de kritiek die Marcus Garvey in de jaren twintig kreeg toen hij zich inliet met de Ku Klux Klan en betoogde het met hen eens te zijn dat zwart en wit niet samen kunnen leven. Hij riep de zwarte gemeenschap dan ook op om terug te keren naar Afrika. De zwarte gemeenschap trok de steun voor Garvey terug en noemde zijn uitspraken ronduit racistisch.⁸³ Deze reactie past in het proces dat zich na de Red Summer voltrok: de zwarte bevolking ging de trots voor de eigen cultuur uitdragen en uitspreken en liet zich niet wegjagen.

Conclusie

In ruil voor de afschaffing van de slavernij kreeg de zwarte gemeenschap van de Verenigde Staten Jim Crow-wetten en segregatie te verduren. Dat racisme niet alleen in het Zuiden aanwezig was, maar ook in het Noorden, werd op pijnlijke wijze duidelijk met The Great Migration die weer voortkwam uit de Amerikaanse deelname aan de Eerste Wereldoorlog. Deze oorlog zorgde ervoor dat de zwarte soldaten, na gevochten te hebben voor de Europese vrijheid, terugkwamen met het gevoel om te blijven vechten voor de eigen vrijheid. Deze bewustwording is als een vlam die het vuur aanwakkerde in de zwarte gemeenschap en tot uiting kwam in de Red Summer van 1919. De

---

⁸¹ NAACP, *The Crisis*, november 1910 - maart 1924.

⁸² A. Locke, *The New Negro: an Interpretation* (New York, NY 1925) 3-17.

⁸³ Collins, *All Hell Broke Loose*, 82.

historische significantie van de Red Summer kan niet alleen gezien worden in de hoeveelheid rassenrellen en doden in een korte periode, maar ook in de veranderende houding van de zwarte gemeenschap jegens het racisme en onrecht waar zij dagelijks mee te kampen hadden. Met elke rassenrel werd in 1919 duidelijk dat men het niet langer accepteerde en zich ging uitspreken, zowel in woord als daad. Bij een duw werd niet meer doorgelopen, maar teruggeduwd. Bij een incorrect krantenartikel werd een tegengeluid gegeven. Dit zette zich voort in de rechtbanken, waarbij het onrecht ook onder witte Amerikanen goed zichtbaar werd, zoals bij de rassenrel van Chicago.

Onder aanvoering van de NAACP leidde dit tot het besef binnen de zwarte bevolking dat, door het bundelen van krachten, er iets bewerkstelligd kon worden. Dit 'wij' gevoel manifesteerde zich niet alleen op sociaal en politiek gebied, maar ook op artistiek gebied. Alhoewel de zwarte bevolking door de Red Summer in de verdediging ging tegen Jim Crow-wetten, werd de segregatie niet opzijgezet. Dit, samen met de rol die de NAACP in het verdere verloop van de twintigste eeuw speelde, is waarom veel historici de Red Summer vaak als begin willen zien van de strijd die zijn piek bereikt in de jaren zestig met de Civil Right's Movement. Het is de bewustwording die zich bleef manifesteren en in de jaren zestig onder leiding van Martin Luther King Jr. enorm toenam. De Red Summer als begin zien van een lange strijd van de zwarte gemeenschap is onrechtvaardig naar de strijd die ook al vóór 1919 is gestreden. Ook zou dit de Red Summer als voetnoot wegzetten in de veel bekendere en omvattender jaren zestig, wat geen recht doet aan deze periode en de slachtoffers van 1919; een periode die aan de grondslag ligt van de bewustwording en vorming van de Afro-Amerikaanse identiteit.

One Reconstruction or Two? The Struggle for Racial Equality, 1865-77 and 1954-68

Adam Fairclough

Beginning in March 1865, shortly before the capture of Richmond and the surrender of Lee's army, Congress enacted a series of measures known collectively as Reconstruction. Through legislation and constitutional amendment, the Republican party emancipated enslaved African Americans, accorded blacks equality under the law, enfranchised black men, and created new, biracial, state governments in the South controlled by Republicans. But former Confederates fought those governments tooth and nail, and by 1877 had overthrown them all. Under the banner of the Democratic party, white southerners proceeded to render blacks powerless.¹

Almost one hundred years later, the Civil Right Movement initiated a second national effort to bring about racial equality. That effort began with Supreme Court's *Brown* decision in 1954, became a mass protest movement with the Montgomery bus boycott of 1955-56, and scored legislative breakthroughs in 1964-65. After the assassination of Martin Luther King, Jr. in 1968, it faded away. Unlike Reconstruction, however, whose gains were rolled back and even extinguished, the Civil Rights Movement wrought profound and lasting changes to American society, notwithstanding the persistence of racism and racial inequalities.²

What, if anything, connected these two periods? The obvious answer would be: very little. Reconstruction and the Civil Rights Movement were separated by a century and unfolded under radically different circumstances. The latter movement was necessary, it appears, because the earlier one failed so miserably.

Yet perhaps there was more continuity than meets the eye. Some historians now contend that the Civil Rights Movement was a sequel to, or completion of, a process that started with Reconstruction. Once dismissed as an unequivocal failure, Reconstruction is now described as an 'unfinished revolution,' to quote from the title of Eric Foner's influential 1988 synthesis. College textbooks reflect the historiographical trend. Tindall and Shi's *America* tells students that the 'enduring legacy' of Reconstruction created the

---

¹ I wish to thank the editors of *Leidschrift* for their helpful suggestions.

² Direct comparisons are rare, but see R.M. Vally, *The Two Reconstructions: The Struggle for Black Enfranchisement* (Chicago 2004).

‘opportunity for future transformation.’ The multi-authored *Making America* states that ‘Historians today recognize that Reconstruction was not the failure that had earlier been claimed.’ Writing in the *Washington Post*, James Loewen described the notion that Reconstruction failed as a ‘myth’. In order to assess this argument for continuity, we need to look more closely at Reconstruction, and examine how historians have viewed that project over time.³

Reconstruction and the promise of racial equality

In 1865 Congress passed, and the states ratified, the Thirteenth Amendment to the Constitution, abolishing ‘slavery and involuntary servitude.’ A year later it passed the Fourteenth Amendment, ratified by the states in 1868, conferring citizenship upon former slaves and guaranteeing ‘equal protection of the laws’ to all citizens. In 1870 the states ratified the Fifteenth Amendment, adopted by Congress a year earlier, making it illegal to deny the right to vote ‘on account of race, color, or previous condition of servitude.’⁴

These amendments, along with the Civil Rights Act of 1875, heralded a transformation of American society. The Republican party not only liberated four million enslaved people but also created, for the first time in American history, a definition of national citizenship—*equal* citizenship—that embraced every person born on U.S. soil. The Republican postwar program aimed to create an interracial democracy based upon universal manhood suffrage. Racial discrimination was to disappear from public life.

At the time of Lincoln’s assassination, however, few Republicans supported such a radical policy. The Republican party was founded in 1854 as an anti-slavery party, but it had not advocated abolition, only the restriction of slavery to the existing slave states. When war broke out in 1861, Lincoln, the first Republican president, made it clear that his overriding goal was the

---

³ E. Foner, *Reconstruction: America’s Unfinished Revolution, 1863-1877* (New York 1988); G.B. Tindall and D.E. Shi, *America: A Narrative History* (New York 2000), 630; C. Berkin et al., *Making America: A History of the United States* (Boston 2012), 410; J. Loewen, ‘Five Myths About Reconstruction,’ *Washington Post*, June 21, 2016.

⁴ During Reconstruction, the Democratic party stood for white supremacy. It was only in the 1960s that the Democrats became the party of civil rights, a shift that prompted the South’s white voters to move en masse to the Republican party over the following decades. In today’s South, the Republican party is overwhelmingly white, the Democratic party overwhelmingly black.

preservation of the Union, not the abolition of slavery. But as the war dragged on, Lincoln recognized that defeating the Confederacy could not be accomplished without undermining slavery, which buttressed the South's economy, and without recruiting black troops, including former slaves, to reinforce the Union army. The North's victory therefore doomed slavery. It was far from clear, however, what position the freed people would occupy in American society after the war. Should they be full citizens or be placed in a special category—citizens, but with limited rights? Should they be allowed to vote and hold elective office when probably 95 per cent of former slaves could neither read nor write?⁵

Unforeseen circumstances soon pushed the Republican party to regard the former slaves as essential political allies. Lincoln's death elevated Vice President Andrew Johnson, a Democrat and former slaveholder, to the presidency. Elected on a wartime 'Union' ticket, Johnson showed little interest in identifying as a Republican. Worse, his vicious racism, lenient treatment of former Confederates, and haste to readmit the ex-rebel states to full representation in the Union encouraged white southerners to defy the Republican-controlled Congress, and to treat their former slaves with brutal injustice.

Republicans became convinced that the South had been let off too lightly; its state governments, and representation in Congress, restored too quickly; its power over the freed people too unrestrained. They also feared that the ex-Confederate states represented a continuing threat to the Union, especially if they allied with the northern Democrats to form a national majority. Congress therefore made citizens and voters of the freedmen in order to create a loyal electorate in the southern states that would preserve Republican political hegemony. It calculated, too, that the ballot would give the black population political influence, and with it protection and security, thereby obviating the need for a lengthy and expensive military occupation of the South. As Paul Escott writes, this 'major step toward racial equality and justice came in an ironic way—not through morally enlightened or

---

⁵ L. Cox, *Lincoln and Black Freedom: A Study in Presidential Leadership* (Columbia 1981); P.D. Escott, *What Shall We Do With the Negro? Lincoln, White Racism, and Civil War America* (Charlottesville 2009); E. Foner, *The Fiery Trial: Abraham Lincoln and American Slavery* (New York 2010); J. Rodrigue, *Lincoln and Reconstruction* (Carbondale 2013)

principled action of Congress but in reaction to the intransigence of white southerners.⁶

The effects were immediate and far-reaching in the former slave states of the vanquished Confederacy, home to at least nine-tenths of the nation's black population. Under the strong hand of the Union army, former Confederate leaders were barred from office and, temporarily at least, prohibited from voting. Male ex-slaves were enrolled as voters and turned out in massive numbers to cast ballots, in some states constituting a majority of the electorate. The ex-Confederate states adopted egalitarian constitutions and elected Republican governments. Under the banner of the Republican party, blacks were elected to public office at every level of government, from the U.S. Senate to state legislatures and county commissions. Black judges held court; blacks served as sheriffs and policemen.⁷

The end of Reconstruction and the consolidation of white supremacy

Yet a policy that Republicans had deemed essential to the safety of the Union soon came to be viewed as a political liability. With the election in 1868 of U.S. Grant, former commander-in-chief of the Union army, to the presidency, and his re-election in 1872, Republican fear of Southern disloyalty abated. It became clear that white southerners wished to subordinate blacks, not engage in further rebellion. The maintenance of black political rights in the teeth of violent white resistance required repeated interventions by the U.S. army, a use of troops that became deeply unpopular with white voters in the North. Moreover, given the vast rural spaces of the South, and the sparse military presence, white political violence proved impossible to suppress. The Panic of 1873 and onset of a serious economic depression further weakened the Republicans' appetite for Reconstruction: the Republicans lost control of the House in 1875 and the Senate in 1877.⁸

---

⁶ P.D. Escott, *The Worst Passions of Human Nature: White Supremacy in the Civil War North* (Charlottesville 2020), 178.

⁷ L. Bennett, Jr., *Black Power U.S.A.: the Human Side of Reconstruction* (Baltimore 1970); E. Foner, *Freedom's Lawmakers: A Directory of Black Officeholders during Reconstruction* (Baton Rouge 1996).

⁸ W.L. Gillette, *Retreat from Reconstruction, 1869-1879* (Louisiana 1979); G.C. Rable, *But There was No Peace: The Role of Violence in the Politics of Reconstruction* (Athens, GA 2007); R. Zuczek, *State of Rebellion: Reconstruction in South Carolina* (Columbia 1996).

Within ten years of Congress launching Reconstruction, Republican rule in the South collapsed, and the Democratic party, which stood for the restoration of white domination, ruled supreme. In 1877, after a bitterly contested presidential election, Republican candidate Rutherford B. Hayes took the electoral votes of Republican-controlled Louisiana, Florida, and South Carolina, but once in the White House he allowed the Democratic party to seize power in those states by force. Hayes undertook not to interfere in the political affairs of the southern states, in effect giving whites a green light to solve the 'race problem' as they saw fit. In parts of the South blacks continued to vote, and even hold office, after 1877. But everyone recognized that Hayes's policy of non-intervention marked a turning-point. From 1877 to 1956, when President Eisenhower dispatched soldiers to Little Rock, Arkansas, to enforce school integration, the federal government declined to deploy military power to defend the rights of blacks in the South. When race riots and lynchings took place, Washington stood by and did nothing.⁹

Once in power, the South's Democrats ensured that they held on to it. First stealthily and then brazenly, they rigged and stole election; as soon as they could get away with it, they disfranchised black voters and destroyed the region's Republican party as a political force. After 1901 no blacks sat in Congress. As blacks lost power and influence, whites subjected them to discriminatory segregation laws, confined them to the lowest rungs of the economy, and made sure that black schools received but a fraction of the funding that white schools enjoyed. Should blacks protest against these inequities, or offend white sensibilities in any way, they faced a punitive criminal justice system—white policemen, white prosecutors, white jurors, white judges, white jailors—or suffered the state-sanctioned violence of a lynch mob. This system of white supremacy ('Jim Crow') lasted until the 1960s. Laws criminalizing marriage between whites and blacks remained in force until 1967. Schools remained substantially segregated until 1970.¹⁰

---

⁹ On the disputed presidential election of 1876 and the Compromise of 1877 see: P.L. Haworth, *The Hayes-Tilden Disputed Presidential Election of 1876* (Cleveland 1906); C. Vann Woodward, *Reunion and Reaction: The Compromise of 1877 and the End of Reconstruction* (Garden City, NY 1956); A. Peskin, 'Was There a Compromise of 1877?' *Journal of American History* 60:1 (June 1973): 63–75; K.I. Polakoff, *The Politics of Inertia: The Election of 1876 and the End of Reconstruction* (Baton Rouge 1973); M.F. Holt, *By One Vote: The Disputed Presidential Election of 1876* (Lawrence 2008)

¹⁰ M. Perman, *Struggle for Mastery: Disfranchisement in the South, 1888-1908* (Chapel Hill 2001); C. Vann Woodward, *The Strange Career of Jim Crow* (1955; New York 2001); S.E.

The failure of Reconstruction fostered a tenacious belief among whites, North as well as South, that racial prejudice was immutable. As sociologist William Graham Sumner put it in 1906, 'legislation cannot make mores.' In sustaining Louisiana's railway segregation law in the pivotal case of *Plessy v. Ferguson* (1896) the Supreme Court made the same argument. 'Legislation is powerless to eradicate racial instincts, and the attempt to do so can only result in accentuating the difficulties of the present situation.'¹¹

In the early 1900s, at a time when Social Darwinism and racism provided ideological cover for the subjugation of darker-skinned peoples ('half-devil and half-child,' as Kipling put it), white scholars generally celebrated the demise of Reconstruction. Historians of the so-called Dunning School (after Professor Archibald Dunning of Columbia University) judged Reconstruction as an aberration, a violation of the natural social order. The attempt to elevate blacks to a position of equality with whites was bound to fail, and rightly so. The Dunningites condemned the enfranchisement of the newly freed slaves as especially egregious: It had allowed unscrupulous white politicians (northern 'carpetbaggers' and southern 'scalawags') to manipulate ignorant black voters in order to engage in corrupt schemes for self-enrichment. Describing Republican leaders as vindictive 'radicals' and ruthless 'Jacobins', they portrayed white southerners as the oppressed victims of 'Negro domination.' Hence they justified the violent resistance of the Ku Klux Klan as a regrettable necessity. The overthrow of the South's Republican governments represented a 'redemption'; the restoration of white supremacy was a blessing. Former enemies re-created a sense of shared nationality by stipulating that the abolition of slavery had been correct, the effort to accord blacks social and political equality a mistake.¹²

Tolnay and E.M. Beck, *Festival of Violence: An Analysis of Southern Lynchings, 1882-1930* (Urbana 1995); C. Waldrep, *The Many Faces of Judge Lynch: Extralegal Violence and Punishment in America* (New York 2002); M.J. Pfeifer, *Rough Justice: Lynching and American Society, 1874-1947* (Urbana 2004); The classic mid-twentieth century analysis of racial segregation and racism in general is G. Myrdal, *An American Dilemma: The Negro and Modern Democracy* (New York 1944), an encyclopedic study that was product of an extensive research project involving dozens of scholars.

¹¹ W.G. Sumner, *Folkways: A Study of the Sociological Importance of Usages, Manners, Customs, Mores, and Morals* (Boston 1906), 78-79; *Plessy v. Ferguson*, 163 U.S. 537 (1896) [https://supreme.justia.com/cases/federal/us/163/537/ - tab-opinion-1917401](https://supreme.justia.com/cases/federal/us/163/537/tab-opinion-1917401), accessed 23 March 2021.

¹² R. Kipling, 'The White Man's Burden,' (1899), <http://historymatters.gmu.edu/d/5478/>, accessed 23 March 2021; J.D. Smith and

Judging Reconstruction in the post-colonial era

After 1945 these interpretations, with their obvious racial bias, came under attack. The Holocaust discredited racism, and darker-skinned peoples in Africa and Asia set about destroying European colonialism. A new generation of historians, supportive of anti-colonial struggles and sympathetic to the aspirations of black Americans, rewrote the Reconstruction story and gave it a wholly different emphasis. They depicted blacks as intelligent political actors, not ignorant dupes; their white Republican allies as principled idealists, not unscrupulous rascals. Pointing out how *leniently* the victorious Union treated the defeated Confederates, these 'revisionist' historians rejected the notion that clothing the freed people with civil and political rights had led to chronic misgovernment or the oppression of the South's white population. And they roundly condemned the violence of the Ku Klux Klan as terrorism pure and simple: an effort to cripple the Republican party and undermine democracy through intimidation and murder.¹³

Many of the studies published in the 1970s and 1980s contended that the tragedy of Reconstruction was not that the policy was misconceived but that it failed. Some argued that far from being too radical, Republican measures were not radical enough. The federal government declined to allocate land to the ex-slaves. Its efforts to establish schools for blacks lasted but a few years. The Republicans granted constitutional rights to blacks but failed to effectively enforce them. The work of the revisionists led to the depressing conclusion that the Civil War ended slavery only to usher in, after Reconstruction's collapse, nearly a century of systematic racial discrimination.¹⁴

The Republican party's apparently weak commitment to its own Reconstruction program prompted a reevaluation of the anti-slavery struggle

---

J.V. Lowery, eds., *The Dunning School: Historians, Race, and the Meaning of Reconstruction* (Lexington 2013), ix-xi. But see also A. Fairclough, 'Was the Grant of Black Suffrage a Political Error? Reconsidering the Views of John W. Burgess, William A. Dunning, and Eric Foner,' *Journal of the Historical Society* 12:2 (2012): 155-88.

¹³ Many of the revisionists' arguments were anticipated in Du Bois's *Black Reconstruction*, but they did not gain widespread acceptance before the publication of J.H. Franklin, *Reconstruction: After the Civil War* (Chicago 1961).

¹⁴ Revisionist works are too numerous to cite here, but a good sample and summary can be found in O.H. Olsen, ed., *Reconstruction and Redemption in the South* (Baton Rouge 1980).

and the Civil War. Historians documented how blacks in the northern states, although nominally free, had been treated as second-class citizens—excluded from juries, denied the right to vote, and victimized by race riots. They demonstrated that opposition to slavery was often motivated by a desire to exclude blacks from the northern states and western territories, not by a humanitarian desire to turn slaves into equal citizens. Historians even questioned Lincoln's reputation as the 'Great Emancipator', arguing that his primary aim was to preserve the Union for the exclusive benefit of white people, as evidenced by his plan (ultimately futile) to 'colonize' freed slaves in some foreign territory.¹⁵

Historians now emphasize that racism is, and always has been, a deeply-rooted *national* phenomenon, not merely a southern trait. Study after study has revealed that after the Civil War the North not only condoned the South's racism but developed its own methods of maintaining white supremacy. The North's schools were largely segregated by race, and its cities were *more* racially segregated than those in the South. Discrimination in employment, aided and abetted by labor unions, was almost universal. White police forces treated blacks with routine brutality. *National* institutions, moreover, buttressed the racial order: the Supreme Court gutted the 1875 Civil Rights Bill, limited the application of the 14th Amendment, sanctioned segregation laws, and allowed southern states to disfranchise black voters. The U.S. army segregated its regiments by race. President Woodrow Wilson segregated the federal civil service. In the 1930s, as the federal government expanded its reach into the economy—housing, agriculture, banking—racial segregation expanded along with it.¹⁶

The publication in 1988 of Eric Foner's *Reconstruction: America's Unfinished Revolution* marked an effort to offer a more positive assessment of

---

¹⁵ L. Litwack, *North of Slavery: The Negro in the Free States, 1790-1860* (Chicago 1961); J.A. Rawley, *Race and Politics: 'Bleeding Kansas' and the Coming of the Civil War* (Lincoln 1979); S. Middleton, *The Black Laws: Race and Legal Process in Early Ohio* (Athens, OH 2005); L. Bennett, Jr., *Forced Into Glory: Abraham Lincoln's White Dream* (Chicago 2000); E. Foner, *The Fiery Trial: Abraham Lincoln and American Slavery* (New York 2010).

¹⁶ D. King, *Separate and Unequal: Black Americans and the Federal Government* (Oxford 1995); A. Fairclough, *Better Day Coming: Blacks and Equality, 1890-2000* (New York 2001); B. Nelson, *Divided We Stand: American Workers and the Struggle for Racial Equality* (Princeton 2001); R.J. Norrell, *The House I Live In: Race in the American Century* (Oxford 2005); P. Daniel, *Dispossession: Discrimination Against African American Farmers in the Age of Civil Rights* (Champaign 2015).

Reconstruction and its legacy. Foner synthesized the largely pessimistic revisionist accounts, but placed his emphasis upon the actions of blacks themselves, arguing that the grant of equal citizenship, including the right to vote, enabled the freed people to make social, economic, and educational gains that withstood, at least in part, the subsequent white reaction. Reconstruction provided a protective umbrella, albeit imperfect, under which blacks could form autonomous communities made up of families, churches, societies, and political organizations. Although they failed to receive land from the federal government, that protective umbrella prevented whites from restricting their freedom of movement and forcing them to work in gangs under strict supervision. Sharecropping did not provide economic independence, but it did enable blacks to determine their own hours of labor, take days off, and protect their families. Mobility—the right to quit and choose a different employer—gave them a degree of bargaining power. At its worst, sharecropping resembled peonage, or debt slavery. But peonage was the exception, not the rule. The post-Reconstruction labor system was not slavery or even semi-slavery.¹⁷

Reconstruction also enabled blacks to take a great leap forward in the field of education. Without it, they might never have gained the right to attend public schools and acquire, slowly but surely, basic literacy. After Reconstruction, whites starved black schools of funds, tried to restrict the curriculum, and resisted the provision of any public education beyond the elementary grades. But they proved unable to arrest the steady upward climb of black educational progress. Even under Jim Crow, especially after 1920, a small but growing minority of blacks gained access to secondary schools and colleges. In 1960 black college students formed the spearhead of the Civil Rights Movement. It was with such gains in mind that Foner described Reconstruction as an unfinished revolution rather than a failed one.¹⁸

Foner also pointed to another achievement of Reconstruction that whites never entirely reversed: the Fourteenth and Fifteenth Amendments. Although trammled by the Supreme Court and unenforced by the President and Congress, these amendments remained part of the Constitution—'sleeping giants to be awakened by the efforts of subsequent generations to redeem the promise of freedom for the descendants of slavery.' Racial discrimination had to rely upon subterfuges like the 'separate but equal'

---

¹⁷ Foner, *Reconstruction*, xxiii-xxvii, 603.

¹⁸ *Ibid.*, 602, 612; A. Fairclough, *A Class of Their Own: Black Teachers in the Segregated South* (Cambridge, MA 2007).

doctrine, and the pretense that blacks were disfranchised not because of their race, but because they could not pass ‘literacy tests.’ Over time, as the inequalities of segregation became increasingly flagrant, and the rationale for denying blacks the right to vote more obviously absurd, the Supreme Court became uncomfortable with the manifest contradiction between the words of the Constitution and the oppressive reality of Jim Crow. This gave black organizations like the National Association for the Advancement of Colored People, founded in 1910, a means of challenging, in federal courts, the inequalities of segregation and, ultimately, the principle of racial segregation itself. It was thus of crucial importance that the guarantee of equal citizenship, however inadequately enforced, remained in the Constitution. In ruling that segregated public schools were unconstitutional (*Brown v. Board of Education*, 1954), the Supreme Court declared that such schools violated the Fourteenth Amendment’s provision for ‘equal protection of the laws.’¹⁹

It can be argued with some justification, therefore, that even the limited freedom and restricted opportunity available to blacks after Reconstruction frustrated white efforts to construct a self-perpetuating caste system. Blacks in the South may have accommodated to the Jim Crow system insofar as they had no choice, but they never accepted their inferior status as a permanent condition. Indeed, they were able to advance to a point where they could effectively challenge that system and persuade influential whites—notably President Truman and the Justices of the Supreme Court—that the charge of racial inferiority was baseless. ‘Negro progress under segregation has been spectacular,’ wrote Justice Robert H. Jackson in 1954; it had ‘enabled him to outgrow the system and to overcome the presumptions on which it was based.’²⁰

In order to provide a link between Reconstruction and the Civil Rights Movement, some ‘post-revisionist’ historians have pushed beyond Foner’s nuanced formulation—yes, Reconstruction failed, but it did not fail totally—to assert that Reconstruction was not a failure at all. Foner himself adopted a more positive tone. ‘What remains certain,’ he wrote in 1988, ‘is that Reconstruction failed, and that for blacks its failure was a disaster whose magnitude cannot be obscured by the genuine accomplishments that did

---

¹⁹ E. Foner, ‘The Civil War and the Idea of Freedom,’ *Art Institute of Chicago Museum Studies* 27:1 (2001), 25; E. Foner *The Second Founding: How the Civil War and Reconstruction Remade the Constitution* (New York 2020).

²⁰ M.J. Klarman, *From Jim Crow to Civil Rights: The Supreme Court and the Struggle for Racial Equality* (New York 2014), 309.

endure.’ In 2013, by contrast, he noted that ‘Scholars now . . . emphasize its accomplishments as much as its failings.’ As one multi-authored textbook puts it, ‘Reconstruction was not so much a promise betrayed as a promise waiting to be fulfilled.’²¹

The Civil Rights Movement as a ‘Second Reconstruction’—or not

Efforts to link Reconstruction and the Civil Rights Movement run up against an obvious problem: one hundred years elapsed between the original promise of equal citizenship in 1865-70 and its eventual (if partial) fulfilment in 1964-70. During that century the United States, and the world, underwent a dizzying transformation. Racist ideologies had produced colonialism, Jim Crow, and the Third Reich, but by 1960 they stood condemned and discredited. European empires had come and (mostly) gone. Democracy prevailed in Western Europe (Spain and Portugal excepted), Scandinavia, Canada, Australia, New Zealand, India, Japan and elsewhere. Labor unions had created a politically-influential working-class. As Michael Lind put it, the civil rights movement was ‘part of a global process of overturning white supremacy and white colonialism that occurred simultaneously throughout the world in the decades following World War II.’

The impulse to reinterpret Reconstruction as a partial success that anticipated the Civil Rights Movement can be explained, in part, by a desire to affirm the notion of ‘American exceptionalism.’ This national myth, which permeates culture so thoroughly as to constitute a ‘civil religion’, asserts that the United States is unique in being founded upon a clearly-defined set of principles, as expounded in the Declaration of Independence and the Constitution, rather than upon European-style ‘blood and soil’ nationalism. In the patriotic narrative that underlines America’s uniqueness, the Civil War, and Lincoln’s role in it, are central. It was Lincoln, after all, who defined the war as a vindication of democracy: a test of whether a nation ‘conceived in liberty, and dedicated to the proposition that all men are created equal,’ and a government ‘of the people, by the people, and for the people’, could survive.

---

²¹ Foner, *Reconstruction*, 603; Smith and Lowery, *The Dunning School*, xii; J. Oakes, et al., *Of The People: A History of the United States since 1865* (New York 2011), 479.

Such a nation, he believed, was a beacon of liberty in a benighted world of monarchs and tyrants—'the last best hope of earth.'²²

The 'exceptionalist' narrative allows for the restricted scope of American freedom—slavery and the denial of equality to women, for example—by positing 1776 as a kind of baseline from which the promise of 'life, liberty, and the pursuit of happiness' becomes a reality, over time, for oppressed and excluded groups. Americans are continually striving, to quote words from the Constitution's preamble that Barack Obama often invoked, 'to form a more perfect Union.' For a nation that has never experienced dictatorship or foreign occupation, and which possesses the largest economy and the most powerful military in the world, this kind of optimism is second-nature.²³

All historians to some extent search for a 'usable past' that is somehow relevant to their contemporaries. American historians, C. Vann Woodward has suggested, are especially susceptible to this tendency because of their belief, implicit or explicit, that 'the United States stands for certain values, and that it is the duty of the historian . . . to discover, record, and celebrate those values.' Hence Foner's emphasis upon the democratic idealism of Reconstruction, situating it within a master narrative that centers on the progressive broadening of liberty. 'Freedom,' he asserts, has been 'fundamental to Americans' sense of themselves;' it anchors 'the American sense of exceptional national identity.' Reconstruction represented an attempt by Americans to 'live up to the noble professions of their political creed—something few societies have ever done.' Recent works by James Oakes and Sean Wilentz similarly place the progress of freedom, not the persistence of racism, at the center of their works on ante-bellum and Civil War America.²⁴

---

²² R.N. Bellah, 'Civil Religion in America,' *Daedalus*, 96:1 (1967), 1-21; For a full-throated endorsement of American exceptionalism, and Lincoln's contribution to it, see J.M. McPherson, 'Last Best Hope for What?', in: McPherson, ed., *We Cannot Escape History: Lincoln and the Last Best Hope of Earth* (Urbana 1995), 1-12; For contrary views, see G. Hodgson, *The Myth of American Exceptionalism* (New Haven 2009); L.P. Ribuffo, 'Twenty Suggestions for Studying the Right Now that Studying the Right is Trendy,' *Historically Speaking*, 12:1 (2011), 6.

²³ Barack Obama, 'A More Perfect Union,' March 18, 2008, <https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=88478467>, accessed 23 March 2021.

²⁴ C. Vann Woodward, *The Future of the Past* (New York 1989), 22-23; E. Foner, 'American Freedom in a Global Age,' *American Historical Review* 106:1 (2001), 4-6; idem, *Reconstruction*, xxvii. J. Oakes, *Freedom National: The Destruction of Slavery in the United*

The story of Reconstruction, however, contradicts this kind of narrative because American democracy embraced black Americans and then excluded them. Still, by depicting it as a half-success, historians can shoe-horn Reconstruction into a 'longue durée' in which the arc of American history is defined by the continual extension of freedom, democracy, and equality. As Michael W. Fitzgerald put it in a recent history of the period, Reconstruction failed, 'but only for a time.' The era of Jim Crow was, by implication, a brief interruption, a temporary setback.²⁵

Describing the Civil Rights Movement as a 'Second Reconstruction' is another way of putting a positive spin on the 'First' Reconstruction. Woodward labelled this the 'deferred success approach, the justification (or dismissal) of failure in the First Reconstruction on the ground that it prepared the way for success in the Second Reconstruction.' In their search for a past that inspires and edifies, he complained, historians 'have increasingly assumed a space-time continuum that homogenizes time past with time present.'²⁶

It is telling that the term 'Second Reconstruction' was coined by historians and political scientists; activists in the Civil Rights Movement never used it. To the Civil Rights Movement, Reconstruction served as neither model nor inspiration. In one of his rare references to Reconstruction, Martin Luther King, Jr. underlined its failure. 'After his emancipation in 1863,' King noted, 'the Negro still confronted oppression and inequality. It is true that for a time, while the Army of Occupation remained in the South and Reconstruction ruled, the Negro had a brief period of eminence and political power. But he was quickly overwhelmed by the white majority.' In his crusade to destroy segregation and overturn white supremacy, King enlisted the moral authority of the Bible and the democratic ideals of the Declaration of Independence—'all men are created equal'—not the legalities of the Civil War amendments. He understood that laws and Constitutions are only as good as the political will to enforce them. Mobilizing a mass movement that employed nonviolent direct action—boycotts, marches, sit-ins, and demonstrations—the Civil Rights Movement undermined Jim Crow, enlisted

---

States, 1861-1865 (New York 2014); S. Wilentz, *No Property in Man: Slavery and Anti-Slavery at the Nation's Founding* (Cambridge, MA 2018).

²⁵ A. Keyssar, *The Right to Vote: The Contested History of Democracy in the United States* (New York 2000), xix-xxiv; M.W. Fitzgerald, *Splendid Failure: Postwar Reconstruction in the American South* (Chicago 2007), 212.

²⁶ Foner, *Reconstruction*, xxvii; 187-88.

public opinion, and compelled action from all three branches of the federal government.²⁷

There is another reason why civil rights leaders failed to hail Reconstruction as a forerunner: to do so would have hurt their cause, not helped it. The heyday of the Civil Rights Movement, 1955-65, preceded the widespread dissemination of revisionist scholarship; the influence of the Dunning school still dominated. As Justice Robert H. Jackson noted in his discussion of *Brown v. Board of Education*, a negative assessment of Reconstruction had bolstered Jim Crow by emphasizing, for southern whites, 'the deep humiliation of carpetbag government imposed by conquest.' Three years later, in *Profiles in Courage*, Senator John F. Kennedy of Massachusetts painted Reconstruction as an orgy of corruption and misgovernment, 'sustained and nourished by federal bayonets.' The experience, he added, was a 'black nightmare the South would never forget.' As president, when confronted with the challenge of the Civil Rights Movement, this profoundly distorted view of Reconstruction made Kennedy extremely reluctant to employ federal troops in response to crises in the South.²⁸

If the leaders of the Civil Rights Movement avoided referring to Reconstruction, Southern whites who opposed that movement regarded the period as an inspiration. The fact that they had defeated the North's first effort to impose racial equality upon the South convinced them that they could also fend off the second. Recalling that northern whites had quickly tired of Reconstruction, they assumed that northern support for the Civil Rights Movement was similarly shallow. At heart, white southerners believed, northern whites were no more ready to accept racial integration than they were. By adopting a strategy of 'massive resistance' to integration, and by utilizing legal and political delaying tactics, they would hold out until the inevitable 'white backlash' occurred at the ballot box, just as the elections of 1874 had gone against the Republican party. Some segregationists drew another lesson from Reconstruction: they should not resort to violence. Secret terrorist organizations like the Ku Klux Klan had angered northern whites, prompting Congress to pass anti-Klan laws and provoking military intervention by President Grant. 'We know that we must stay within the law

---

²⁷ C. Carson et al. eds., *The Papers of Martin Luther King, Jr.* Vol. 3. *Birth of a New Age* (Berkeley 1997), 323.

²⁸ 'Memorandum by Mr. Justice Jackson,' March 15, 1954, copy courtesy of Professor M.J. Klarman; Kennedy quoted in Brook Thomas, *The Literature of Reconstruction: Not in Plain Black and White* (Baltimore 2017), 17.

to win public approval,' insisted William M. Rainach, Louisiana's foremost segregationist.²⁹

Rainach's strategy might have worked had the 'respectable' segregationists succeeded in restraining the more violent white racists. But other segregationist leaders, notably Governor George C. Wallace of Alabama, drew a different lesson from Reconstruction: they encouraged mob violence and tolerated murderous attacks by a revived Ku Klux. This enabled Black leaders like King to turn racist violence, limited as it was, to the advantage of the Civil Rights Movement. The murder of civil rights activists and the beating of nonviolent protesters elicited widespread condemnation and discredited the segregationist cause. The expected 'white backlash' did occur, but it came too late to prevent Congress from passing the 1964 Civil Rights Act, which overturned Jim Crow, and the 1965 Voting Rights Act, which re-enfranchised black southerners.

Conclusion

The fact that blacks had to fight the battle for equal citizenship all over again, almost one hundred years later, indicates the extent to which Reconstruction failed. Consciously or instinctively, the Civil Rights Movement avoided many of the pitfalls that contributed to that failure. Reconstruction was a political project of the Republican party; it had no Democratic support. The Civil Rights Movement portrayed itself as a moral crusade that transcended politics; nonpartisan, it attracted support from both Republicans and Democrats. Because Reconstruction was intertwined with party politics, many elected officials, both blacks and whites, became tarnished by the corrupt practices common to that time. The Civil Rights Movement operated outside of conventional politics; its leaders could resist the temptations of office and present themselves as selfless and incorruptible. Reconstruction rested upon a base of black southern voters, but its most influential leaders were whites, especially northerners. The Civil Rights Movement was black-led, and most of its leaders were native southerners. During Reconstruction, blacks were forced onto the defensive by well-armed and well-organized whites who utilized violence at times and places of their own choosing. When they attempted armed resistance, white retaliation had inflicted heavy loss of life.

---

²⁹ A. Fairclough, *Race and Democracy: The Civil Rights Struggle in Louisiana, 1915-1972* (Athens, GA 1995), 192.

By utilizing nonviolence, the Civil Rights Movement retained the initiative and placed its white opponents on the defensive.

The forgoing comparison is not intended to denigrate Reconstruction. Thousands of blacks lost their lives attempting to exercise freedoms and constitutional rights that they believed were secure. Whites in the South who supported those rights risked their lives, and in some cases lost them. The proclamation of legal equality, however, proved unenforceable as long as the United States remained, to quote Woodward again, a 'race-conscious, segregated society devoted to the doctrine of white supremacy and Negro inferiority.' The Civil Rights Movement operated upon vastly more favorable terrain. It had the wind behind its sails: the *Zeitgeist* was in its favor. It never faced the kind of violent opposition that crushed Reconstruction.³⁰

This stark contrast underlines the fallacy of regarding Reconstruction as the foundation for the Civil Rights Movement. True, the court decisions and acts of Congress that accompanied the civil rights revolution of the 1950s and 1960s found their constitutional justification in the Civil War amendments. But Congress and the Supreme Court only put teeth into those amendments, having defanged them in the late nineteenth century, when changed circumstances, above all the pressure generated by the Civil Rights Movement, made it necessary and unavoidable. As Justice Jackson explained to his colleagues in 1954, when arguing why the Supreme Court should overturn *Plessy v. Ferguson*, 'present-day conditions' made a racially-segregated society unsustainable.³¹

---

³⁰ C. Vann Woodward, 'Seeds of Failure in Radical Race Policy,' *Proceedings of the American Philosophical Society*, 110:1 (1966), 1; P.D. Escott, *The Worst Passions of Human Nature: White Supremacy in the Civil War North* (Charlottesville 2020), 178-79.

³¹ 'Memorandum by Mr. Justice Jackson.'

Adam Fairclough held the Chair of American History and Culture at Leiden University between 2005 and 2016. He is the author of *To Redeem the Soul of America: The Southern Christian Leadership and Martin Luther King, Jr.* (1987); *Race and Democracy: The Civil Rights Struggle in Louisiana, 1915-1972* (1995); *Better Day Coming: Blacks and Equality: 1890-2000* (2001); *A Class of Their Own: Black Teachers in the Segregated South* (2007); *The Revolution that Failed: Reconstruction in Natchitoches* (2018); and *Bulldozed and Betrayed: Louisiana and the Stolen Elections of 1876* (2021).

Damian Alan Pargas is hoogleraar Noord-Amerikaanse Geschiedenis en Cultuur aan de Universiteit Leiden. Hij studeerde sociale geschiedenis in Leiden, waar hij in 2009 cum laude promoveerde op een proefschrift over het gezinsleven van Afro-Amerikaanse slaven in het Zuiden van de Verenigde Staten. Sindsdien heeft hij meerdere boeken en artikelen over de Amerikaanse slavernij en emancipatie geschreven. Hij is tevens directeur van het Roosevelt Institute for American Studies en medeoprichter en hoofdredacteur van de *Journal of Global Slavery*.

Eduard van de Bilt studied History at Utrecht University and has a Ph.D. degree from Cornell. He taught American History at Leiden University and the University of Amsterdam until this year, specializing in American intellectual history. He is co-editor of several books on American history and the author of *Becoming John Adams: The Making of a Great American in Leiden, 1780-1782* (2005), *Demasqué van een Democratie* (2002) and, together with Joke Kardux, *Newcomers in an Old City: The American Pilgrims in Leiden, 1609-1620* (1998) and *Obama in Historisch Perspectief* (2009).

Ishany Gaffar (1993) studeerde Geschiedenis aan de Erasmus Universiteit van Rotterdam en volgde een master American Studies aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds 2016 is zij werkzaam op de Hogeschool Rotterdam, waar ze doceert aan de Lerarenopleiding Geschiedenis. Hier houdt zij zich bezig met cursussen over bijvoorbeeld de Verenigde Staten, geschiedenis van de 20ste eeuw en het Nederlandse koloniale verleden, waarbij het draait om historisch redeneren en vakdidactiek. Verder maakt Gaffar onderdeel uit van de programmacommissie voor de Historicidagen van 2022 in Rotterdam.

Mededelingen

November 2021

De novembereditie van 2021 heeft als thema postcommunisme. Dit jaar is het alweer dertig jaar geleden dat er een definitief einde kwam aan de Sovjet-Unie en daarmee ook aan het communistische project. Met de idealen van Karl Marx in puin en de 'Rode paraplu' van de Sovjet-Unie dichtgeklapt, zijn de brokstukken nog altijd niet opgeruimd. Als tijdschrift willen wij als het ware 'de balans opmaken' nu er voldoende historische afstand is en zodoende in te haken op de debatten en problemen die vandaag de dag spelen in postcommunistische landen en samenlevingen.

Februari 2022

Het februarinummer van volgend jaar heeft als thema vrouwelijke criminaliteit. De aanname dat vrouwen slechts een marginale rol speelden binnen deze geschiedenis van criminaliteit is lange tijd leidend geweest, maar hier komt langzaam verandering in. Recente publicaties hebben tot nieuwe inzichten geleid en bieden veel potentieel voor nieuw onderzoek. Met dit nummer hopen wij in te spelen op deze ontwikkeling en onze lezers kennis te laten maken met deze geschiedenis.

Podium

Op leidschrift.nl/podium kunt u artikelen van studenten geschiedenis vinden met een breed scala aan onderwerpen. Zo schrijft Sjors Stuurman over de Amsterdamse Doelistenbeweging van 1748, Tibbe Jonker over de Amerikaanse opvattingen over Berlijners na de Tweede Wereldoorlog en Lars Brull over de Mandarijnenjas.

Vrienden van Leidschrift

Wilt u helpen ons blad te ondersteunen, zodat *Leidschrift* historisch onderzoek beschikbaar kan blijven maken voor een groot publiek? Word dan Vriend van Leidschrift! U kunt nu mailen naar: redactie@leidschrift.nl.

Publiceren in Leidschrift

Ben jij student Geschiedenis en beoog jij meer te behalen dan alleen goede cijfers? Dan is publiceren in *Leidschrift* misschien wat voor jou! Wij bieden in elk nummer ruimte voor een studentenartikel. Schrijf je of heb je recentelijk iets geschreven dat bij een van onze aankomende nummers past? Twijfel dan vooral niet om ons een mailtje te sturen!

Eerder verschenen

De volgende uitgaven van *Leidschrift* zijn te verkrijgen. Prijzen zijn voor gedrukte uitgaven. Op de recentste 4 jaargangen na, zullen alle artikelen binnenkort vrij toegankelijk zijn via het repository van de Universiteit Leiden. Bestellen kan via www.leidschrift.nl, per e-mail naar redactie@leidschrift.nl of per post (adresgegevens staan in het colofon).

Speciale uitgaven	(nummers à € 1,00)
1989	<i>Geschiedenis buiten de perken. De waarde van de geschiedwetenschap voor andere wetenschappen, politiek en beleid en cultuur</i> (digitaal)
1990	<i>Stigmatisering en strafrecht</i>
2009	<i>The role of the state in The Great Divergence</i> (digitaal)

Jaargang 1

1 (oktober 1984)	<i>Arbeid</i> (digitaal)
2 (januari 1985)	<i>Discriminatie</i> (digitaal)
3 (mei 1985)	<i>Millenarisme: religie of sociaal protest?</i> (digitaal)

Jaargang 2

4 (oktober 1985)	<i>Martin L. King en het zwarte protest</i> (digitaal)
5 (januari 1986)	<i>Weimar</i> (digitaal)
6 (mei 1986)	<i>Indonesië, 1900-1958</i> (digitaal)

Jaargang 3

7 (november 1986)	<i>De Spaanse Burgeroorlog</i> (digitaal)
8 (februari 1987)	<i>Mexico</i> (digitaal)
9 (juni 1987)	<i>Elites</i> (digitaal)

Jaargang 4

1 (september 1987)	<i>Revolutie in Nederland</i> (digitaal)
2 (april 1988)	<i>In dienst van de V.O.C.</i> (digitaal)
3 (juni 1988)	<i>Black culture in South Africa</i> (digitaal)

Jaargang 5

1 (november 1988)	<i>Katholieken in conflict 1919-1940</i> (digitaal)
2 (maart 1989)	<i>Beelden van Rusland</i> (digitaal)
3 (juni 1989)	<i>Volk en boek 1450-1800</i> (digitaal)

Eerder verschenen

Jaargang 6

- 1 (december 1989) *Europese samenwerking. Een terugblik* (digitaal)
2 (april 1990) *Suriname: beeld van een onafhankelijke republiek* (digitaal)
3 (augustus 1990) *De werkelijkheid achter vernis: zeventiende-eeuwse schilderkunst* (digitaal)

Jaargang 7

- (nummers à € 1,00)
1 (december 1990) *Stad en platteland in pre-industrieel Europa* (digitaal)
2 (maart 1991) *Historische musea*
3 (juni 1991) *Nieuw zicht op de zuilen* (digitaal)

Jaargang 8

- (nummers à € 1,00)
1 (november 1991) *Het ontstaan van het moderne Midden-Oosten 1916-1946* (digitaal)
2 (februari 1992) *Nationale mythen* (digitaal)
3 (juni 1992) *Techniek*

Jaargang 9

- 1 (september 1992) *Het Hollandse wonder. Handel en politiek in de zeventiende eeuw* (digitaal)
2 (maart 1993) *De vierde dimensie. Stedenbouw in historisch perspectief* (digitaal)
3 (juni 1993) *Staatsvorming in vroegmodern Europa* (digitaal)

Jaargang 10

- (nummers à € 1,00)
1 (januari 1994) *De grenzen van collaboratie*
2 (juni 1994) *Politieke cultuur in post-koloniaal Afrika*
3 (november 1994) *In strijd met de tijd. Leidse historici aan het woord* (digitaal)

Jaargang 11

- 1 (april 1995) *De natie benaderd* (digitaal)
2 (december 1995) *Migratie en acceptatie* (digitaal)
3 (maart 1996) *De donkerste Middeleeuwen* (digitaal)

Jaargang 12

- (nummers à € 1,00)
1 (september 1996) *Leidse scripties*
2 (december 1996) *Eer en belediging* (digitaal)
3 (september 1997) *Reizen in de Middeleeuwen* (digitaal)

Jaargang 13

- 1 (januari 1998) *Staten en andere machtsystemen* (digitaal)
- 2 (april 1998) *The Republic's money* (digitaal)
- 3 (juli 1998) *Hollandse bodem* (digitaal)

Jaargang 14

- 1 (december 1998) *Nederland omstreeks 1900* (digitaal)
- 2 (augustus 1999) *Tijd en tijdsbeleving* (digitaal)
- 3 (oktober 1999) *Duitsland en Europa* (digitaal)

Jaargang 15

- 1 (april 2000) *Elites* (digitaal)
- 2 (september 2000) *Van Hanze tot metropool* (digitaal)
- 3 (december 2000) *Nederlands-Indië. Van handelskolonie tot imperium* (digitaal)

Jaargang 16

- 1 (april 2001) *De Koude Oorlog. Zes terugblikken* (digitaal)
- 2 (september 2001) *Feest! Door de eeuwen heen* (digitaal)
- 3 (december 2001) *Een systeem onder spanning. De USSR onder Stalin en Brezjnev* (digitaal)

Jaargang 17

- 1 (april 2002) *Mens sana in corpore sano?* (digitaal)
- 2 (september 2002) *Nederlanders en hun gezagsdragers. Politieke cultuur in Nederland 1950-1990* (digitaal)
- 3 (december 2002) *De maatschappij verbeeld in de kunst. Van Mozart tot Saddam* (digitaal)

Jaargang 18

- 1 (april 2003) *American Century. De Amerikaanse buitenlandse politiek 1940-2003* (digitaal)
- 2 (september 2003) *De maatschappij op stoom. Nieuwe trends in het onderzoek naar de Industriële Revolutie* (digitaal)
- 3 (december 2003) *Het Rijk van het Midden. China en de buitenwereld 1500-2004* (digitaal)

Eerder verschenen

Jaargang 19

- 1 (april 2004) *Europa bevalt? De Europese integratie in historisch perspectief, 1945-2004* (digitaal)
- 2 (september 2004) *Gevallen steen. Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam* (digitaal)
- 3 (december 2004) *De geschiedenis van het politieke denken* (digitaal)

Jaargang 20

- (nummers à € 3,50)
- 1 (april 2005) *Religieus geweld vanaf de Oudheid tot in de Nieuwe Tijd* (digitaal)
- 2 (september 2005) *Van kind tot burger. Onderwijs en volksopvoeding in Nederland 1780-1920*
- 3 (december 2005) *Duitsland en de Eerste Wereldoorlog* (digitaal)

Jaargang 21

- 1 (april 2006) *Cultuur en natuur. Geschiedenis van de mens en zijn leefomgeving* (digitaal)
- 2 (september 2006) *Van verovering tot onafhankelijkheid. De koloniale relatie tussen Nederland en Nederlands-Indië* (digitaal)
- 3 (december 2006) *Cultuurcontact en acculturatieprocessen in de oudheid* (digitaal)

Jaargang 22

- (nummers à € 5,00)
- 1 (april 2007) *Organisatie en regulering van migratie in de nieuwe tijd*
- 2 (september 2007) *Ten oorlog! Europese oorlogen 1789-1919*
- 3 (december 2007) *Helden des Vaderlands. Heldenverering in Nederland door de eeuwen heen* (digitaal)

Jaargang 23

- (nummers à € 5,00)
- 1 (april 2008) *Historisch terrorisme. De ervaring met politiek geweld in de moderne tijd*
- 2 (september 2008) *Dynamiek en stagnatie in de Republiek. Vroegmoderne overlevingsstrategieën* (digitaal)
- 3 (december 2008) *Brood en spelen. Sport als kracht in de samenleving*

Eerder verschenen

Jaargang 24

(nummers à € 5,00)

- 1 (april 2009) *Empire and Resistance. Religious beliefs versus the ruling power*
2 (september 2009) *Rusland en Europa. Westerse invloeden op Rusland (digitaal)*
3 (december 2009) *Verleden in beeld. Geschiedenis en mythe in film*

Jaargang 25

(nummers à € 5,00)

- 1 (april 2010) *Een goede historicus. Negentiende-eeuwse idealen en praktijken (digitaal)*
2 (september 2010) *Eendracht maakt macht. De rol van instituties voor collectieve actie in de vroegmoderne samenleving*
3 (december 2010) *Priesters, prostituees en procreatie. Seksuele normen en praktijken in de middeleeuwen en vroegmoderne tijd*

Jaargang 26

(nummers à € 7,50)

- 1 (april 2011) *Vergeten verleden. Onderbelichte thema's in de moderne geschiedschrijving*
2 (september 2011) *Religieuze politiek. Nieuwe interpretaties van een modern concept*
3 (december 2011) *Een behouden vaart? De Nederlandse betrokkenheid bij kaapvaart en piraterij*

Jaargang 27

(nummers à € 7,50)

- 1 (april 2012) *Aan het hof. Rivaliteit, legitimiteit en successiestrijd aan de Euraziatische hoven, 1250-1750*
2 (september 2012) *Struggles of Democracy. Gaining influence and representation in American politics*
3 (december 2012) *Met het kruis getekend. Heilig geweld van Koningsbergen tot Jeruzalem*

Jaargang 28

(nummers à € 7,50)

- 1 (april 2013) *Onbekend maakt onbemind. Negatieve karakterschetsen in de vroegmoderne tijd*
2 (september 2013) *Verraderlijke rijkdom. Economische crisis als historisch fenomeen.*
3 (december 2013) *Trauma en nostalgie. Herinneringen aan ondemocratische regimes*

Eerder verschenen

Jaargang 29

(nummers à € 7,50)

1 (april 2014)

Identiteit door strijd. Migranten en minderheden ten tijde van de Eerste Wereldoorlog

2 (oktober 2014)

Van bestraffing naar behandeling. Geestesziekten in de moderne tijd

Jaargang 30

(nummers à € 7,50)

1 (januari 2015)

De invloed van steppevolkeren. Mongools juk of Pax Mongolica?

2 (mei 2015)

Vrijheid, gelijkheid, zusterschap. De tweede feministische golf

3 (oktober 2015)

Kennis is macht. Een geschiedenis van spionage en inlichtingendiensten

Jaargang 31

(nummers à € 10,00)

1 (januari 2016)

Uit de as herrezen. Representativiteit en receptie van Pompeii en Herculaneum

2 (mei 2016)

Helden en antihelden. De memory culture over omstreden individuen

3 (oktober 2016)

Een beladen geschiedenis. De dekolonisatieoorlog in Indonesië, 1945-1949

Jaargang 32

(nummers à €10,00)

1 (januari 2017)

Verzonken en verbeven. Plato's Atlantis van klassieke mythen tot nazi-utopie

2 (mei 2017)

Binnen de gelederen. Krijgsmacht in de samenleving, 1800-1940

3 (oktober 2017)

Naar de stembus. Honderd jaar algemeen kiesrecht in Nederland

Jaargang 33

(nummers à €10,00)

1 (maart 2018)

Stad van de toekomst? Stedenbouwkunde van oudheid tot heden

2 (mei 2018)

Tussen vriendschap en vijandschap. Nederland en Japan door de eeuwen heen (digitaal)

3 (oktober 2018)

Veldslagen en verslaggevers. De ontwikkeling van de oorlogsjournalistiek

---

Eerder verschenen

Jaargang 34

(nummers à €10,00)

1 (januari 2019)

Tussen kunst en koning. De relatie tussen kunst en politiek vanaf de middeleeuwen

2 (mei 2019)

Over vette en magere jaren. Voedselgeschiedenis vanaf de Griekse agora tot op de Amerikaanse televisie

3 (oktober 2019)

Diplomatie buiten haar boekje. New Diplomatic History door de eeuwen heen

Jaargang 35

(nummers à €10,00)

1 (januari 2020)

Moderne middeleeuwen. New Medievalism in hedendaagse populaire cultuur

2 (mei 2020)

Een uitgesproken taboe. LHBT'ers en seksualiteit in de geschiedenis

3 (november 2020)

De grenzen voorbij. Migratie buiten Europa door de eeuwen heen

Jaargang 36

(nummers à €10,00)

1 (februari 2021)

Veerkracht en kwetsbaarheid. Natuurverschijnselen in historisch perspectief